

Strategia Rozwoju
Gminy-Miasto Działdowo
na lata 2015-2025

Opracowanie:

Stowarzyszenie Wspierania Inicjatyw Gospodarczych DELTA PARTNER

Zespół redakcyjny:

Marcin Chludziński, Artur Kubica, Gabriela Mikrut, Bartosz Tyrna

Działdowo – Cieszyn 2015

Spis treści

1. Wprowadzenie.....	5
2. Metodologia opracowania strategii	6
3. Diagnoza strategiczna Gminy-Miasto Działdowo	9
3.1 Ogólna charakterystyka	9
3.2 Potencjał demograficzny	11
3.3 Potencjał gospodarczy	15
3.4 Rynek pracy	23
3.5 Sektor edukacji	26
3.6 Ochrona zdrowia i pomoc społeczna	32
3.7 Aktywność obywatelska.....	38
3.8 Atrakcyjność turystyczna	40
3.9 Kultura, sport i rekreacja	45
3.10 Infrastruktura techniczna	49
3.11 Infrastruktura komunikacyjna.....	53
3.12 Stan środowiska naturalnego	54
3.13 Budżet samorządowy i inwestycje.....	55
4. Ocena jakości życia w mieście – wyniki badań ankietowych	59
4.1 Charakterystyka badanej grupy	59
4.2 Odpowiedzi respondentów	61
5. Analiza SWOT	66
6. Założenia planistyczne	69
6.1 Wizja	69
6.2 Struktura koncepcji rozwoju	70
7. Plany operacyjne.....	75
8. Zintegrowany wymiar Strategii	80
9. Wdrażanie, monitoring i promocja Strategii	82
9.1 Wdrażanie Strategii	82
9.2 Monitorowanie, ewaluacja i system aktualizacji.....	82
9.3 Komunikacja społeczna Strategii	83
10. Źródła finansowania.....	84
11. Uspołecznienie Strategii i partycypacja społeczna	86
12. Strategiczna ocena oddziaływania na środowisko	87
Spis tabel	88

Spis wykresów	88
Spis rysunków	89
Załącznik nr 1	89

1. Wprowadzenie

„Strategia Rozwoju Gminy-Miasto Działdowo na lata 2015-2025” jest podstawową deklaracją samorządu, w której sformułowane została wizja oraz zasadnicze kierunki rozwoju miasta. Wizja Działdowa zawarta w koncepcji strategicznej niniejszego opracowania jest efektem połączenia prac warsztatowych, eksperckich oraz wyników uzyskanych w ramach badań społecznych. Przyjęty program działania jest spójny z opracowaniami szczebla regionalnego oraz krajowego.

Podstawą prawną dla opracowania i wdrażania Strategii Rozwoju Gminy-Miasto Działdowo jest Ustawa o samorządzie gminnym z dnia 8 marca 1990 r., która w artykule 18 ust. 2, pkt 6 wskazuje na kompetencje Rady Miasta w zakresie uchwalania planów gospodarczych. Ustawa pozostawia samorządom dowolność w kwestii metody i formy opracowania tego rodzaju dokumentu.

Działania, których celem było opracowanie strategii podjęto w październiku 2015 roku. W ramach działań wykonawczych zawarto umowę ze Stowarzyszeniem Wspierania Inicjatyw Gospodarczych DELTA PARTNER z Cieszyna (Umowa Nr WRP.272.1.47.2015 z 1 października 2015 roku), któremu powierzono koordynację prac nad opracowaniem Strategii.

Istotą przedmiotowego opracowania jest wyznaczenie głównych, najważniejszych kierunków działań krótko- i długofalowych oraz opisanie sposobu ich realizacji. Strategia jest zatem kompleksowym dokumentem wspomagającym zarządzanie miastem. Głównym elementem przygotowań strategii były spotkania warsztatowe, w których udział wzięli Radni, przedstawiciele Urzędu Miasta oraz instytucji samorządowych, przedstawiciele organizacji społecznych i sektora biznesu, przedsiębiorcy, mieszkańcy, a także moderatorzy ze strony SWIG DELTA PARTNER. Zawarte w niniejszym programie zapisy wynikają zatem wprost z postulatów i ocen sformułowanych przez liderów społeczności lokalnej Gminy-Miasto Działdowo, a także stanowią wyraz aspiracji i dążeń samorządu jako wspólnoty mieszkańców.

2. Metodologia opracowania strategii

Strategia rozwoju społeczno-gospodarczego jest podstawowym narzędziem służącym efektywnemu zarządzaniu na poziomie lokalnym. Celem działania samorządu gminnego jest w pierwszej kolejności zaspakajanie potrzeb mieszkańców, a także stymulowanie rozwoju gospodarczego i społecznego gminy. Samorząd lokalny posiada narzędzia służące realizacji tych celów (zarówno w wymiarze finansowym jak i instytucjonalnym), napotyka też różnorodne bariery i ograniczenia (wewnętrzne jak i zewnętrzne), które obniżają skuteczność podejmowanych działań. Planowanie strategiczne w wymiarze wieloletnim daje możliwość optymalnego wykorzystania zasobów do realizacji najbardziej potrzebnych z punktu widzenia rozwoju lokalnego zadań.

„Strategia Rozwoju Gminy-Miasto Działdowo na lata 2015-2025” została przygotowana z uwzględnieniem następujących z pięciu założeń metodologicznych:

- charakter wieloletni – planowanie w odniesieniu do prognoz i trendów;
- „od ogółu do szczegółu” – od misji, poprzez problemy i pomysły na ich rozwiązanie, do konkretnych planów;
- uczestnictwo – zaangażowanie w pracę nad Strategią różnych środowisk, mieszkańców i zainteresowanych podmiotów;
- praca grupowa – organizacja warsztatów gwarantujących wypracowywanie optymalnych rozwiązań;
- przydatność – wypracowane rozwiązania stają się automatycznie projektami, dla których można poszukiwać źródeł finansowania.

Niniejszy dokument przygotowany został w oparciu o najlepsze schematy wieloletniego planowania i uwzględnia następujące podstawowe elementy zarządzania strategicznego:

- Wizja – ogólne, długofalowe wyobrażenie przyszłego stanu, pozycji miasta;
- Identyfikacja barier i szans rozwojowych (analiza SWOT) – opracowana została dzięki wykorzystaniu danych statystycznych oraz informacji zawartych w dokumentach opracowanych w latach poprzednich oraz udostępnionych zarówno przez Urząd Miasta, jak i przez organizacje społeczne i gospodarcze działające na terenie gminy. Innym ważnym źródłem danych wykorzystywanych na potrzeby diagnozy i analizy SWOT były wyniki badań ankietowych, które zostały przeprowadzone ściśle na potrzeby procesu planowania strategicznego. Mieszkańcy uczestniczący w badaniach mogli bezpośrednio ocenić poziom rozwoju Działdowa, wskazując najważniejsze problemy rozwojowe. W analizie SWOT znajdują się zatem szczegółowe i możliwie najbardziej aktualne zapisy, które wskazują na przewagi oraz deficyty gminy;

- Określenie celów strategicznych dla Gminy-Miasto Działdowo. Cele strategiczne wskazują konkretne kierunki działań – ich osiągnięcie stanowi zawsze wyraz realizacji misji gminy. Cele strategiczne wyznaczają także precyzyjne obszary dla formułowania planów operacyjnych.
- Plany operacyjne – stanowią szczegółowe plany działań, które umożliwią skuteczne osiągnięcie celów strategicznych. W niniejszej Strategii plany operacyjne stanowią odpowiedź na konkretne problemy artykułowane przez społeczność lokalną, jak również umożliwiają wykorzystanie istniejących potencjałów. Plany operacyjne zawierają katalog zadań, których wdrożenie jest pożądane w okresie obowiązywania Strategii.

Schemat strategii wyraźnie wskazuje nadrzędny charakter wizji Miasta Działdowa w stosunku do pozostałych elementów Strategii. Wszystkie zaprezentowane w niniejszej Strategii zadania szczegółowe są podporządkowane osiągnięciu celów strategicznych, których systematyczna realizacja pozwoli na wypełnienie zdefiniowanej wizji. Cele te wyznaczają obszary dla formułowania planów operacyjnych i wskazywania konkretnych działań. Na etapie określania celów strategicznych wyodrębnia się tzw. domeny planowania strategicznego, które mają na celu wyznaczenie swoistej linii demarkacyjnej pomiędzy poszczególnymi kierunkami rozwoju.

Jednym z kluczowych etapów opracowania Strategii było przeprowadzenie badania ankietowego wśród mieszkańców. Badanie przeprowadzono na przełomie listopada 2015 roku. Badaniami objęci zostali wszyscy mieszkańcy Działdowa, wzięło w nim udział 490 osób. Badania przeprowadzano przy pomocy kwestionariusza ankiety (Załącznik nr 1), który obejmował 4 główne obszary tematyczne:

1. Warunki życia w Gminie-Miasto Działdowo – 26 pytań zamkniętych, skupiających się na ocenie różnych aspektów życia w mieście, w tym świadczonych na jego obszarze usług publicznych.
2. Elementy pozytywne i negatywne w Działdowie – ocena opisowa – 2 pytania otwarte – wskazanie pozytywnych i negatywnych stron dotyczących jakości życia w mieście.
3. Ocena stosunku do Gminy-Miasto Działdowo – gdzie poproszono ankietowanych o opinie na temat ich związania z miejscem zamieszkania, a także w kolejnym pytaniu o określenie się czy respondenci wiążą swoją przyszłość z Działdowem.
4. Propozycje projektów – pytanie otwarte, gdzie poproszono o określenie najważniejszego przedsięwzięcia dla Gminy-Miasta Działdowo w odczuciu ankietowanych oraz 10 pytań zamkniętych, z prośbą o ustosunkowanie się do podanych kierunków działań dla rozwoju miasta.
5. Metryczka – 4 pytania zamknięte, pozwalające na określenie podstawowych zmiennych demograficznych osób uczestniczących w badaniu, jak również ich statusu ekonomicznego.

Do respondentów docierano dwoma sposobami: poprzez opublikowanie ankiety na stronie internetowej oraz poprzez ankietę w formie tradycyjnej dostępnej w Urzędzie Miasta. Ankiety następnie opracowano statystycznie a wyniki prezentowano na spotkaniach warsztatowych.

Celem przeprowadzonego cyklu trzech warsztatów moderowanych, było wypracowanie ogólnych założeń dla programu, a także dyskusja nad konkretnymi propozycjami w zakresie zadań, które zostały następnie uwzględnione w planach operacyjnych.

Warsztaty odbyły się listopadzie 2015 roku. Tematyka poszczególnych warsztatów strategicznych koncentrowała się na następujących zagadnieniach:

- Prezentacja wyników badania ankietowego,
- Analiza mocnych i słabych stron Gminy-Miasto Działdowo,
- Wizja Miasta – wokół jakiego wyobrażenia gminy należy koncentrować wysiłki rozwojowe,
- Zadania – propozycje konkretnych rozwiązań w odniesieniu do zidentyfikowanych barier i problemów, wraz z ich selekcją.

Zastosowanie zaprezentowanych powyżej metod planowania strategicznego pozwoliło z jednej strony na uzyskanie wysokiego poziomu szczegółowości opracowania, przy utrzymaniu dbałości o zachowanie głównych kierunków rozwojowych, w tym w szczególności kreowaniu spójności całego obszaru miasta. Strategia Rozwoju Gminy-Miasto Działdowo na lata 2015-2025 to przede wszystkim wieloletnie planowanie rozwoju obszaru, które zawiera program rozwoju społecznego oraz gospodarczego, obejmujący cele oraz plany strategiczne dla Działdowa, które realizowane będą w jego granicach administracyjnych. Głównym podmiotem odpowiedzialnym za ich realizację będzie Burmistrz Gminy -Miasto Działdowo

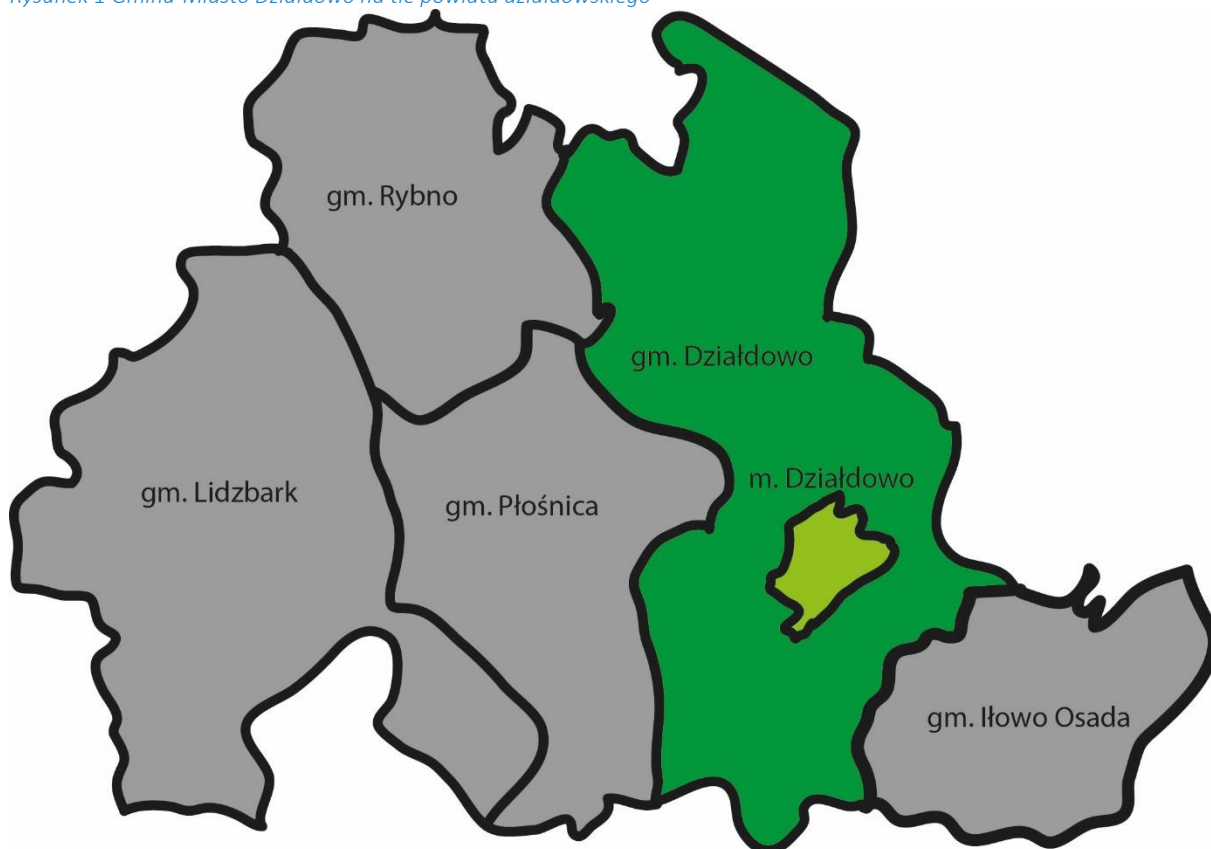
Za okres realizacji Strategii przyjęto okres do 2025 roku. Wybór takiego przedziału czasowego pozwala na realne wdrożenie precyzyjnie zaplanowanych i określonych celów strategicznych. Strategia wraz ze skutecznym systemem monitoringu służyć będzie rozwojowi Działdowa w oparciu o potencjał zewnętrzny, zidentyfikowane potrzeby mieszkańców oraz dostępne środki zewnętrzne, głównie z Unii Europejskiej.

3. Diagnoza strategiczna Gminy-Miasto Działdowo

3.1 Ogólna charakterystyka

Gmina-Miasto Działdowo zajmuje powierzchnię 1147 ha (11,47km²), położone jest nad rzeką Działdówką w południowo-zachodniej części województwa warmińsko-mazurskiego, w podregionie elbląskim, około 190 km od Gdańska, 130 km od Warszawy, 120 km od Torunia i 80 km od Olsztyna. W odległości ok. 20 km obok miasta przebiega droga międzynarodowa E-77 (droga krajowa nr 7 z Warszawy do Gdańska), dodatkowo do Działdowa prowadzą następujące drogi Mława-Brodnica (nr 544), Ostróda-Działdowo (nr 542) oraz Nidzica-Działdowo (nr 545). Ponadto miasto jest stolicą powiatu działdowskiego i pełni funkcję subregionalnego ośrodka świadczącego usługi publiczne dla mieszkańców okolicznych miejscowości. Gmina-Miasto Działdowo jest otoczona gminą wiejską Działdowo, która ma charakter obwarzankowy. Na poniższej grafice zilustrowano miasto na tle gmin powiatu działdowskiego, warto zwrócić uwagę, że powierzchnia Działdowa stanowi tylko 1,2% powierzchni powiatu.

Rysunek 1 Gmina-Miasto Działdowo na tle powiatu działdowskiego

Źródło: opracowania własne

Gmina-Miasto Działdowo w ramach podziału fizycznogeograficznego leży w makroregionie Niziny Północnomazowieckiej, która rozciąga się pomiędzy Wisłą i Pisą na północ od Doliny Środkowej Wkry i Dolnego Bugu. Nizina Północnomazowiecka ma powierzchnię 14 192 km², i dzieli się na 7 mezoregionów. Gmina-Miasto Działdowo położona jest w granicach mezoregionu Wzniesienia Mławskie, które charakteryzuje się występowaniem wysokich wałów sięgających powyżej 200 m n.p.m. Mezoregion ten ma powierzchnię 2 486 km².

Wykaz Miejskich Jednostek Organizacyjnych Miasta Działdowo stanowią załącznik nr 6 do Statutu Gminy-Miasta Działdowo wskazuje następujące jednostki podległe UM Działdowo:

1. Gimnazjum Nr 1 im. Króla Władysława Jagiełły,
2. Gimnazjum Nr 2 z Oddziałami Dwujęzycznymi im. Królowej Jadwigi,
3. Interaktywne Muzeum Państwa Krzyżackiego,
4. Miejska Biblioteka Publiczna,
5. Miejski Dom Kultury,
6. Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej,
7. Miejski Ośrodek Sportu i Rekreacji,
8. Przedszkole Miejskie Nr 1 im. Jana Brzechwy,
9. Przedszkole Miejskie Nr 3,
10. Przedszkole Miejskie Nr 4,
11. Przedszkole Miejskie Nr 5,
12. Samorządowy Zakład Budżetowy Miejska Służba Drogowa,
13. Szkoła Podstawowa Nr 3 im. Bronisława Malinowskiego,
14. Zespół Szkół Nr 2 im. Jana Pawła II.

Gmina - Miasto Działdowo jest członkiem następujących stowarzyszeń i związków międzygminnych:

1. Związku Gmin Warmińsko-Mazurskich z siedzibą w Olsztynie (wpisany do Rejestru Związków Międzygminnych 9 maja 1992r. pod Nr 66; Statut ogłoszono w Dz.Urz. Województwa Olsztyńskiego Nr 11 z dnia 1 czerwca 1992r.) na mocy uchwały Nr III/17/92 Rady Miejskiej Działdowo z dnia 4 kwietnia 1992r. w sprawie przystąpienia Miasta Działdowo do Związku Gmin Warmińsko-Mazurskich.
2. Ekologiczny Związek Gmin DZIAŁDOWSZCZYŻNA z siedzibą w Działdowie (wpisany do Rejestru Związków Międzygminnych pod pozycją 176 z datą 24 lutego 1998r.; Statut Związku wszedł w życie z dniem 12 marca 1998r., tj. z dniem jego ogłoszenia w Dz. Urz. Województwa Ciechanowskiego Nr 6, poz.23 z dnia 12 marca 1998r.) na mocy uchwał Rady Miejskiej w Działdowie: Nr XXVIII/31/97 z dnia 9 czerwca 1997r. w sprawie utworzenia Ekologicznego

Związku Gmin „DZIAŁDOWSZCZYNA”, Nr XXXI/74/97 z dnia 21 listopada 1997r. w sprawie przyjęcia Statutu Ekologicznego Związku Gmin DZIAŁDOWSZCZYN”.

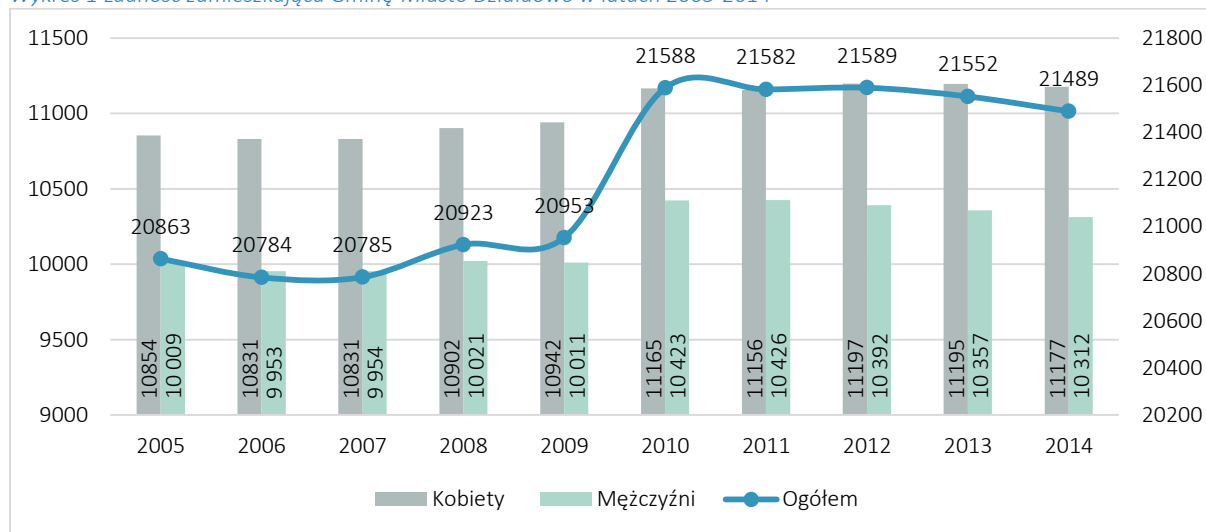
3. Związku Miast Polskich z siedzibą w Poznaniu na mocy uchwały Nr VII/71/90 Rady Miejskiej w Działdowie z dnia 31 października 1990 r.
4. Stowarzyszenia gmin „Polskie zamki gotyckie” z siedzibą w Olsztynie na mocy uchwały nr XI/80/15 Rady Miasta Działdowo z dnia 25 czerwca 2015 r.
5. Międzynarodowej Sieci Miast Cittaslow

W Działdowie utworzonych jest 13 jednostek pomocniczych – osiedli. Zasady tworzenia, łączenia, podziału oraz znoszenia jednostki pomocniczej określa Statut Gminy-Miasto Działdowo (uchwały Nr VI/60/03 Rady Miejskiej w Działdowie z dnia 27 marca 2003 r. w sprawie uchwalenia Statutu Gminy-Miasto Działdowo).

3.2 Potencjał demograficzny

Liczba ludności zamieszkującej Gminę-Miasto Działdowo w minionym dziesięcioleciu charakteryzowała się tendencją wzrostową. W latach 2005-2014 łączna liczba mieszkańców wzrosła o 2,9%. W liczbach bezwzględnych populacja mieszkańców Działdowa wzrosła o 626 osoby. Gęstość zaludnienia w mieście wynosi 1 873 mieszkańców na 1 km² (jest to wartość wyższa od osiągniętej m.in. przez Elbląg o 340 osób i jednocześnie niższa od wskaźnika odnotowanego w stolicy województwa – różnica 113 mieszkańców). Biorąc pod uwagę sytuację demograficzną kraju – identyfikowany potencjał demograficzny należy ocenić jako korzystny. Brak pogłębionych fluktuacji korzystnie wpływa m.in. na funkcjonowanie sektora oświaty i regionalnego rynku pracy. Pomimo ogólnie korzystnej sytuacji warto zwrócić uwagę, że najwyższy przyrost liczby ludności odnotowano w 2010 roku – od tego momentu obserwuje się nieznaczny spadek mieszkańców Działdowa.

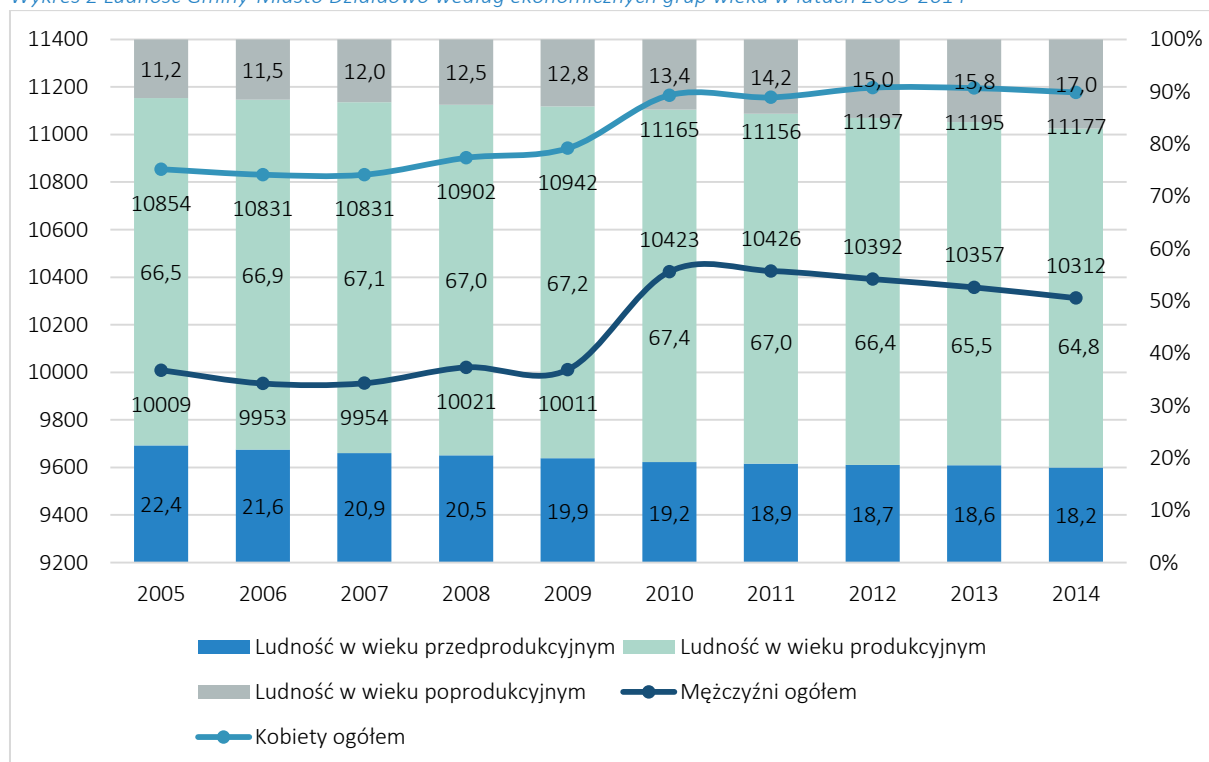
Wykres 1 Ludność zamieszkująca Gminę-Miasto Działdowo w latach 2005-2014

Źródło: dane Banku Danych Lokalnych GUS

Analiza ekonomicznych grup wiekowych wskazuje na starzenie się społeczności lokalnej zamieszkującej Działdowo. W omawianym okresie odsetek osób w wieku przedprodukcyjnym spadł o 4,2%, natomiast osób w wieku poprodukcyjnym wzrósł o 5,8%. Stabilna liczba osób w wieku produkcyjnym to swoista renta demograficzna niemniej w perspektywie roku 2025 konieczne wydają się zintensyfikowanie działań na rzecz ożywienia demograficznego poprzez prowadzenie polityki prorodzinnej (budowa i rozwijanie istniejących inicjatyw). Dodatkowo odsetek populacji w wieku produkcyjnym odnotowywany w 2014 roku był najniższy w porównaniu do analizowanej dekady.

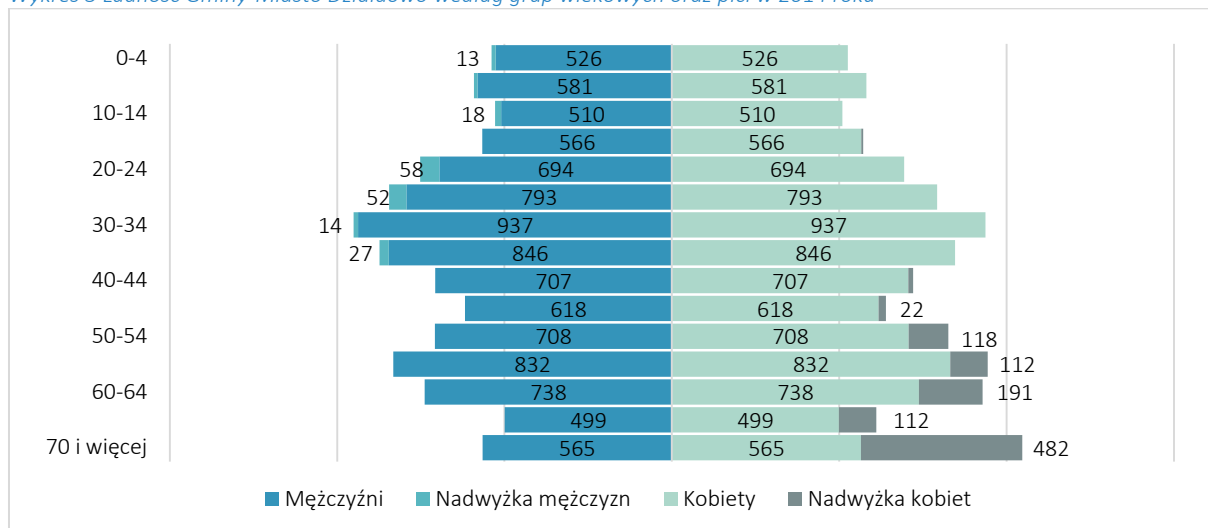
Wykres 2 Ludność Gminy-Miasto Działdowo według ekonomicznych grup wieku w latach 2005-2014

Źródło: dane Banku Danych Lokalnych GUS

Analiza ludności zamieszkującej Działdowo zilustrowana poniżej w formie tzw. „piramidy wieku” potwierdza funkcjonowanie zjawiska starzenia się społeczności lokalnej. Obserwowany aktualnie niż demograficzny jest istotną determinantą wpływającą na sytuację społeczną w Działdowie. Warto zauważyć, że najliczniejszą grupę, pomimo starzenia się mieszkańców, stanowią osoby w przedziale od 25 do 39 roku życia.

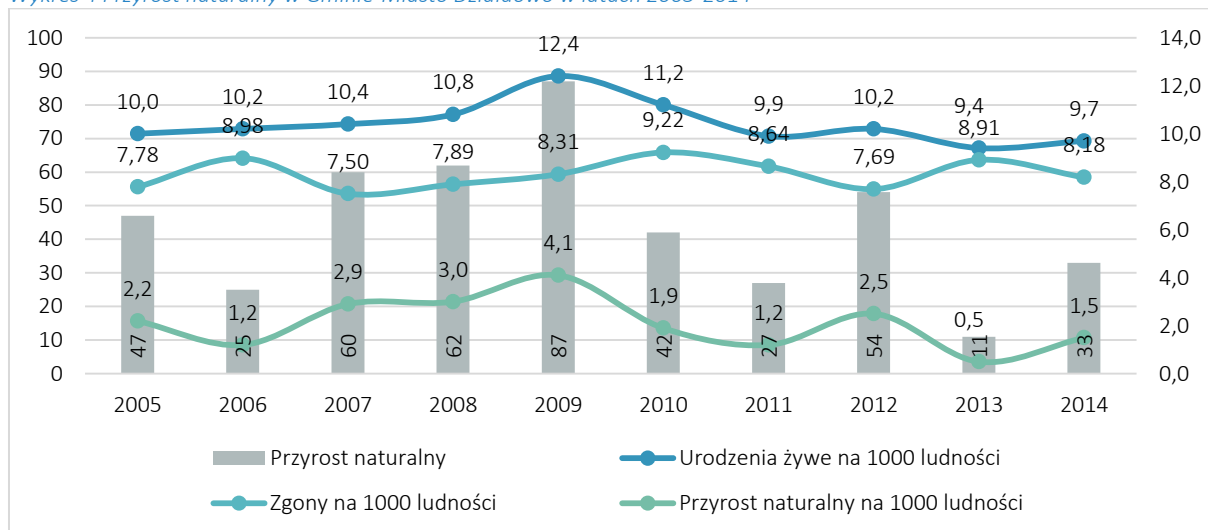
Wykres 3 Ludność Gminy-Miasto Działdowo według grup wiekowych oraz płci w 2014 roku

Źródło: dane Banku Danych Lokalnych GUS

Procesy demograficzne są determinowane dwoma zasadniczymi zmiennymi. Pierwszą z nich jest przyrost naturalny. W minionej dekadzie cechował się on wartościami dodatnimi, które zostały przedstawione w liczbach bezwzględnych na poniższym wykresie. Dla zobrazowania zjawiska przedstawiono dodatkowo poniżej dynamikę wskaźników zgonów i urodzeń żywych w przeliczeniu na 1 000 mieszkańców. Wskaźnik przyrostu naturalnego na 1 000 mieszkańców podlega znacznym wahaniom i brak widocznego trendu wskazuje na konieczność rozwijania sektora usług dedykowanych rodzinie.

Wykres 4 Przyrost naturalny w Gminie-Miasto Działdowo w latach 2005-2014

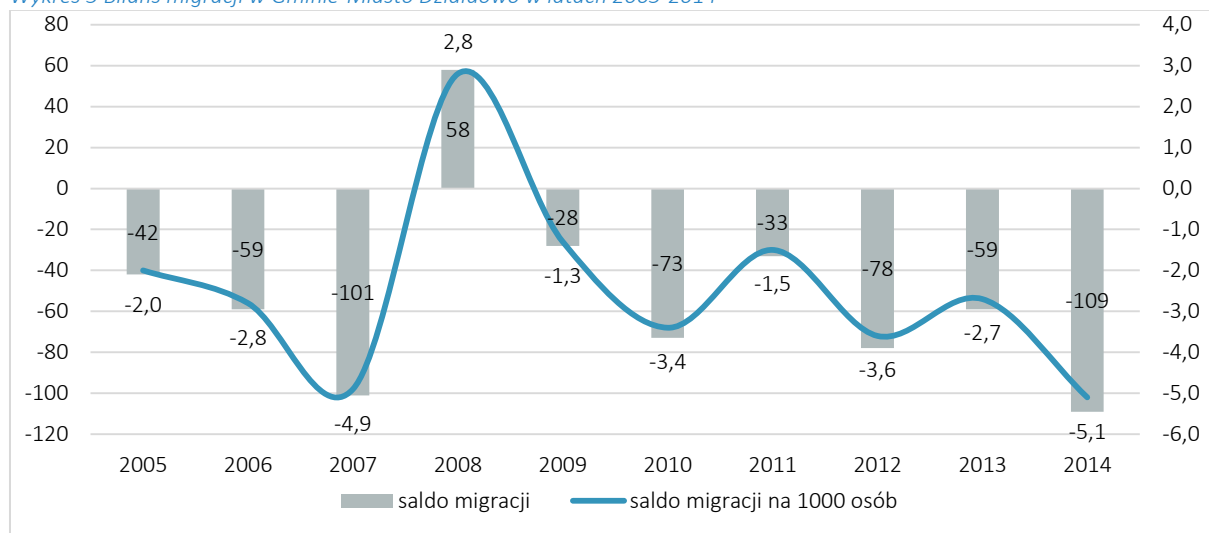

Źródło: dane Banku Danych Lokalnych GUS

Drugą kluczową zmienną określającą demografię to bilans migracji. W analizowanym okresie, poza rokiem 2008, wskaźniki osiągały ujemne wartości. Przewaga wyjeżdżających z Działdowa nad ludnością napływową świadczy o ograniczonej atrakcyjności osiedleńczej obszaru. Jednocześnie począwszy od 2008 roku obserwuje się systematyczny wzrost emigracji z Działdowa. Odnotowane zjawisko nie

stanowi zagrożenia na skalę depopulacji, niemniej w kontekście starzenia się społeczności lokalnej, warto wzmocnić działania na rzecz promocji Działdowa jako ośrodka osiedleńczego, jak również w zakresie komfortu życia (głównie w kontekście jakości infrastruktury oraz profesjonalizacji usług publicznych).

Wykres 5 Bilans migracji w Gminie-Miasto Działdowo w latach 2005-2014

Źródło: dane Banku Danych Lokalnych GUS

Podsumowując potencjał demograficzny warto poddać analizie poniższą tabelę, która w syntetyczny sposób prezentuje najistotniejsze tendencje w zakresie liczby mieszkańców Działdowa. Pierwsza zmienna wprost wskazuje na wzrastający odsetek ludności niepracującej względem grupy osób w wieku produkcyjnym. Drugi element to systematyczny wzrost osób w wieku poprodukcyjnym przypadającym na osoby dopiero wchodzące na rynek pracy – wskaźnik w ostatniej dekadzie wzrósł aż o 43,3 i w 2014 roku wyniósł 93,2.

Tabela 1 Wskaźniki obciążenia demograficznego dla Gminy-Miasto Działdowo w latach 2004-2014

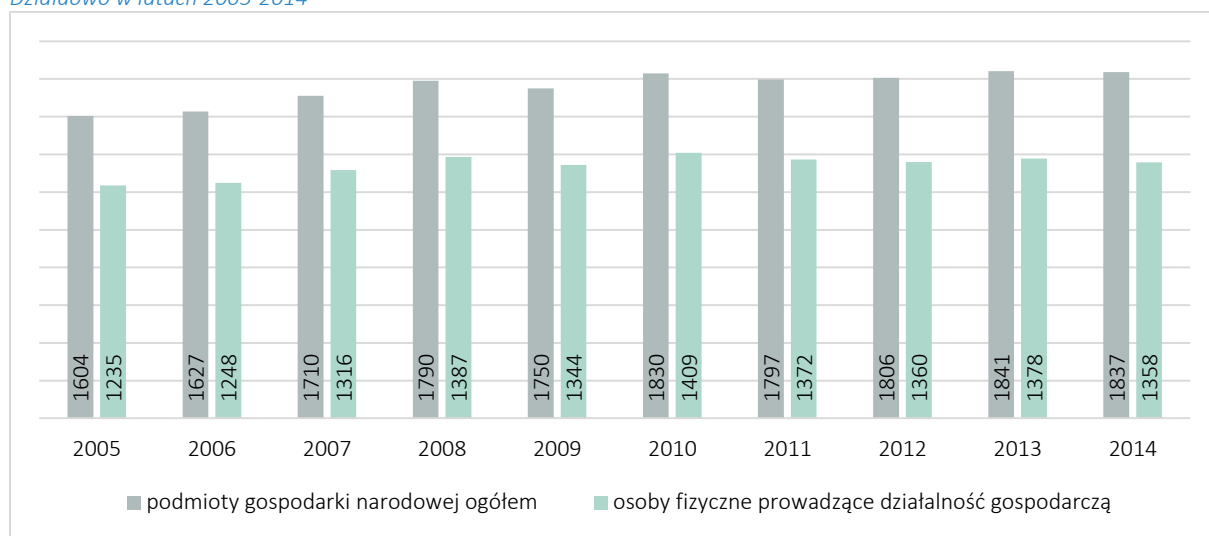
	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Ludność w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym	50,4	49,4	49,0	49,2	48,7	48,3	49,4	50,7	52,6	54,4
Ludność w wieku poprodukcyjnym na 100 osób w wieku przedprodukcyjnym	49,9	53,2	57,1	60,9	64,3	69,5	75,0	80,4	84,8	93,2
Ludność w wieku poprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym	16,8	17,2	17,8	18,6	19,1	19,8	21,1	22,6	24,1	26,2
Zmiana liczby ludności na 1000 mieszkańców	1,6	-3,8	0,0	6,6	1,4	29,4	-0,3	0,3	-1,7	-2,9

Źródło: dane Banku Danych Lokalnych GUS

3.3 Potencjał gospodarczy

Liczba podmiotów gospodarczych prowadzących działalność na terenie Działdowa w latach 2005-2014 wzrosła o 12,6%. Liczba osób prowadzących działalność gospodarczą zwiększyła się w analizowanym okresie o blisko 9%. Świadczy to o wzrastającym poziomie przedsiębiorczości w Działdowie. Jest to zjawisko korzystne, wpływające również na dywersyfikowanie struktury rynku pracy.

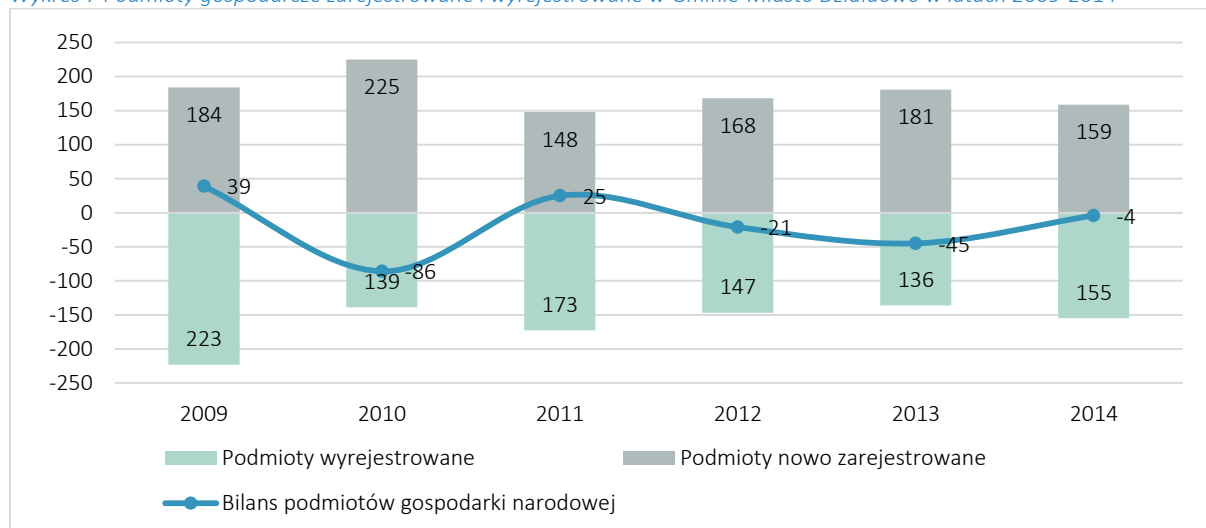
Wykres 6 Podmioty gospodarki narodowej oraz osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą w Gminie-Miasto Działdowo w latach 2005-2014

Źródło: dane Banku Danych Lokalnych GUS

Miernikiem jakości powstających i funkcjonujących podmiotów gospodarczych jest efektywne funkcjonowanie w ramach gospodarki wolnorynkowej. Relacja nowo rejestrowanych przedsiębiorstw w stosunku do zamykających działalność jest niekorzystna. W latach 2009-2014 więcej firm zakończyło działalność niż ją rozpoczęło – różnica w tym zakresie wynosi 92 podmioty. Odnotowana sytuacja wskazuje na potrzeby w zakresie wsparcia firm sektora MŚP dominujących w lokalnej gospodarce. Dodatkowo korzystnym rozwiązaniem byłaby interwencja wzmacniająca infrastrukturę wspierającą przedsiębiorczość i usługi w tym zakresie.

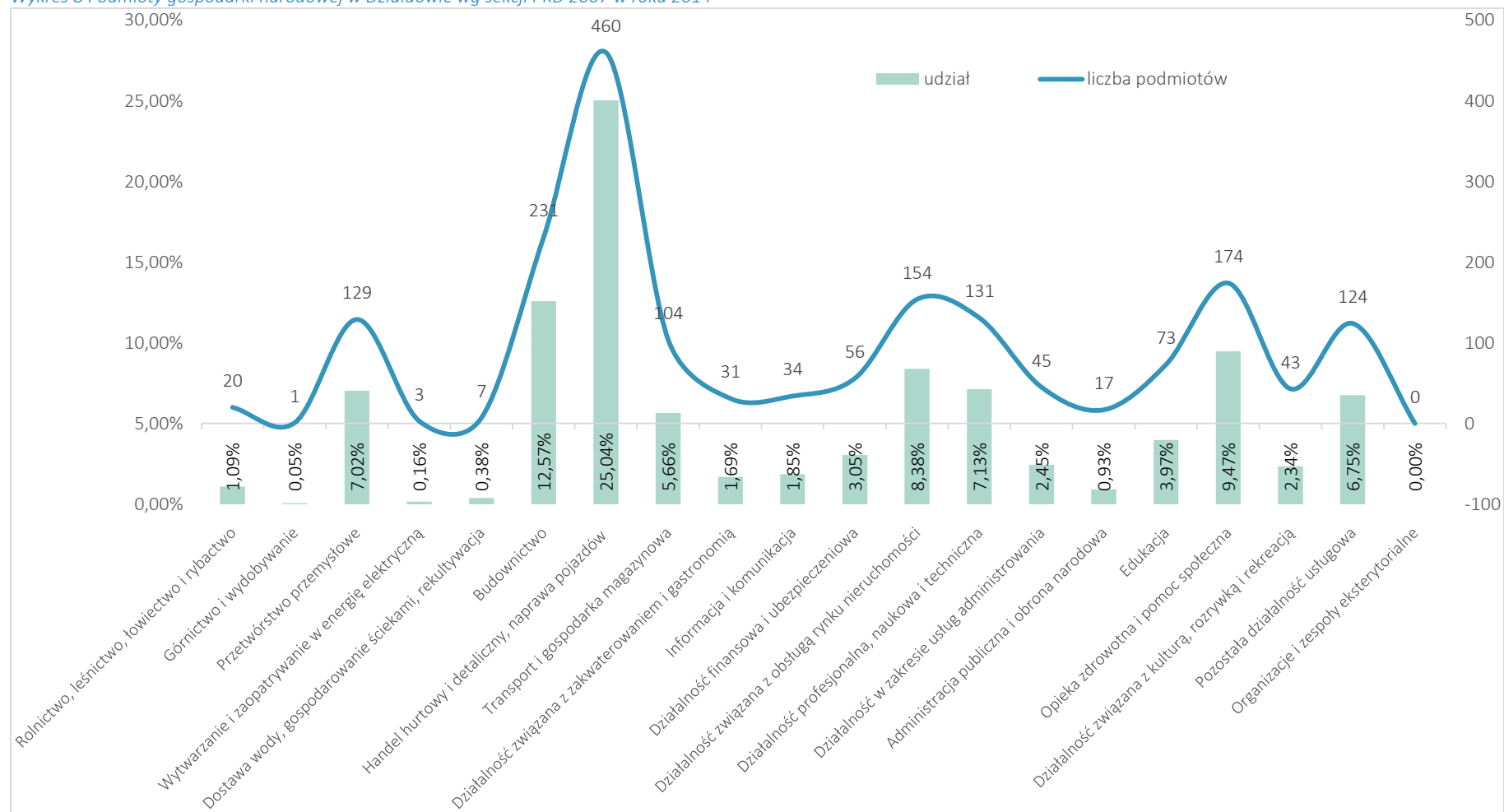
Wykres 7 Podmioty gospodarcze zarejestrowane i wyrejestrowane w Gminie-Miasto Działdowo w latach 2009-2014

Źródło: dane Banku Danych Lokalnych GUS

Struktura gospodarki Działdowa, a zarazem wskazanie jego profilu gospodarczego jest możliwe w oparciu o analizę liczby podmiotów gospodarczych w poszczególnych sekcjach PKD. Analizując branże, w których działają działdowskie przedsiębiorstwa należy zwrócić uwagę na dwie tendencje. Pierwsza z nich ma charakter powszechny i jest związana z tradycyjnie wiodącą liczbą podmiotów zajmujących się handlem detalicznym oraz hurtowym, co jest związane z koniecznością ciągłego zaspokajania potrzeb konsumpcyjnych ludności. Efektem tego stanu rzeczy jest blisko 25% segmentu firm zajmujących się szeroko rozumianym handlem. Kolejną branżą o solidnych podstawach jest budownictwo stanowiące 12,5% wszystkich podmiotów funkcjonujących w Działdowie oraz firmy zajmujące się transportem i gospodarką magazynową (około 5%). O wyjątkowości Działdowa stanowią przede wszystkim firmy zajmujące się szeroko rozumianym przetwórstwem przemysłowym (7%) oraz działalnością profesjonalną, naukową i techniczną (7%). Struktura lokalnej gospodarki koresponduje z funkcjami miasta wskazanymi w Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Miasta Działdowo, gdzie czytamy, że miasto to „ośrodek nieuciążliwych form produkcji i składów, ze szczególną rolą drobnych przedsiębiorstw”, jak również „ponadlokalny ośrodek obsługi ludności i rolnictwa”. Ten drugi zapis odzwierciedla relatywnie wysoki odsetek podmiotów zajmujących się opieką zdrowotną i pomocą społeczną (9%), edukacją (3%) oraz rolnictwem (nieco ponad 1%).

Wykres 8 Podmioty gospodarki narodowej w Działdowie wg sekcji PKD 2007 w roku 2014

Źródło: dane Banku Danych Lokalnych GUS

Porównanie liczby podmiotów gospodarczych według klas wielkości wskazuje na dominującą rolę sektora MŚP. Struktura gospodarki w Działdowie analizowana pod tym kątem koresponduje z sytuacją w powiecie działdowskim oraz w województwie warmińsko-mazurskim. Jednocześnie warto zwrócić uwagę, że firmy zarejestrowane w mieście stanowią 44% wszystkich podmiotów zidentyfikowanych w powiecie działdowskim.

Tabela 2 Podmioty gospodarcze wg klas wielkości zatrudnienia - stan na rok 2014 - porównanie

	Działdowo		Powiat działdowski		Podregion elbląski		Województwo warmińsko-mazurskie	
	Liczba	[%]	Liczba	[%]	liczba	[%]	Liczba	[%]
Ogółem	1 837	100,00	4 167	100,00	42 040	100,00	123 361	100
0-9	1 725	93,90	3 933	94,38	39 962	95,06	117 706	95,42
10-49	74	4,03	176	4,22	1 661	3,95	4 531	3,67
50-249	35	1,91	53	1,27	375	0,89	1 009	0,82
250-999	3	0,16	4	0,10	37	0,09	103	0,08
1000 i więcej	0	-	1	0,02	5	0,01	12	0,01

Źródło: dane Banku Danych Lokalnych GUS

Analiza wskaźników gospodarczych na podstawie danych GUS dostępnych za 2014 rok umożliwia wskazanie tendencji rozwojowych gospodarki w Działdowie. Przede wszystkim należy podkreślić korzystny wskaźnik dotyczący osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą na 100 osób w wieku produkcyjnym wynoszący 9,8 – wartość ta jest wyższa od osiągniętej przez województwo warmińsko-mazurskie, niemniej niższa od ogólnokrajowej wynoszącej 12,2. Niekorzystną tendencją jest relacja podmiotów rozpoczynających działalność rynkową (jednostki nowo rejestrowane w rejestrze REGON) do tych wyrejestrowujących się. W tym kontekście istotnym elementem byłoby wsparcie lokalnej przedsiębiorczości m.in. w wymiarze doradczym, ale również infrastrukturalnym. Analizując poniższą tabelę dodatkowo warto zwrócić uwagę na niższą w porównaniu do analizowanych jednostek liczebność podmiotów działających w trzecim sektorze wzmocniając tym samym społeczeństwo obywatelskie. Liczba tego typu organizacji na 10 tys. mieszkańców w Gminie-Miasto Działdowo wynosi 26 i jest nieznacznie wyższa od wartości osiągniętej przez powiat działdowski, natomiast znacznie odbiega od wskaźnika wojewódzkiego i krajowego, które wynoszą odpowiednio 36 i 33 podmioty.

Tabela 3 Wskaźniki gospodarcze w roku 2014 - porównanie

	Działdowo	Powiat działdowski	Podregion elbląski	Województwo warmińsko-mazurskie
Podmioty wpisane do rejestru REGON na 10 tys. ludności	855	629	789	854
Jednostki nowo zarejestrowane w rejestrze REGON na 10 tys. ludności	74	68	76	79
Jednostki wykreślone z rejestru REGON	72	58	65	70

	Działdowo	Powiat działdowski	Podregion elbląski	Województwo warmińsko-mazurskie
na 10 tys. ludności				
Podmioty wpisane do rejestru na 1 000 ludności	85	63	79	85
Podmioty na 1 000 mieszkańców w wieku produkcyjnym	132	99	124	133
Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą na 1 000 ludności	63	48	57	61
Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą na 100 osób w wieku produkcyjnym	9,8	7,5	8,9	9,5
Fundacje, stowarzyszenia i organizacje społeczne na 1 000 mieszkańców	3	2	3	4
Fundacje, stowarzyszenia i organizacje społeczne na 10 tys. mieszkańców	26	25	33	36
Nowo zarejestrowane fundacje, stowarzyszenia, organizacje społeczne na 10 tys. mieszkańców	2	1	2	2
Podmioty nowo zarejestrowane na 10 tys. ludności w wieku produkcyjnym	114	107	119	123

Źródło: dane Banku Danych Lokalnych GUS

Analizując potencjał gospodarczy warto zwrócić uwagę na atrakcyjność inwestycyjną miasta, przez którą rozumiemy zidentyfikowane i rzeczywiście funkcjonujące potencjały wpływające na skłonienie inwestora do wyboru konkretnej lokalizacji swojej działalności gospodarczej spośród grupy alternatywnych i konkurencyjnych miejsc. Jednocześnie tak definiowana atrakcyjność inwestycyjna jest kombinacją czynników przekładających się na maksymalizację przyszłych korzyści warunkujących dynamikę rozwoju gospodarczego. Kluczowymi elementami warunkującymi atrakcyjność inwestycyjną Działdowa są: dostępność transportowa, zasoby pracy, chłonność rynku, infrastruktura gospodarcza, infrastruktura społeczna, poziom rozwoju gospodarczego, stan środowiska naturalnego, poziom bezpieczeństwa powszechnego oraz aktywność wobec inwestorów. Ocena atrakcyjności inwestycyjnej Działdowa została przeprowadzona w oparciu o powyższe determinanty na bazie opracowania Instytutu Badań nad Gospodarką Rynkową pn. „Atrakcyjność inwestycyjna województw i podregionów Polski 2014”.

W grupie gmin miejskich województwa warmińsko-mazurskiego Gmina-Miasto Działdowo została wyróżniona „pomarańczową gwiazdą”, która oznacza, iż gmina uzyskała ponad przeciętną ocenę we wszystkich analizowanych obszarach. W 2014 roku najkorzystniej oceniono następujące gminy miejskie: Elbląg, Ełk, Giżycko, Iława, Lidzbark Warmiński, Mrągowo, Olsztyn oraz Ostróda (tym JST przyznano tzw. „złote gwiazdy”). Warto wskazać również te gminy miejskie w województwie, które zostały wyróżnione „pomarańczową gwiazdą” razem w Działdowie, tymi JST są: Bartoszyce, Górowo Iławeckie, Kętrzyn, Lubawa, Nowe Miasto Lubawskie oraz Szczytno. Niemniej syntetyczny wskaźnik

potencjalnej atrakcyjności inwestycyjnej plasuje Działdowo na drugim miejscu w rankingu dla województwa warmińsko-mazurskiego.

Tabela 4 Potencjalna atrakcyjność inwestycyjna gmin miejskich województwa warmińsko-mazurskiego

Gmina	PAI1_GN	PAI1_GN	PAI1_C	PAI1_G	PAI1_I	PAI1_M
	Gospodarka narodowa – wskaźnik syntetyczny	Gospodarka narodowa	Przemysł	Handel	Hotele i restauracje	Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna
Ostróda (m)	0,285	A	A	A	A	A
Działdowo (m)	0,282	A	A	A	B	A
Kętrzyn (m)	0,278	A	A	A	B	A
Szczytno (m)	0,271	A	A	A	B	A
Olsztyn (m)	0,270	A	A	A	A	A
Ełk (m)	0,269	A	A	A	A	A
Mrągowo (m)	0,266	A	A	A	A	A
Iława (m)	0,265	A	A	A	A	A
Bartoszyce (m)	0,263	A	A	A	B	A
Górowo Iławieckie (m)	0,257	A	A	A	B	A
Giżycko (m)	0,256	A	A	A	A	A
Elbląg (m)	0,253	A	A	A	A	A
Lidzbark Warmiński (m)	0,249	A	A	A	A	A
Lubawa (m)	0,232	A	A	A	B	A
Nowe Miasto Lubawskie (m)	0,218	B	A	A	B	B
Braniewo (m)	0,211	B	B	B	D	A

* - wskaźniki potencjalnej atrakcyjności inwestycyjnej w wersji podstawowej (PAI1) oceniają walory lokalizacyjne regionów. Są one obliczane dla jednostek różnych szczebli podziału statystycznego (gminy, powiaty, podregiony, województwa). Wskaźniki odnoszą się do całości gospodarki narodowej oraz do poszczególnych wybranych sekcji gospodarki: C - przemysłu przetwórczego, G - handlu i napraw, I - turystyki i gastronomii, M - działalności profesjonalnej, naukowej i technicznej. Sekcje te stanowią trzon gospodarki regionalnej.

Źródło: „Atrakcyjność inwestycyjna województw i podregionów Polski 2014”

Analizując atrakcyjność inwestycyjną Gminy-Miasto Działdowo należy zwrócić na zachęty inwestycyjne dedykowane inwestorom, bazując na publikacji pn. „Poradnik Inwestora – O czym warto wiedzieć przy realizacji Inwestycji na terenie Gminy-Miasto Działdowo!” – wydanej przez Wydział Rozwoju i Promocji Miasta Urzędu Miasta w Działdowie w marcu 2015 r. (wskazane opracowanie jest również dostępne w wersji elektronicznej w Internecie). W opracowaniu wymieniono następujące atuty gospodarcze miasta:

1. Gmina-Miasto Działdowo stanowi centrum gospodarcze powiatu działdowskiego. O jego znaczeniu decyduje rozwój usług i przemysłu o niewielkiej uciążliwości. Do głównych branż gospodarki należą handel, budownictwo i szeroko rozumiane usługi. Ważnymi dziedzinami gospodarki działdowskiej są także produkcja, transport i turystyka. Na terenie miasta swoją działalność prowadzi znaczna liczba małych i średnich przedsiębiorstw, w tym z kapitałem zagranicznym

2. Działdowo posiada dostęp do rozbudowanej sieci drogowej i kolejowej.
3. Miasto dysponuje miejscowym planem zagospodarowania przestrzennego dla całej gminy.
4. Działdowo dysponuje dobrą lokalizacją terenów pod inwestycje – położonych w bezpośrednim sąsiedztwie dróg wojewódzkich i szlaku kolejowego.
5. Miasto posiada wolne moce w mediach komunalnych – możliwość zwiększenia dostaw wody o 200%, gazu o 100%, energii elektrycznej o 50%, energii cieplnej o 20% oraz odbioru ścieków o 100%.
6. Ceny terenów inwestycyjną wahają się w granicach 60-70 zł/ m².
7. Ceny najmu powierzchni biurowych to koszt rzędu 20 zł/m².
8. Działdowo posiada ułatwienia dla inwestorów w postaci: wsparcia doradczego i finansowego Działdowskiej Agencji Rozwoju S.A. (obsługa małych i średnich przedsiębiorstw, wsparcie Warmińsko-Mazurskiego Funduszu „Poręczenia Kredytowe” Sp. z o.o. w Działdowie).

W kontekście przytoczonych powyżej informacji warto skupić się na funkcjonujących w Działdowie instytucjach okołobiznesowych (IOB). Jedną z nich jest Działdowska Agencji Rozwoju, która została powołana w 1994 roku w celu wspomagania rozwoju gospodarczego oraz kulturalnego i społecznego powiatu działdowskiego. Współpracuje z instytucjami państwowymi oraz samorządem terytorialnym w zakresie kształtowania i realizacji polityki regionalnej. Celem nadrzędnym DAR SA jest organizowanie szkoleń, kursów, konferencji, promocja regionu, wspieranie małej i średniej przedsiębiorczości oraz podejmowanie wszelkich inicjatyw, które zmierzają do ograniczenia bezrobocia.

Drugim podmiotem wspierającym lokalną gospodarkę (IOB) jest Warmińsko-Mazurski Fundusz „Poręczenia Kredytowe” Sp. z o.o. w Działdowie, którego celem działalności jest pośrednictwo finansowe, zwłaszcza udzielanie poręczeń finansowych przedsiębiorcom wobec instytucji udzielających im finansowania dłużnego, zarządzanie rynkiem finansowym, działalność pomocnicza finansowa i rachunkowo-księgowa, doradztwo w zakresie prowadzenia działalności gospodarczej i zarządzania, a także kształcenie ustawiczne dorosłych i pozaszkolne formy kształcenia. Zasięg działalności instytucji jest ogólnowojewódzki, w ramach istniejącej struktury wyodrębniono sześć oddziałów, punktów, z których jeden zlokalizowany jest w Działdowie.

Kluczowym zasobem Działdowa jest istnienie wolnych terenów inwestycyjnych. W folderze udostępnionym na stronie internetowej miasta pn. „Działdowo tereny inwestycyjnej, zainwestuj w Działdowie” wskazane zostały trzy wyodrębnione obszary. W tym kontekście warto zwrócić uwagę na tzw. inteligentne specjalizacje zdefiniowane dla województwa warmińsko-mazurskiego, za sektory priorytetowe uznano przemysł drzewno-meblarski, produkcję rolno-spożywczą, telekomunikację i IT, produkcję maszyn i urządzeń (w tym statki i łodzie) oraz turystyka. Analizując jakość dostępnych terenów inwestycyjnych warto odnotować, że w V edycji ogólnopolskiego konkursu "Grunt na Medal

2012" organizowanego przez Marszałków Województw oraz Polską Agencję Informacji i Inwestycji Zagranicznych pod patronatem Ministra Gospodarki, Gmina-Miasto Działdowo znalazła się w finałowej „Złotej 16-stce” i decyzją komisji konkursowej została laureatem konkursu "Grunt na Medal" w Województwie Warmińsko-Mazurskim za teren o powierzchni 2,82 ha, przy ul. Żwirki i Wigury. W poniższej tabeli syntetycznie zostaną przedstawione zidentyfikowane tereny inwestycyjne w Działdowie.

Tabela 5 Tereny inwestycyjne Gminy-Miasto Działdowo

Działki	Charakterystyka	Infrastruktura
Tereny inwestycyjne przy ul. Żwirki i Wigury/ Romana Dmowskiego, Pozostało ok. 2,14 ha (możliwość powiększenia terenu o przylegającą działkę osoby prywatnej)		
– Działka Nr 2017/4 (0,4065 ha) – Działka Nr 2014/11 (0,4393 ha)	Grunty są odrolnione i odlesione, nieużytki. Różnica poziomów terenu wynosi 1 m. Poziom wód gruntowych od 162,50 m n.p.m. do 163,60 m n.p.m. Nie istnieje ryzyko zalania i wystąpienia obsunięć terenu. Nie występują zanieczyszczenia wód powierzchniowych i gruntowych. Na terenie były prowadzone badania geologiczne gruntu. Na obrzeżach działki Nr 2017/4, przebiega napowietrzna sieć telefoniczna. Ponadto występują ograniczenia ekologiczne.	Elektryczność na terenie o napięciu 15 kV, dostępna moc 1MW, teren oświetlony. Gaz, woda do celów socjalnych i przemysłowych, kanalizacja sanitarna i deszczowa na terenie, miejska oczyszczalnia ścieków, sieć telefoniczna w odległości ok. 20 m od granicy terenu. Do granicy terenu prowadzi zjazd z drogi wojewódzkiej Nr 544, natomiast do każdej działki zlokalizowanej na terenie prowadzi droga dojazdowa bitumiczna o szerokości – 6 m. Odległość od linii kolejowej wynosi ok. 100 m, przy granicy terenu zlokalizowana jest bocznica kolejowa. Przeznaczenie terenów w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego – usługi produkcyjne, hurtowe i transportowe
Tereny inwestycyjne przy ul. Przemysłowej – powierzchnia ok. 34,84 ha (możliwość powiększenia terenu o 37 ha terenów należących do Gminy-Miasto Działdowo)		
– Działka Nr 3706 (0,2985 ha) – własność Gmina-Miasto Działdowo – Działka Nr 2951 (0,6205 ha) – własność Gmina-Miasto Działdowo – Działka Nr 3709/2 (4,6298 ha) – własność Skarb Państwa (Agencja Nieruchomości Rolnych) – Działka Nr 3710/2 (1,3823 ha) – własność Skarb Państwa (Agencja Nieruchomości Rolnych) – Działka Nr 3711/5 (7,3417 ha) – własność Skarb Państwa (Agencja Nieruchomości Rolnych) – Działka Nr 3707 o powierzchni	Grunty są odrolnione i odlesione, uprawiane. Różnica poziomów terenu - 2 m. Brak zanieczyszczenia wód powierzchniowych i gruntowych. Nie istnieje ryzyko zalania i wystąpienia obsunięć terenu. Nie występują przeszkody podziemne jednak na powierzchni terenu występuje linia energetyczna. Brak ograniczeń ekologicznych.	Elektryczność na terenie o napięciu 110kV i 15kV, dostępna moc 1MW. Gaz , woda do celów socjalnych i przemysłowych, kanalizacja sanitarna na terenie, miejska oczyszczalnia ścieków, sieć telefoniczna. Do granicy terenu prowadzi zjazd z drogi wojewódzkiej Nr 545, natomiast do granicy terenu prowadzi droga dojazdowa bitumiczna o szerokości – 5 m. Odległość od linii kolejowej wynosi ok. 2 km, Przeznaczenie terenów w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego– przemysł i składy.

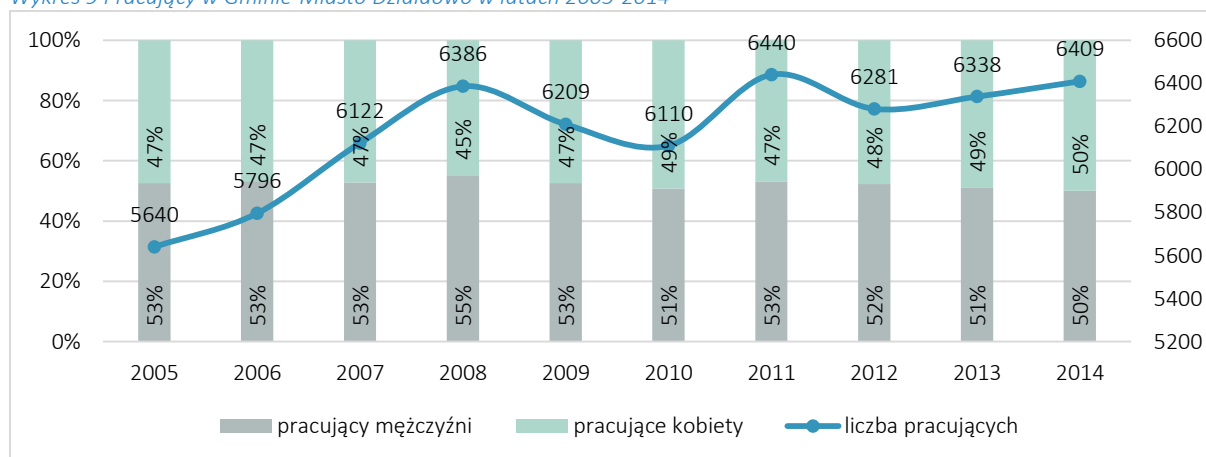
Działki	Charakterystyka	Infrastruktura
0,4383 ha – własność prywatna – Działka Nr 3708/6 o powierzchni 1,0174 ha – własność prywatna, – Działka Nr 3711/13 (3,0893 ha) – własność prywatna, – Działka Nr 3711/14 (2,1824 ha) – własność prywatna – Działka Nr 2952 (2,6099 ha) – własność prywatna – Działka Nr 45 (3,1203 ha) – własność prywatna – Działka Nr 47 (1,5374 ha) – własność prywatna – Działka Nr 48 (1,5354 ha) – własność prywatna – Działka Nr 49 (5,0255 ha) – własność prywatna		
Tereny inwestycyjne przy ul. Olsztyńskiej (11.0845 ha) Teren przy ul. Olsztyńskiej stanowi własność Skarbu Państwa - Agencji Nieruchomości Rolnych. Jest to nieruchomość niezabudowana oznaczona w ewidencji gruntów Nr 1029/2 obręb 1 m. Działdowo o obszarze 11.0845 ha zapisana w księdze wieczystej KW Nr EL1D/00027548/0. Nieruchomość zlokalizowana jest bezpośrednio przy drodze wojewódzkiej Nr 545 Działdowo – Nidzica, w odległości 20 km od drogi krajowej Nr 7, w sąsiedztwie kompleksów leśnych.		

Źródło: www.dzialdowo.pl

3.4 Rynek pracy

Liczba pracujących w Działdowie w minionej dekadzie wzrosła o blisko 12%. Warto zwrócić uwagę, że wzrastała liczba pracujących kobiet, a malała mężczyzn (wahania kształtowały się na poziomie 3%). W 2014 roku proporcje pomiędzy kobietami i mężczyznami pracującymi zrównały się na poziomie 50%.

Wykres 9 Pracujący w Gminie-Miasto Działdowo w latach 2005-2014

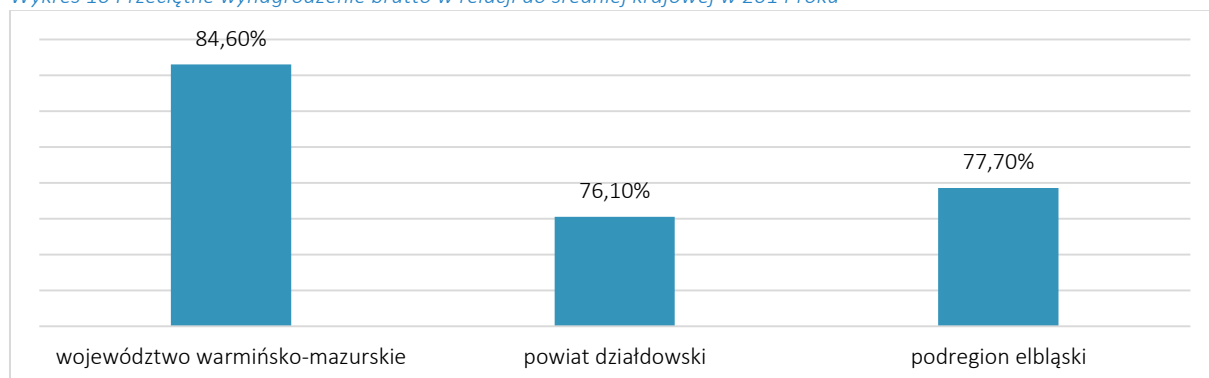

Źródło: dane Banku Danych Lokalnych GUS

Analizując dynamikę oraz potencjał regionalnego rynku pracy należy zwrócić uwagę na czynnik ekonomiczny. Relacja przeciętnych wynagrodzeń w powiecie działdowskim w stosunku do średniej

krajowej jest niższa w odniesieniu do wartości wojewódzkiej, jak również wskaźnika osiąganego przez podregion elbląski. Konkurencyjność Działdowa w zakresie niższych kosztów pracy to czynnik korzystny w perspektywie przyciągania inwestorów, natomiast wpływa on negatywnie na standard życia mieszkańców i obniża dochody miasta.

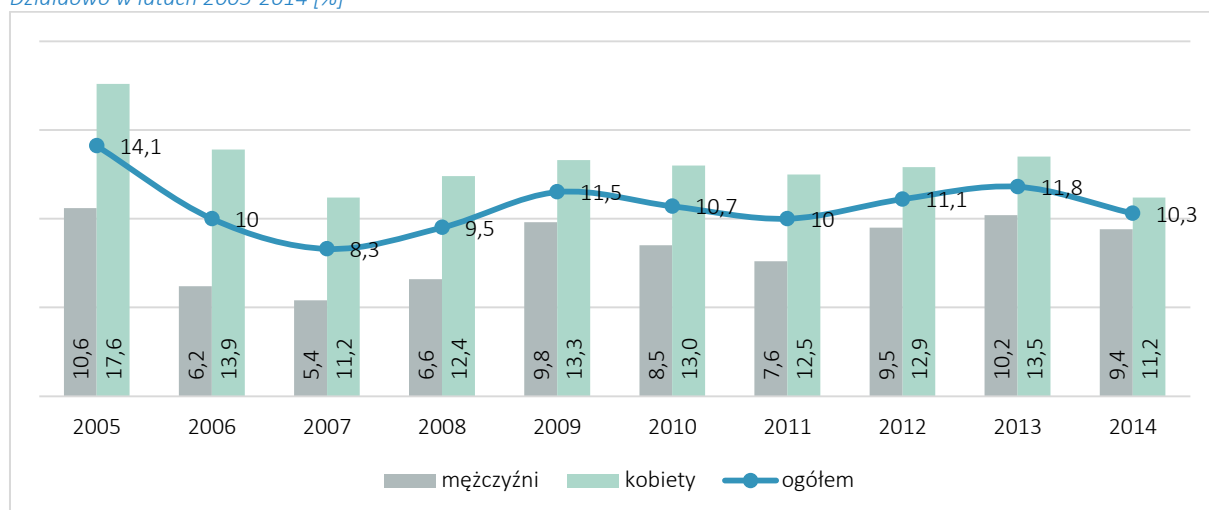
Wykres 10 Przeciętne wynagrodzenie brutto w relacji do średniej krajowej w 2014 roku

Źródło: dane Banku Danych Lokalnych GUS

Stopa bezrobocia definiowana jako udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym w minionej dekadzie w Działdowie była uzależniona od wahań koniunkturalnych w skali makro, niemniej spadek wskaźnika, w stosunku do roku bazowego, wyniósł 3,8% – co jest zjawiskiem bardzo korzystnym. Warto zwrócić uwagę, że w przypadku populacji kobiet udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym zmniejszyła się aż o 6,4%.

Wykres 11 Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym wg płci w Gminie-Miasto Działdowo w latach 2005-2014 [%]

Źródło: dane Banku Danych Lokalnych GUS

W poniższej tabeli zestawiono dane liczbowe charakteryzujące bezrobotnych znajdujących się w szczególnej sytuacji na rynku pracy w Działdowie. Liczba osób bez pracy do 25 roku życia zmniejszyła się o 37% w stosunku do roku 2010. Pozostałe liczby bezrobotnych również wskazują na wyraźny spadek w stosunku do roku 2013. Jest to dobra tendencja, wskazująca na ożywienie

gospodarcze. Łączna liczba osób będących w szczególnej sytuacji na rynku pracy w latach 2010-2014 zmalała o ponad 11%. Biorąc pod uwagę skalę wykluczenia bezpośrednio związanego z bezrobociem należy konsekwentnie budować klimat proinwestycyjny i wzmacniać szeroko rozumianą atrakcyjność Działdowa jako ośrodka gospodarczego.

Tabela 6 Bezrobotni będący w szczególnej sytuacji na rynku pracy w Działdowie [os.]

Wyszczególnienie	2010	2011	2012	2013	2014
Do 25 roku życia	322	270	305	301	206
Długotrwale bezrobotne	788	780	843	912	864
Kobiety, które nie podjęły zatrudnienia po urodzeniu dziecka	108	127	138	153	139
Powyżej 50 roku życia	367	327	340	401	374
Bez kwalifikacji zawodowych	418	443	469	495	389
Bez doświadczenia zawodowego	298	249	289	289	242
Bez wykształcenia średniego	819	706	799	832	751
Samotnie wychowujące co najmniej jedno dziecko do 18 r.ż.	93	97	112	131	140
Które po odbyciu kary pozbawienia wolności nie podjęły zatrudnienia	26	26	37	43	44
Niepełnosprawni	123	135	136	134	131
Bezrobotni będące w szczególnej sytuacji na rynku pracy	1405	1273	1434	1494	1249

Źródło: dane Powiatowego Urzędu Pracy w Działdowie

Analiza zarejestrowanych bezrobotnych z terenu Działdowa w perspektywie ich wieku, poziomu wykształcenia oraz stażu pracy pozwala na określenie determinant lokalnego rynku pracy. Odnotowano spadek bezrobotnych wśród osób w przedziałach wiekowych od 45- 59 lat, co świadczy o dobrym poziomie absorpcji osób w wieku średnim przez lokalny rynek. Znacząco podniosła się liczba zarejestrowanych bezrobotnych pozostających bez pracy powyżej 2 lat. Niepokojąca tendencja wzrostowa obserwowana jest od 2010 roku.

Tabela 7 Bezrobotni oraz poszukujący pracy według poszczególnych kategorii w Działdowie

Wyszczególnienie		2010	2011	2012	2013	2014
Czas pozostawania bez pracy w m-c	Do 1	156	160	146	145	141
	1-3	305	271	292	285	205
	3-6	262	224	257	276	232
	6-12	300	251	322	312	247
	12-24	258	256	284	306	257
	Powyżej 24	273	277	292	338	350
Wiek	18-24	322	270	305	301	206
	25-34	446	437	479	493	441
	35-44	266	269	307	303	273
	45-54	358	302	321	345	309
	55-59	142	144	154	180	151
	60 lat i więcej	20	17	27	40	52
Wykształcenie	Wyższe	157	162	178	171	158

Wyszczególnienie		2010	2011	2012	2013	2014
	Policealne i średnie zawodowe	393	371	414	426	348
	Średnie ogólnokształcące	185	193	202	224	172
	Zasadnicze zawodowe	405	358	416	422	364
	Gimnazjalne i poniżej	414	355	383	419	390
Staż pracy ogółem	- do 1 roku	207	198	209	223	199
	- 1-5	366	330	374	391	326
	- 5-10	272	275	306	308	257
	- 10-20	293	280	296	311	295
	- 20-30	156	148	165	165	136
	- 30 lat i więcej	49	38	54	62	60
	- bez stażu	211	170	189	202	159

Źródło: dane Powiatowego Urzędu Pracy w Działdowie

3.5 Sektor edukacji

Rozpatrywanie systemu oświaty należy rozpocząć od funkcjonujących żłobków i przedszkoli. Na terenie Działdowa istnieją 4 przedszkola publiczne oraz jedno mające charakter podmiotu niepublicznego. Działdowo nie posiada publicznego żłobka, funkcjonuje jedynie klub dziecięcy „Krasnoludek”, który oferuje opiekę pedagogiczno- edukacyjną dla dzieci w wieku od 1,5 roku do 2,5 lat. Przedszkole niepubliczne „U misia” przyjmuje dzieci od 2 roku życia.

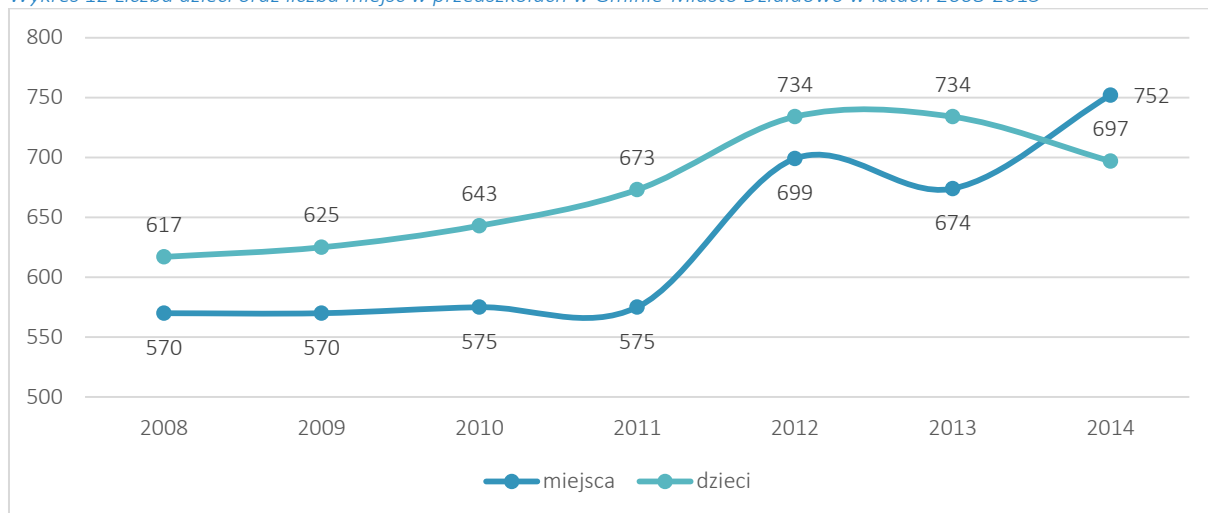
Tabela 8 Przedszkola i kluby dziecięce na terenie Gminy-Miasto Działdowo

Lp.	nazwa placówki	status	miejsce
1.	Przedszkole Miejskie nr 1	publiczne	Działdowo, Grunwaldzka 2
2.	Przedszkole Miejskie nr 3	publiczne	Działdowo, Sportowa 4
3.	Przedszkole Miejskie nr 4	publiczne	Działdowo, Mrongowiusza 7
4.	Przedszkole Miejskie nr 5	publiczne	Działdowo, Karłowicza 3
5.	Klub dziecięcy „Krasnoludek”	prywatne / niepubliczne	Działdowo, Leśna 19
6.	Przedszkole Niepubliczne „U misia”	prywatne / niepubliczne	Działdowo, Świerkowa 19

Źródło: www.przedszkola.edu.pl

Poniżej przedstawiono strukturę miejsc w przedszkolach oraz liczbę dzieci na przestrzeni lat 2008-2014 r. Można zauważyć, iż od roku ubiegłego liczba dzieci w wieku przedszkolnym uległa zmniejszeniu i jest niższa niż liczba miejsc w przedszkolach.

Wykres 12 Liczba dzieci oraz liczba miejsc w przedszkolach w Gminie-Miasto Działdowo w latach 2008-2015

Źródło: dane Banku Danych Lokalnych GUS

W Działdowie istnieją 2 szkoły podstawowe, obie mające charakter publiczny.

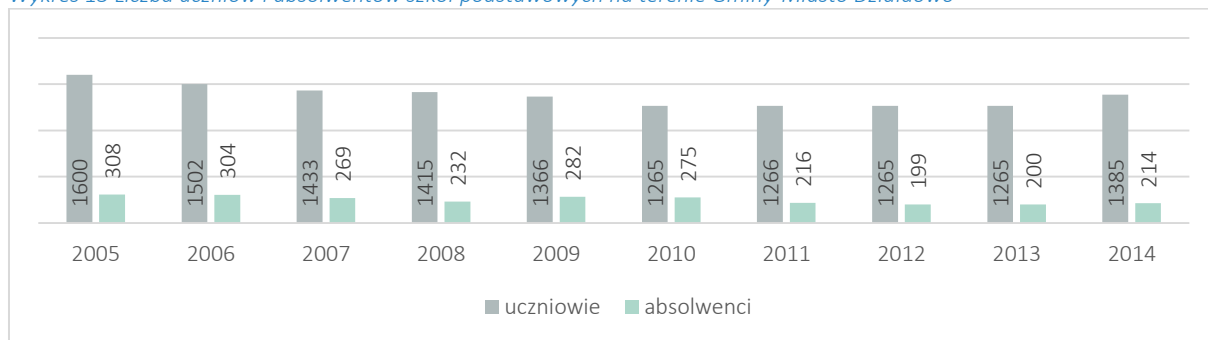
Tabela 9 Szkoły podstawowe na terenie Gminy-Miasto Działdowa

Lp.	nazwa placówki	status	adres
1.	Szkoła Podstawowa Nr 4	publiczne	ul. Polna 11
2.	Szkoła Podstawowa Nr 3 im. Bronisława Malinowskiego,	publiczna	Ul. Lenartowicza 1

Źródło: opracowanie własne

W minionej dekadzie liczba uczniów w szkołach podstawowych na terenie Działdowa zmalała o 13,4% (w przypadku absolwentów spadek wyniósł aż 30,5%). Warto natomiast zauważyć, że od 2010 roku sytuacja w zakresie liczby uczęszczających uczniów do szkół podstawowych w Działdowie podlega niewielkim wahaniom i cechuje się nieznacznym wzrostem.

Wykres 13 Liczba uczniów i absolwentów szkół podstawowych na terenie Gminy-Miasto Działdowo

Źródło: dane Banku Danych Lokalnych GUS

Jakość kształcenia na poziomie podstawowym jest weryfikowana ogólnopolskim, ustandaryzowanym testem wiedzy – sprawdzianem szóstoklasisty. Na tle powiatu działdowskiego oraz kraju – wyniki osiągane przez absolwentów działdowskich szkół są zauważalnie słabsze.

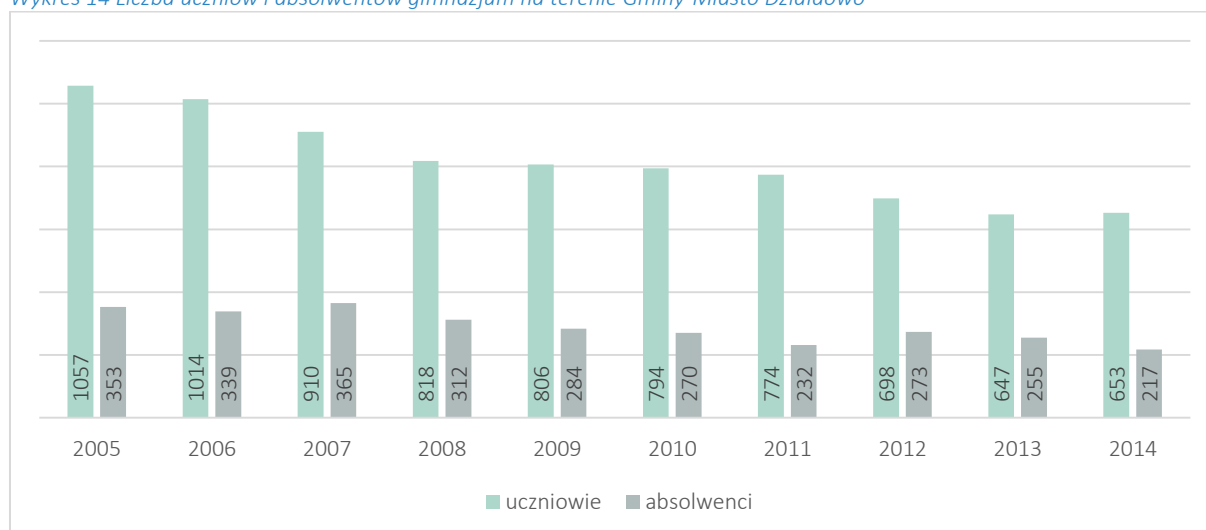
Tabela 10 Wyniki sprawdzianu szóstoklasisty w roku 2015 - porównanie

Wyszczególnienie	Średni wynik w %
Działdowo	61
powiat działdowski	62
woj. warmińsko-mazurskie	65
Polska	67

Źródło: dane OKE Łomża

Kolejnym szczeblem edukacji są szkoły gimnazjalne w pełni podlegające samorządowi lokalnemu. Analizując liczbę uczniów i absolwentów w gimnazjach w Działdowie dostrzega się efekty niżu demograficznego, z którym zmagają się samorządy w całej Polsce, analogicznie jak w przypadku szkół podstawowych. Liczba absolwentów w latach 2005-2014 spadła o blisko 38,5%. W zakresie uczęszczających uczniów sytuacja w dwóch minionych latach zaczyna się stabilizować, niemniej spadek analizowanym okresie kształtuje się na poziomie około 38%.

Wykres 14 Liczba uczniów i absolwentów gimnazjum na terenie Gminy-Miasto Działdowo

Źródło: dane Banku Danych Lokalnych GUS

Analogicznie jak w przypadku szkół podstawowych, miernikiem jakości nauczania i efektywności systemu szkolnictwa ponadpodstawowego jest kończący ten etap nauki sprawdzian wiedzy, w przypadku gimnazjów jest nim test gimnazjalny. Na podstawie danych Okręgowej Komisji Egzaminacyjnej w Łomży można dokonać analizy poszczególnych dziedzin nauczania. Bardzo korzystnie należy ocenić jakość nauczania w Gimnazjum nr 2, w którym to uczniowie w każdej z dziedzin uzyskali bardzo dobry wynik na tle porównywanych obszarów, w tym m.in. aż o 7 % wyższy rezultat z historii i WOS-u w stosunku do średniej krajowej. W kontekście średniej ogólnej z obu gimnazjów również obserwuje się wyższy wynik od przeciętnej ogólnopolskiej oraz regionu.

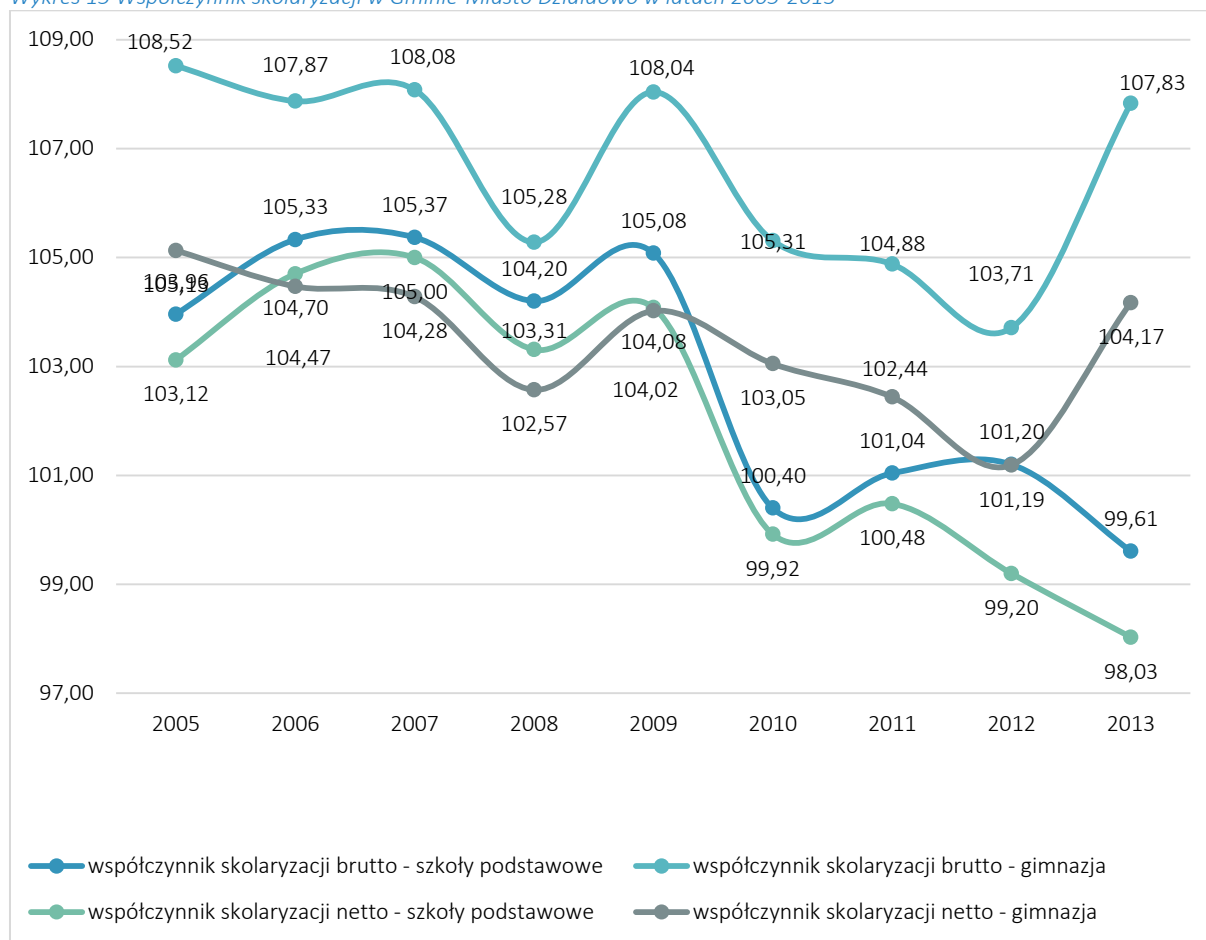
Tabela 11 Wyniki egzaminu gimnazjalnego w roku 2015 - porównanie

Wyszczególnienie	Historia i WOS	Język polski	Przedmioty przyrodnicze	Matematyka	Język angielski poziom podstawowy
	Średni wynik w %				
Gimnazjum nr 1 im. Króla Wł. Jagiełły w Działdowie	60	61	51	45	61
Gimnazjum nr 2 z Oddziałami Dwujęzycznymi im. Królowej Jadwigi w Działdowie	71	64	55	53	73
średnia dla Działdowa	66	63	54	50	68
powiat działdowski	63	61	49	45	59
woj. warmińsko-mazurski	63	60	49	46	63
Polska	64	62	50	48	67

Źródło: dane OKE Łomża

Interesującym zjawiskiem w kontekście wyników sprawdzianu i egzaminu uczniów działdowskich szkół jest współczynnik skolaryzacji, czyli odsetka osób uczących się obliczany w stosunku do liczby ludności w określonym przedziale wiekowym. W przypadku gimnazjów współczynnik systematycznie wzrasta, co daje odbicie w dobrych wynikach egzaminów gimnazjalnych. Świadczy to o konkurencyjnym poziomie nauczania w Działdowie, alternatywnym miejscu edukacji, a w przyszłości być może i miejsca pracy.

Wykres 15 Współczynnik skolaryzacji w Gminie-Miasto Działdowo w latach 2005-2013

Źródło: dane Banku Danych Lokalnych GUS

Na terenie Gminy-Miasto Działdowo swoją siedzibę ma szereg szkół średnich – w przeważającej liczbie są to szkoły ogólnokształcące.

Tabela 12 Szkoły średnie na terenie Gminy-Miasto Działdowo

Lp.	nazwa placówki	status	adres
1.	I Liceum Ogólnokształcące w Działdowie	publiczne	ul. Grunwaldzka 4
2.	II Liceum Ogólnokształcące w Działdowie	publiczne	ul. Polna 11
3.	Liceum Ogólnokształcące dla Dorosłych	niepubliczne	ul. Polna 11a
4.	Liceum profilowane	publiczne	ul. Pocztowa 6
5.	Prywatne Liceum Ogólnokształcące dla Dorosłych	niepubliczne	ul. Wł. Jagiełły 33
6.	Technikum	publiczne	ul. Pocztowa 6
7.	Technikum nr 1 w Działdowie	publiczne	ul. Grunwaldzka 4
8.	Uzupełniające Liceum Ogólnokształcące	niepubliczne	ul. Pocztowa 6
9.	Uzupełniające Liceum Ogólnokształcące dla Dorosłych	niepubliczne	ul. Polna 11a
10.	Zespół Szkół Zawodowych nr 1 w Działdowie	publiczne	ul. Pocztowa 6

Źródło: www.szkolnictwo.pl

Szkolnictwo zawodowe i techniczne jest stosunkowo mało zróżnicowane. W ofercie szkół zawodowych brakuje kierunków, które byłyby bardziej dostosowane do istniejącego rynku pracy w Działdowie. Największe przedsiębiorstwa działają w branżach hutnictwa i zdobienia szkła, budowlanej, metalowej.

Aby dostosować kierunki kształcenia zawodowego należałoby otworzyć kierunki takie jak technik hutnik, tokarz czy specjalista obróbki metalu. Poniżej podano kierunki kształcenia zawodowego i technicznego w Działdowie.

Tabela 13 Kierunki kształcenia w szkołach zawodowych i technicznych na terenie Gminy-Miasto Działdowo

Szkoła	Kierunki kształcenia
Technikum, ul. Pocztowa 6	Technik handlowiec
	Technik mechatronik
	Technik ekonomista- finanse rachunkowość
	Technik logistyk
	Technik elektryk
	Technik cyfrowych procesów graficznych
Zasadnicza Szkoła Zawodowa, ul Pocztowa 6	Sprzedawca
	Mechanik pojazdów samochodowych
	oddział wielozawodowy
Technikum nr 2 w Działdowie przy Zespole Szkół nr 1 ul. Grunwaldzka 4	Technik informatyk
	Technik ekonomista

Źródło: strony internetowe szkół

Szkoły średnie, w tym zawodowe i techniczne są jednostkami podległymi Starostwu Powiatowemu w Działdowie z wyłączeniem II Liceum Ogólnokształcącego, którego założycielem jest Gmina-Miasto Działdowo. W samym mieście należałoby stworzyć i wdrożyć system szkoleń i staży, tym samym uściślając współpracę pomiędzy przedsiębiorcami a uczniami techników i szkół zawodowych. W ten sposób, przyszły pracodawca może określić dokładnie swoje preferencje odnośnie kwalifikacji, które powinien posiadać uczeń po zakończeniu nauki. Jest to wysoce istotne w kontekście zatrzymania młodych ludzi przed wyjazdem za pracą z Działdowa. Dobrym przykładem w tej dziedzinie jest realizowany przez Technikum nr 2 w Działdowie projekt "Od teorii do praktyki- nabywanie kwalifikacji zawodowych poprzez staże w Niemczech" w ramach programu "Uczenie się przez całe życie – Leonardo da Vinci Mobilność". Jednym z etapów programu były trzytygodniowe praktyki w niemieckich przedsiębiorstwach, w których brali udział uczniowie Technikum.

Poza wskazanymi powyżej placówkami w Działdowie funkcjonuje szkoła średnia o oddziaływaniu ponadlokalnym – Państwowa Szkoła Muzyczna I stopnia im. Arno Kanta w Działdowie. Obecnie do PSM I st. w Działdowie uczęszcza 102 dzieci i młodzieży. Sektor edukacji to również instytucje specjalistyczne oraz szkoły pomaturalne, które wymieniono w poniższej tabeli.

Tabela 14 Inne jednostki oświatowe, w tym szkoły pomaturalne na terenie Gminy-Miasto Działdowo

Lp.	nazwa placówki	status	adres
1.	Centrum Edukacji Zawodowej w Działdowie	niepubliczne	ul. Lenartowicza 1
2.	Ośrodek Rehabilitacyjno-Edukacyjno-Wychowawczy	niepubliczny	ul. M. Skłodowskiej-Curie 20
3.	Państwowa Szkoła Muzyczna I stopnia im. Arno Kanta w Działdowie	publiczna	ul. Grunwaldzka 3

Lp.	nazwa placówki	status	adres
4.	Poradnia psychologiczno-pedagogiczna	publiczna	ul. Jagiełły 6/8
5.	Prywatna Zaoczna Szkoła Policealna Zespołu Edukacji „Wiedza”	niepubliczna	ul. Grunwaldzka 4
6.	Szkoła Policealna dla Dorosłych	niepubliczna	ul. Polna 11a
7.	Warmińsko-Mazurska Biblioteka Pedagogiczna w Elblągu im. Karola Wojtyły Filia w Działdowie	publiczna	Ul. Grunwaldzka 7
8.	Uniwersytet Trzeciego Wieku	niepubliczna	ul. Polna 11a
9.	Działdowskie Centrum Edukacji i Kształcenia Ustawicznego DAR	niepubliczne	ul. Polna 11a

Źródło: www.szkolnictwo.pl

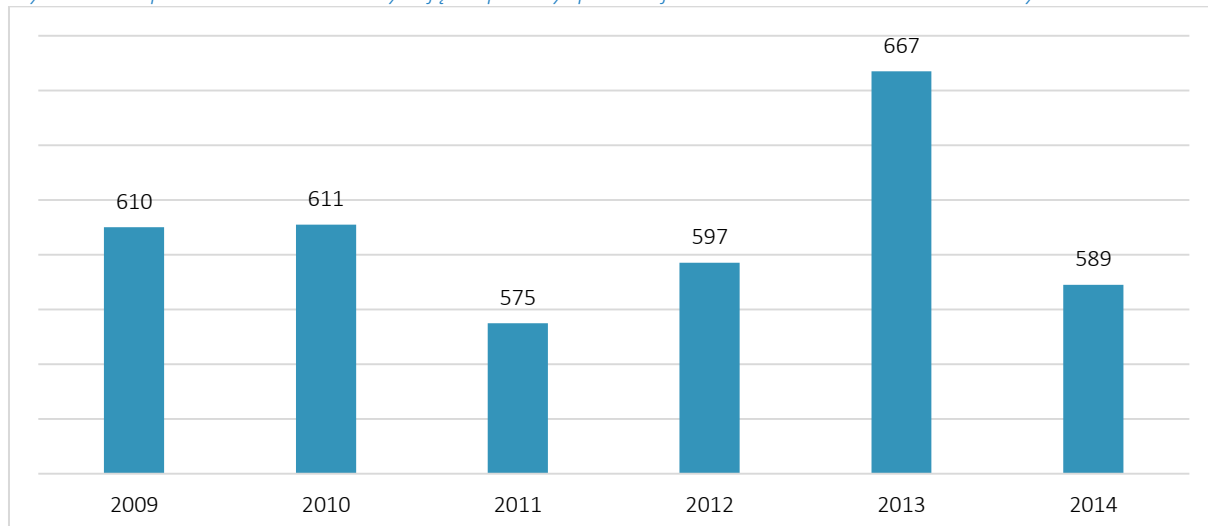
Od roku akademickiego 2015/2016 w Działdowskim Centrum Edukacji i Kształcenia Ustawicznego DAR studenci rozpoczęli naukę w Wyższej Szkole Gospodarki na pierwszym roku studiów na kierunku „Administracja i zarządzanie publiczne”. Był to ważny krok w obszarze sektora działdowskiej edukacji, który potwierdza aspiracje i możliwości wzrostu znaczenia Działdowa jako ośrodka gospodarczego i pożądanego miejsca pracy. W budynku Centrum swoją siedzibę ma także Uniwersytet Trzeciego Wieku, który ma na celu m.in. aktywizację społeczną osób starszych.

3.6 Ochrona zdrowia i pomoc społeczna

Ochrona zdrowia i pomoc społeczna to ważny element sfery społecznej w mieście. Usługi publiczne świadczone przez samorząd gminny to bardzo kosztochłonne zadanie wymagające szczegółowej analizy. Pomocą społeczną w Działdowie zajmuje się Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Działdowie, stanowiący jednostkę organizacyjną Gminy-Miasto Działdowo. Obciążenia związane z koniecznością wsparcia grup defaworyzowanych i jednostek wykluczonych poprzez świadczenie usług opiekuńczych oraz przekazywanie wsparcia finansowego i niematerialnego to główne zadania MOPS-u.

Liczba gospodarstw korzystających z różnych form pomocy społecznej w latach 2009-2014 utrzymuje się na porównywalnym poziomie. Wyjątkiem był rok 2013 kiedy to liczba gospodarstw domowych wzrosła o ponad 10% w porównaniu z rokiem 2012.

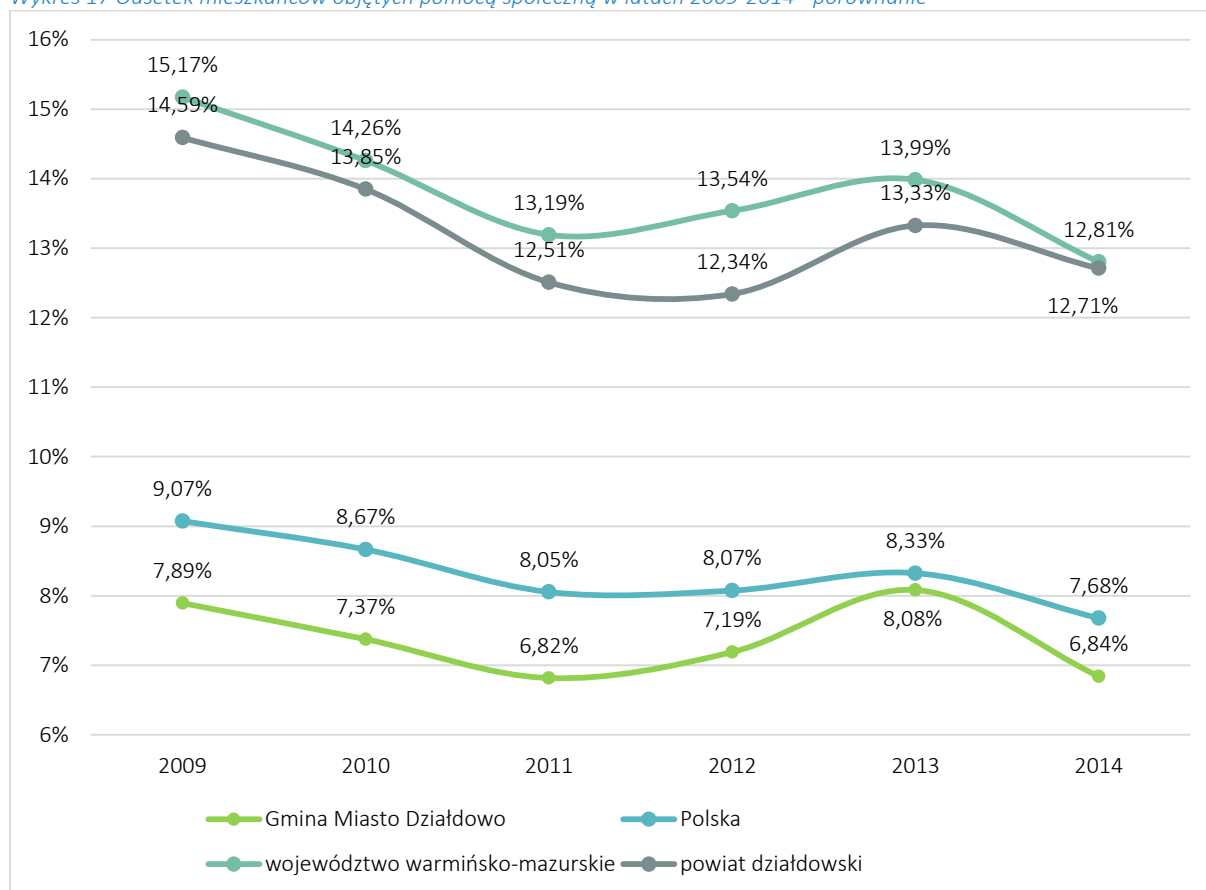
Wykres 16 Gospodarstwa domowe korzystające z pomocy społecznej w latach 2009-2014 na terenie Gminy-Miasto Działdowa

Źródło: dane Banku Danych Lokalnych GUS

Liczba korzystających z pomocy społecznej, mierzona jako liczba osób, której wydano decyzje administracyjne przyznające świadczenia w Gminie-Miasto Działdowo kształtuje się na stabilnym poziomie i w latach 2009-2014 wahała się pomiędzy 7,89% a 6,84%. Zilustrowany poniżej wskaźnik w samym Działdowie w porównaniu do województwa warmińsko-mazurskiego oraz w stosunku do całego powiatu działdowskiego jest znacząco niski, średnio o 5 % do nawet 8%. Jest to pozytywnym zjawiskiem świadczącym o stosunkowo małej liczbie osób zagrożonych marginalizacją społeczną zwłaszcza na tle regionu.

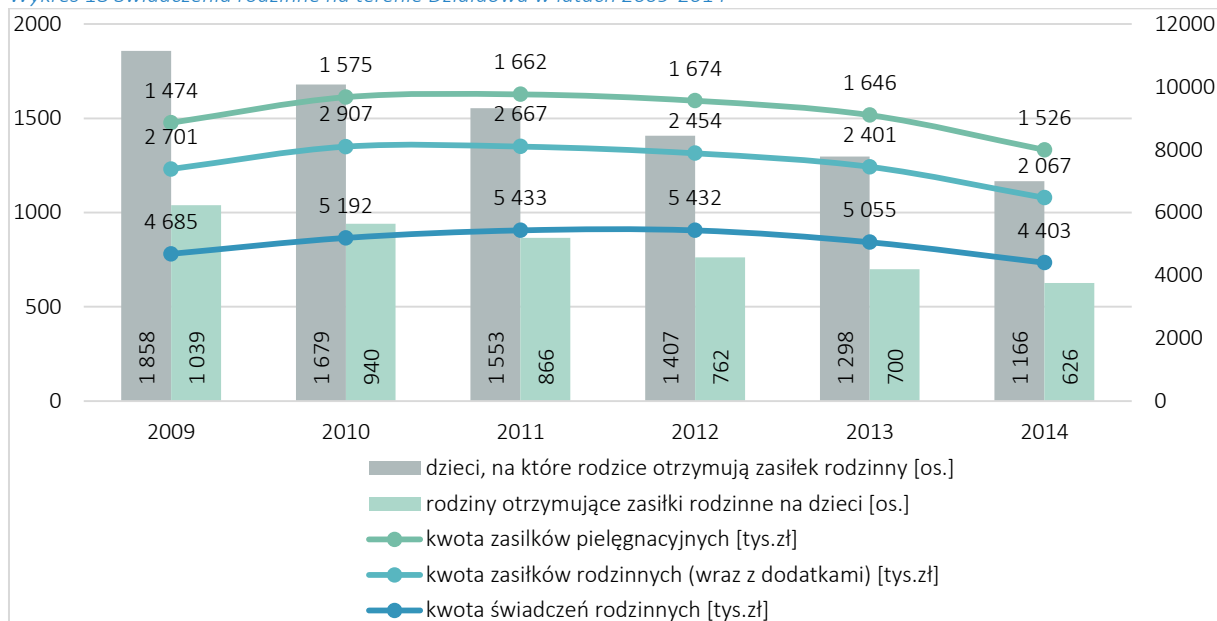
Wykres 17 Odsetek mieszkańców objętych pomocą społeczną w latach 2009-2014 - porównanie

Źródło: dane Banku Danych Lokalnych GUS

Zmienne w zakresie osób korzystających z pomocy społecznej sukcesywnie się obniżają, co naturalnie także jest zjawiskiem pozytywnym. Rozpatrując liczbę rodzin otrzymujących zasiłek na dzieci rok 2014 w porównaniu z rokiem 2009 przyniósł spadek blisko o połowę (z 1 039 do 626 rodzin). Kwoty wypłacanych przez MOPS świadczeń począwszy od roku 2011 również ulegają zmniejszeniu. Biorąc pod uwagę zilustrowaną poniżej dynamikę zmian dotyczącą pomocy społecznej – sytuację Gminy-Miasto Działdowo należy uznać za ustabilizowaną (zwłaszcza na szerszym tle wojewódzkim i ogólnokrajowym).

Wykres 18 Świadczenia rodzinne na terenie Działdowa w latach 2009-2014

Źródło: dane Banku Danych Lokalnych GUS

Gmina-Miasto Działdowo realizuje programy na rzecz rodzin wielodzietnych - Karta Rodziny 3+. Program Karty uprawnia rodziny wielodzietne do korzystania na preferencyjnych zasadach z ofert ośrodków sportowych, przejazdów komunikacyjnych, instytucji kulturowych, przedszkoli i żłobków. Karta nadaje prawo do zniżek i ulg zaproponowanych przez Partnerów Programu m.in.. instytucje niepubliczne, prywatne firmy handlowo-usługowe, banki, kluby sportowe.

Ochrona zdrowia to bardzo ważny obszar usług publicznych, jak już wskazywano w zasadniczej części, możliwość wpływania na politykę służby zdrowia pozostaje poza samorządem lokalnym. Niemniej w kontekście kompleksowego diagnozowania obszaru warto w syntetycznej formie zestawzić zasoby i ofertę tego sektora w Gminie-Miasto Działdowo. W poniższej tabeli ujęto podstawowe informacje na temat szpitala publicznego obsługującego w dużej części mieszkańców miasta Działdowa. Organem założycielskim Publicznego Zakładu Opieki Zdrowotnej w Działdowie i sprawującym nad nim nadzór jest Powiat Działdowski. Szpital dysponuje 337 łózkami, rozmieszczonymi na 13 oddziałach szpitalnych. Funkcjonuje tu 17 pracowni specjalistycznych, blok operacyjny z 3 salami operacyjnymi, apteka szpitalna, dział diagnostyki medycznej, stacja dializ, dział fizjoterapii, sterylizatornia.

Tabela 15 Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Działdowie - dane podstawowe

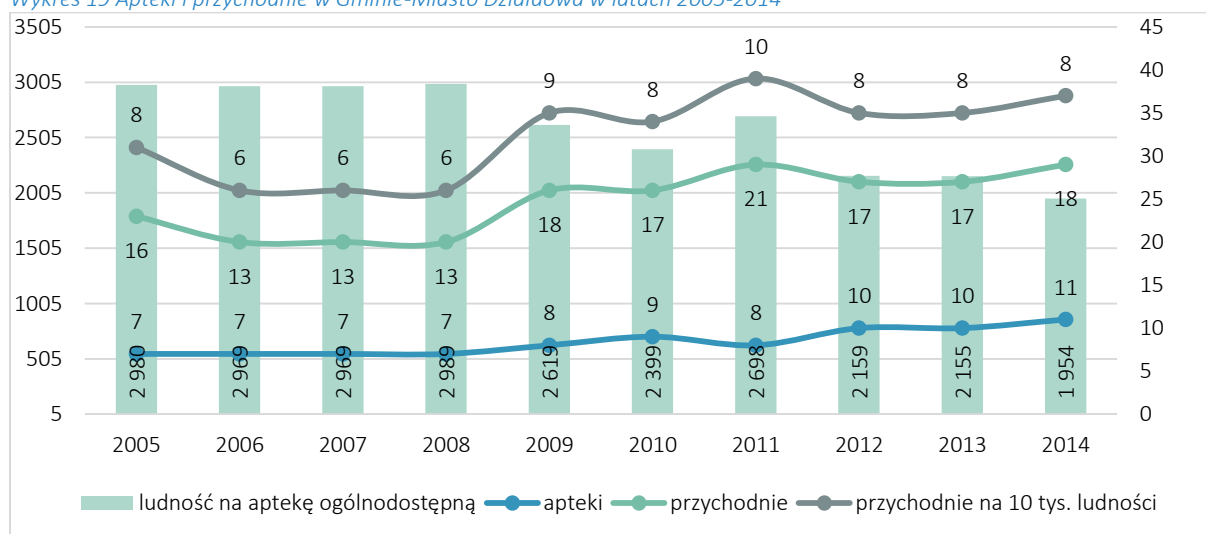
Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Działdowie	Usługi medyczne
	oddziały
	dział fizjoterapii, oddział dziecięcy, wieloprofilowy oddział chorób wewnętrznych, oddział rehabilitacyjny, oddział neurologiczny i udarowy, oddział położniczo-ginekologiczny, oddział noworodków i wcześniaków, oddział chirurgii ogólnej, oddział urazowo-ortopedyczny, oddział anestezjologii i intensywnej terapii, oddział psychiatryczny, oddział medycyny paliatywnej, stacja dializ
	poradnie specjalistyczne
	poradnia chirurgii ogólnej, poradnia chirurgii onkologicznej, poradnia dermatologiczno-wenerologiczna, poradnia endokrynologiczna, poradnia kardiologiczna, poradnia nefrologiczna, poradnia neonatologiczna, poradnia neurologiczna, poradnia okulistyczna, poradnia opieki, poradnia otolaryngologiczna, poradnia położniczo-ginekologiczna, poradnia rehabilitacyjna, poradnia reumatologiczna, poradnia urazowo-ortopedyczna, poradnia urologiczna, poradnia zdrowia psychicznego
	pracownie diagnostyczne
	pracownia RTG, pracownia USG - badanie Dopplera, pracownia endoskopowa, pracownia EEG, pracownia EKG i pracownia spirometryczna, pracownia EMG, laboratorium analiz lekarskich

Źródło: www.spzoz-dzialdowo.pl

SPZOZ w Działdowie to także jeden z największych zakładów pracy w mieście. Pracuje w nim 576 pracowników, zatrudnionych na umowę o pracę.

Główny ciężar związany z organizacją i finansowaniem placówek systemu ochrony zdrowia spoczywa na samorządzie powiatowym oraz wojewódzkim. W związku z powyższym Gmina-Miasto Działdowo ma ograniczone możliwości w zakresie kształtowania służby zdrowia na swoim terenie. Biorąc pod uwagę dostępność do przychodni oraz aptek dostrzega się korzystną tendencję. Liczba przychodni utrzymuje się na stabilnym poziomie, natomiast liczba aptek systematycznie wzrasta. Zidentyfikowany trend bezpośrednio wpływa na poprawę jakości życia mieszkańców.

Wykres 19 Apteki i przychodnie w Gminie-Miasto Działdowa w latach 2005-2014

Źródło: dane Banku Danych Lokalnych GUS

Obok Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej na terenie Działdowo istnieje system działań wspierający rodziny przeżywające trudności w sprawowaniu opieki nad dziećmi i ich wychowaniu, istniejący w celu przywrócenia takim rodzinom zdolności do pełnienia funkcji opiekuńczo-wychowawczych. Działania te wspomagają rodziców, mających problemy w wypełnianiu obowiązków rodzicielskich, w taki sposób, aby zapobiec doprowadzeniu do sytuacji, w której dziecko, ze względu na jego dobro, zostałoby umieszczone w opiece zastępczej. Wsparciem rodziny zajmują się jednostki wymienione w poniższej tabeli. Dodatkowo zamieszczono tu listę instytucji zajmujących się przeciwdziałaniem uzależnieniom, a funkcjonujących na terenie miasta Działdowa.

Tabela 16 Instytucje zajmujące się pomocą społeczną na terenie Gminy-Miasto Działdowo

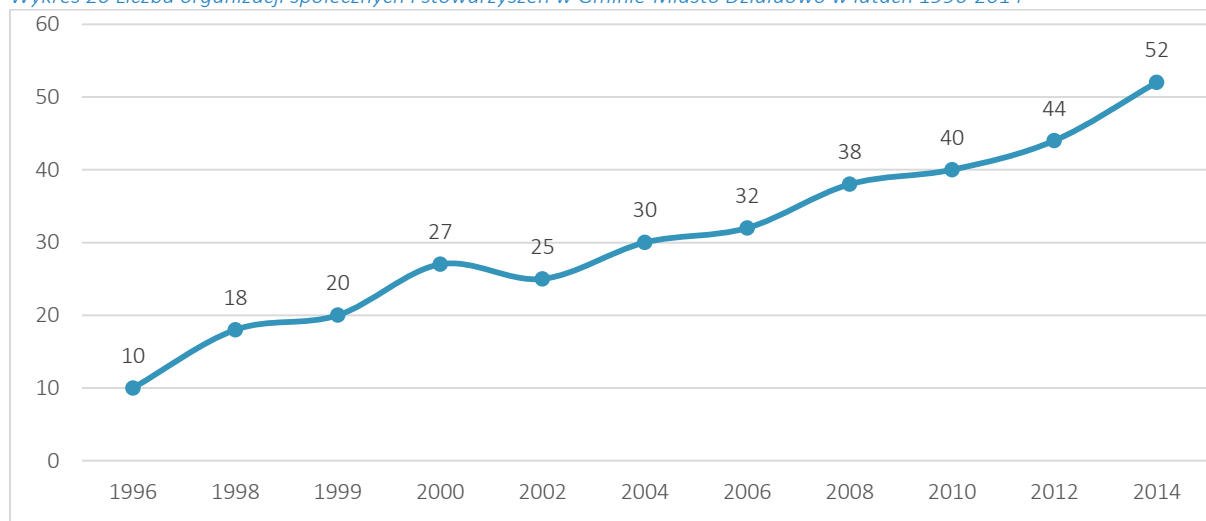
Jednostka	Adresaci
Dzienny Dom Pomocy Społecznej Klub Seniora	osoby starsze, zwłaszcza samotne i niepełnosprawne
Ośrodek Terapii Uzależnień i Współuzależnienia	osoby uzależnienia od alkoholu, od nikotyny, od patologicznego hazardu, osoby współuzależnione (w tym ofiary przemocy), osoby z zaburzeniami charakterystycznymi dla DDA
Polski Czerwony Krzyż, Oddział Rejonowy w Działdowie	osoby wymagające usług opiekuńczych, osoby potrzebujące przedmiotów codziennego użytku, sprzętu rehabilitacyjnego (w ramach darmowego rozdysponowywania), dzieci i młodzież w ramach cotygodniowego prowadzenia świetlicy
Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie	wg ustawy, m.in rodziny dysfunkcyjne, dzieci niepełnosprawne
Działdowskie Centrum Caritas im. Abp. Juliana Antoni ego Nowowiejskiego	osoby doświadczające przemocy w rodzinie, osoby przeżywające kryzys, poszkodowane w wyniku traumatycznych zdarzeń losowych.
Noclegownia w Działdowskim Centrum Caritas	osoby bezdomne
Ognisko Wychowawcze	dzieci i młodzież
Środowiskowy Dom Samopomocy „CARITAS” Diecezji Toruńskiej w Działdowie.	osoby cierpiące na zaburzenia psychiczne oraz niepełnosprawność intelektualną
Stacja Opieki Caritas	osoby obłożnie i przewlekle chorei przebywające w domu
Szkolne Koła Caritas	dzieci i młodzież
Punkt Pomocy Rodzinie w Kryzysie	osoby potrzebujące wsparcia z zakresu prawa rodzinnego karnego, rodziny z problemami uzależnień, ofiary przemocy domowej, osoby potrzebujące wsparcie psychologiczno-pedagogicznego
Poradnia Psychologiczno - Pedagogiczna	dzieci i młodzież u których występują różnorodne zaburzenia rozwojowe, rodzice i nauczyciele wymagający wsparcia w przezwyciężaniu problemów wychowawczych z dziećmi i młodzieżą, dzieci i młodzież potrzebujące pomocy w wyborze kierunku kształcenia oraz zawodu z uwzględnieniem zainteresowań oraz predyspozycji zdrowotnych

Źródło: Informator UM Działdowo

3.7 Aktywność obywatelska

Aktywność lokalna to istotny miernik jakości życia w mieście oraz istotne komponent rozwoju społeczeństwa obywatelskiego. Liczba działających na terenie danej gminy czy miejscowości organizacji pozarządowych jest wskaźnikiem rzeczywistej aktywności danej społeczności. Najczęściej spotykaną formą organizacji pozarządowej jest stowarzyszenie. Organizacje pozarządowe z jednej strony są ważnym elementem wpływającym na rozwój lokalny, z drugiej są w stanie świadczyć profesjonalne usługi publiczne dla społeczności lokalnej, zwłaszcza w dziedzinie sportu, pomocy społecznej, edukacji, kultury oraz działalności na rzecz osób niepełnosprawnych i bezrobotnych. W ostatnich latach w Działdowie liczba organizacji pozarządowych sukcesywnie wzrasta. Dynamika tego wzrostu jest względnie wysoka – od 2010 roku przybyło w mieście 12 NGO. Zgodnie z danymi GUS w 2014 roku działały 52 organizacje społeczne i stowarzyszenia, działalność prowadzą również trzy fundacje.

Wykres 20 Liczba organizacji społecznych i stowarzyszeń w Gminie-Miasto Działdowo w latach 1996-2014

Źródło: dane Banku Danych Lokalnych GUS

Rozpatrując aktywność społeczeństwa obywatelskiego w Działdowie warto porównać wskaźniki miasta na tle otoczenia. Liczba fundacji, stowarzyszeń i organizacji społecznych w przeliczeniu na 10 tysięcy mieszkańców w Działdowie wynosi 26 podmiotów i w ostatniej dekadzie systematycznie wzrastała. Warto odnotować, fakt, iż omawiany wskaźnik jest niższy od wojewódzkiego, osiąganego przez podregion elbląski oraz wartości ogólnopolskiej. Poziom aktywności obywatelskiej w Działdowie jest tylko nieznacznie wyższy od wskaźnika skalkulowanego dla powiatu działdowskiego. Biorąc pod uwagę diagnozę stanu aktualnego oraz obserwowany trend w zakresie dynamiki przyrostu zarejestrowanych grup formalnych działających w trzecim sektorze, pożądanym zjawiskiem byłoby zintensyfikowanie wsparcia dla działających organizacji.

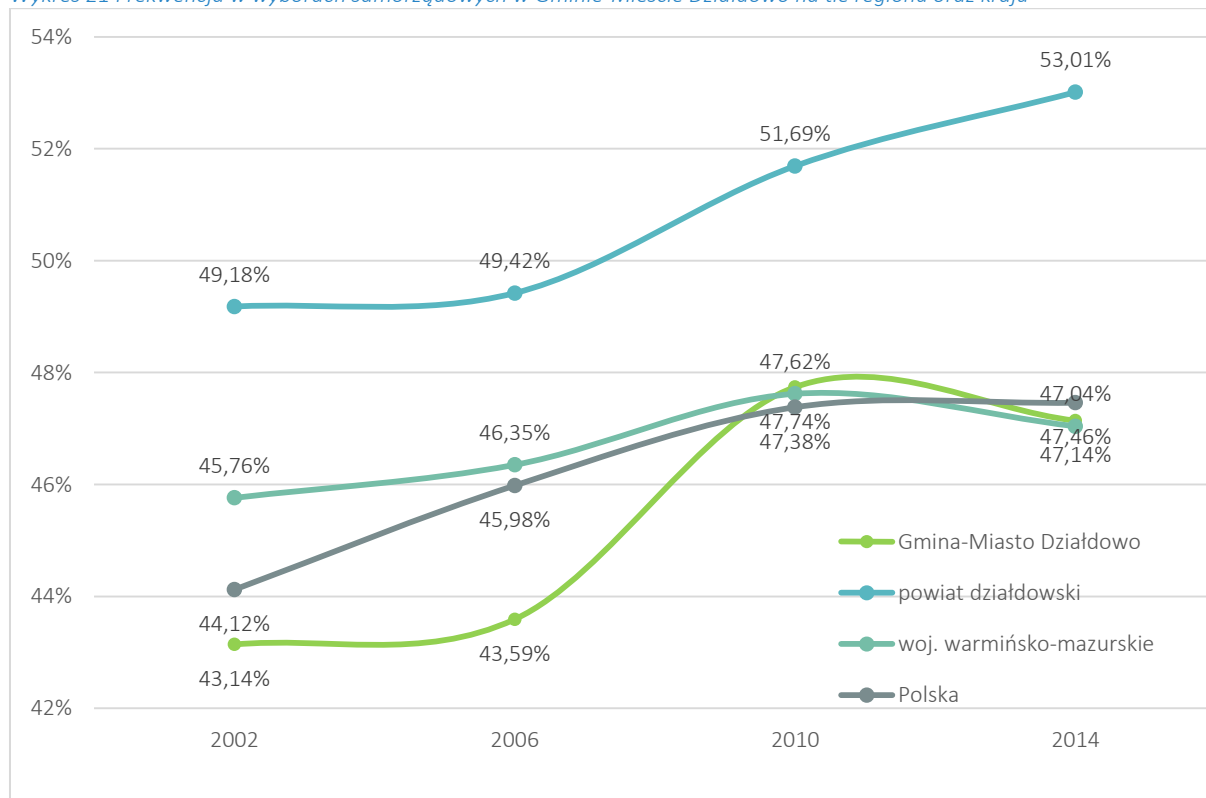
Tabela 17 Aktywność obywatelska fundacje, stowarzyszenia i organizacje społeczne na 10 tys. mieszkańców w latach 2005-2014 - porównanie

	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Działdowo	15	15	17	19	19	19	19	21	23	26
Polska	21	22	24	25	26	27	28	30	32	33
Województwo warmińsko-mazurskie	23	24	26	27	29	30	31	33	34	36
Podregion elbląski	22	23	25	26	27	28	29	30	31	33
Powiat działdowski	16	17	18	19	20	20	21	22	24	25

Źródło: dane Banku Danych Lokalnych GUS

Kolejnym czynnikiem wpływającym na ocenę aktywności społeczności lokalnej jest zaangażowanie w sprawy publiczne. Obiektywnym miernikiem w tym zakresie może być frekwencja wyborcza odnotowywana podczas wyborów samorządowych. Od momentu wejścia w życie Ustawy z dnia 20 czerwca 2002 r. o bezpośrednim wyborze wójta, burmistrza i prezydenta miasta, frekwencja w Działdowie oscyluje wokół 45% (między rokiem 2006 a 2010 odnotowano wzrost z 43,5% do 47,6. Zatem średnio niecała połowa mieszkańców Działdowa korzysta z czynnego prawa wyborczego. Wahania frekwencji w Działdowie w ostatnich latach są zbliżone do normy ogólnokrajowej i wojewódzkiej, natomiast odbiegają od frekwencji odnotowanej na terenie powiatu działdowskiego, która dochodzi do 53 %. Jest to związane z tradycyjnie wyższą aktywnością samorządową mieszkańców terenów wiejskich.

Wykres 21 Frekwencja w wyborach samorządowych w Gminie-Mieście Działdowo na tle regionu oraz kraju

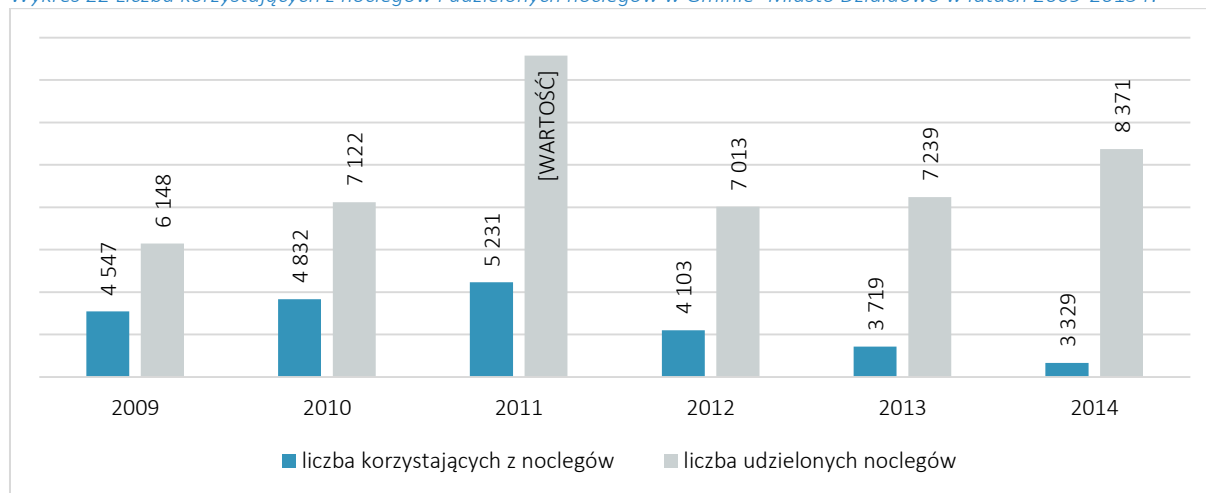
Źródło: dane GUS

3.8 Atrakcyjność turystyczna

Rozwój turystyki, który powiązany jest z innymi celami rozwoju społeczno-gospodarczego, ma istotne znaczenie dla Działdowa i może być ważną gałęzią jego gospodarki. Rozpatrując atrakcyjność turystyczną, należy wspomnieć o wyjątkowym rysie historycznym Działdowa. W średniowieczu, do XIII w., dzisiejszą Działdowszczyznę zaludniali Prusowie, a konkretnie pogańskie plemię Sasinów. Pod koniec dwunastego stulecia teren Działdowa i okolic opanował idący od zachodu i północy Zakon Krzyżacki. Omawiane ziemie w wyniku ugody zawartej pomiędzy Zakonem Krzyżackim a biskupem chełmińskim w 1303 roku weszły w jego posiadanie. Około 1340 roku Zakon Krzyżacki rozpoczął budowę zamku. W 1344 r. miejscowość otrzymała prawa miejskie (niem. Soldau). W latach 1375–1379 okolicę spustoszyły najazdy Litwinów. W 1410 r. Działdowo zostało przejściowo zajęte przez polskie wojska idące na Grunwald i ponownie zdobyte przez Polaków w 1422 r. W 1440 r. miasto przystąpiło do antykrzyżackiego Związku Pruskiego. Niemniej po pokoju toruńskim w 1466 r., kończącym wojnę trzynastoletnią, Działdowo pozostało przy państwie zakonnym, a po jego sekularyzacji od 1525 r. należało do Prus Książęcych. W 1701 roku panujący w Prusach Książęcych elektor Fryderyk III, koronował się w Królewcu jako Fryderyk I na króla Prus. W ten sposób mieszkańcy Działdowa stali się poddani króla pruskiego. W 1872 roku w rok po proklamowaniu powstania Rzeszy Niemieckiej – Prusy zostały podzielone na dwie prowincje: Prusy Zachodnie i Prusy Wschodnie, w której to części znalazło się Działdowo. Po I wojnie światowej, na mocy artykułu 28. traktatu wersalskiego podpisanego w czerwcu 1919 roku Działdowo wraz z okolicznymi wsiami zostało przyznane Polsce bez plebiscytu. Na mocy tej decyzji miasto po raz pierwszy w swojej historii znalazło się w granicach państwa polskiego. 2 września 1939 roku Działdowo znalazło się pod okupacją wojsk hitlerowskich. Miasto włączono do powiatu nidzickiego w ramach prowincji Prusy Wschodnie, a jego nazwę zmieniono na Soldau. 18 stycznia 1945 roku wojska sowieckie wkroczyły do Działdowa. Działdowo zostało włączone do województwa warszawskiego. W lipcu 1950 roku powiat działdowski został włączony do województwa olsztyńskiego. Dnia 1 czerwca 1975 roku w wyniku reformy administracyjnej kraju zlikwidowano powiaty jako jednostki administracyjne. Działdowo stało się siedzibą władz miasta i gminy i zostało włączone do województwa ciechanowskiego. Ustawą z dnia 24 lipca 1998 roku utworzony został powiat działdowski, który został włączony do województwa warmińsko-mazurskiego. Walory historyczno-kulturowe oraz położenie regionu dają podstawy do rozwoju na tym terenie turystyki przyjazdowej, tworząc jednocześnie niezbędną bazę do pełnienia funkcji rekreacyjno-wypoczynkowej dla mieszkańców regionu. W kontekście możliwości wykorzystywania istniejących walorów dostrzega się wysokie potrzeby w zakresie rozwoju infrastruktury aktywnego wypoczynku na terenie Działdowa: otwartych obiektów sportowo-rekreacyjnych czy basenu.

Według danych GUS łączna liczba korzystających z noclegów spada, jednak liczba udzielonych noclegów odnotowuje stabilny wzrost. Precedensem był rok 2011, gdzie nastąpił silny skok do rekordowych ponad 10 tys. liczby udzielonych noclegów.

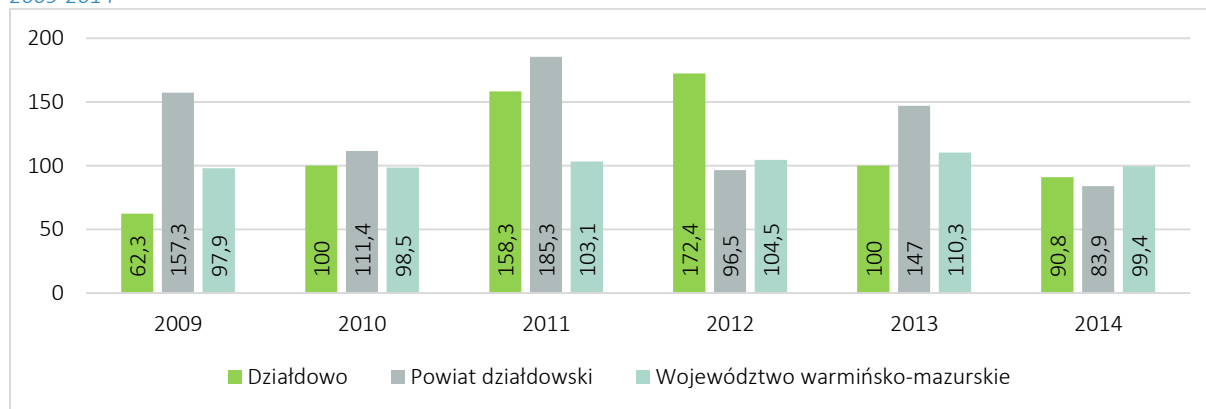
Wykres 22 Liczba korzystających z noclegów i udzielonych noclegów w Gminie- Miasto Działdowo w latach 2009-2015 r.

Źródło: dane Banku Danych Lokalnych GUS

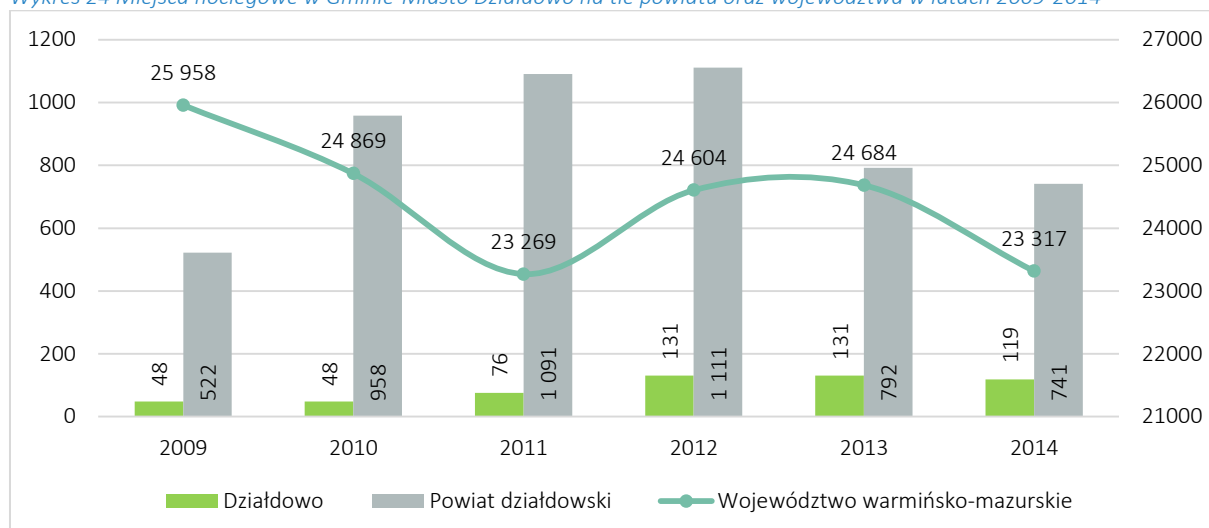
Analiza rynku turystycznego pozwala zaobserwować spadek dynamiki liczby miejsc noclegowych po 2012 roku. Jest to tendencja zauważalna w powiecie jak i w regionie.

Wykres 23 Dynamika liczby miejsc noclegowych całorocznych (rok poprzedni = 100) w Gminie-Miasto Działdowo w latach 2009-2014

Źródło: dane Banku Danych Lokalnych GUS

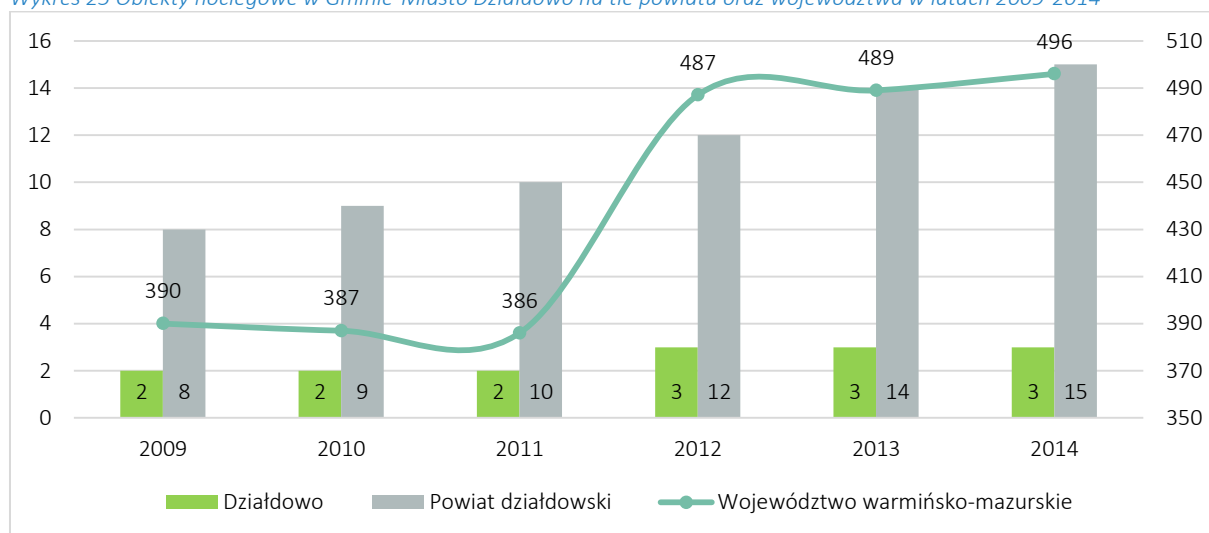
Wykres 24 Miejsca noclegowe w Gminie-Miasto Działdowo na tle powiatu oraz województwa w latach 2009-2014

Źródło: dane Banku Danych Lokalnych GUS

Zaplecze hotelowo konferencyjne w Działdowie wykazuje dobry potencjał. Istnieją tu 3 obiekty, które w pełni nadają się do przyjmowania gości biznesowych. Są to: Hotel z restauracją Varia***, Hotel z restauracją Przedzamcze*** oraz Hotel z restauracją Wkra***.

Wykres 25 Obiekty noclegowe w Gminie-Miasto Działdowo na tle powiatu oraz województwa w latach 2009-2014

Źródło: dane Banku Danych Lokalnych GUS

Wizytówką miasta jest piękna architektura. Turyści podziwiać mogą zachowany jeszcze ze średniowiecza układ uliczek, pochodzący z XVIII w. ratusz, a przede wszystkim zamek, który przypomina o wielowiekowej obecności Krzyżaków na tych terenach i przynależności miasta do Prus. W poniższej tabeli wymieniono najważniejsze atrakcje turystyczne miasta.

Tabela 18 Atrakcje turystyczne Gminy-Miasto Działdowa

Atrakcje turystyczne	Krótki opis
Gotycki zamek	Warownia została wzniesiona przez Krzyżaków w latach 1344-1391 jako jedna z południowych strażnic państwa zakonnego. Do czasów współczesnych zachowała się jedna część, wielka atrakcja turystyczna Działdowa - Dom Wielki (m.in. dawny refektarz, kaplica i piwnice ze sklepieniami krzyżowymi) oraz piwnice skrzydła południowo-zachodniego (na których wybudowano nową część, która jest siedzibą Urzędu Miasta).
Rynek z ratuszem	Starówka jest bez wątpienia największą atrakcją turystyczną miasta. To miejsce o niezwykłym klimacie. Wąskie uliczki zachowały - przez blisko siedem wieków - swój pierwotny, średniowieczny układ. Stojące wzdłuż nich kamieniczki mają często ponad sto lub nawet dwieście lat. Sercem starówki jest rynek wytyczony na planie kwadratu. Tutaj głównie toczy się życie mieszkańców miasta i jego gości. W centralnym punkcie rynku stoi ratusz z 1796 r. Każdego dnia o godzinie 11.55, z jego wieży grany jest hejnał miasta. skomponowany przez Danutę Cieczot. Ozdobą rynku jest zieleniec z fontanną znajdującą się na skwerku obok ratusza.
Kościół Podwyższenia Krzyża Świętego	Najstarsze wzmianki historyczne świadczą, że kościół istniał już w XIV w. Dawniej ewangelicki, przebudowany XVII w., odbudowany XX w.
Kościół pw. św. Wojciecha z 1896 roku	Pierwsza parafia rzymskokatolicka na terenie miasta. Kościół, który zachował się do dnia dzisiejszego został zbudowany w stylu neogotyckim, z czerwonej cegły, w układzie bazylikowym, z gwieździstym sklepieniem w prezbiterium.
Budynek dawnej synagogi oraz cmentarz żydowski	Pod koniec XIX wieku mieszkało w Działdowie blisko 200 Żydów. W drugiej połowie XIX w. założono w mieście cmentarz wyznaniowy, a w 1874 r. zbudowano synagogę. Przy ulicy Sienkiewicza zachowały się resztki cmentarza żydowskiego
Wieża ciśnień	Wieża została zbudowana na sztucznie usypanym wzgórzu, gdy miasto Działdowo otrzymało wodociąg i kanalizację. Była jednym z elementów sieci kanalizacyjnej, której projekt został wykonany przez firmę Heinricha Schevena z Düsseldorfu. Ok 1993 została wyłączona z użytku.
Pomnik przy ulicy Męczenników	Trzymetrowej wysokości iglica z krzyżami: teutońskim i prawosławnym z napisem <i>za życia wrogowie, w obliczu śmierci równi</i> . Postawiono ją w 1915 r. na miejscu mogiły dwóch lotników, Niemca i Rosjanina. W sierpniu 1914 r., pilotując swoje aeroplany, stoczyli nad Działdowem powietrzny bój. Niezwykłym trafem obaj skutecznie trafili, zestrzelili się nawzajem.
Koszary	zostały wybudowane pod koniec XIX w. Pierwotnie służyły wojskom pruskim, a potem polskiej piechocie. W czasie II wojny światowej hitlerowcy założyli tu obóz przejściowy, który pełnił także rolę obozu zagłady. Ocenia się, że życie straciło w nim ok. 3 000. Po wojnie w koszarach mieścił się obóz NKWD.
Interaktywne Muzeum Państwa Krzyżackiego	Otwarte w sierpniu 2013 roku Muzeum jest laureatem 4. Konkursu Siedmiu Nowych Cudów Polski. Muzeum oferuje aktywną formę edukacji, poprzez poznawanie przeszłości wykorzystując do tego nowoczesne techniki. Na multimedialnych ekranach dotykowych i projekcjach można prześledzić dzieje zakonów rycerskich, makiety zamków, animacje bitew i machin oblężniczych, technikę i strategię wojen, uzbrojenie oraz życie codzienne mieszkańców zamków i miast. Projekt Muzeum sfinansowano ze środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, a jego zwiedzanie jest darmowe. Muzeum cieszy się dużą popularnością, co odzwierciedla liczba zwiedzających. Muzeum zlokalizowano w budynku dawnego ratusza, specjalnie na ten cel przebudowanego i zrewitalizowanego.

Źródło: opracowanie własne

Ostatnia wymieniona w powyższej tabeli atrakcja – Muzeum – w szczególny sposób wzbogaciła ofertę kulturalną miasta. Stworzone zostało miejsce sprzyjające spotkaniom oraz integracji lokalnej społeczności, a także zachęcające do kulturalnej aktywności zarówno mieszkańców miasta, jak i turystów. Dzięki swej interaktywnej formie, Muzeum ma szansę stać się jednym z największych

atrakcji turystycznych południa Warmii i Mazur. Zaletą Muzeum jest też jego lokalizacja -20 km od drogi krajowej nr 7.

W listopadzie 2015 roku Gminę-Miasto Działdowo przyjęto do Międzynarodowej Sieci Miast Cittaslow. Ruch Slow Cities promuje użycie technologii zorientowanych na poprawę jakości środowiska i tkanki miejskiej oraz dodatkowo zabezpieczanie produkcji wyjątkowej żywności i napojów wpływających na charakter regionu. Ponadto ruch Slow Cities dąży do promocji dialogu i komunikacji pomiędzy lokalnymi producentami i konsumentami. Dzięki pomostowym pomysłom ochrony środowiska, promocji zrównoważonego rozwoju i poprawie miejskiego życia ruch Slow Cities dostarcza bodźców branży produkcji żywności używającej naturalnych i przyjaznych dla środowiska technik. Odznaczenie „Slow City” jest marką jakości dla mniejszych społeczności. Podkreśla się, że bycie ‘slow’ nie oznacza zostania w tyle. Przeciwnie, oznacza używanie nowych technologii w taki sposób, aby sprawić, że miasteczka i miasta staną się idealnym miejscem do życia. Warunkiem przystąpienia do sieci miast Cittaslow jest podjęcie działań, które służą ochronie środowiska, dbają o zabytkową tkankę miejską i planują jej rewitalizację, promują lokalne wyroby oraz wprowadzają rozwiązania przyjazne mieszkańcom i turystom. Gminy pretendujące o członkostwo w stowarzyszeniu oceniane są w siedmiu obszarach głównych tj: polityka środowiskowa, infrastrukturalna, jakość życia miejskiego, rolnictwo, turystyka i rzemiosło, gościnność, spójność społeczna i partnerstwa. Działdowo pomyślnie przeszło proces certyfikacji, uzyskując punktację na poziomie 53,29%. Do światowej sieci Cittaslow należą już 23 polskie miejscowości, z czego 18 z terenu Warmii i Mazur. W roku 2016 Działdowo będzie organizatorem corocznej Światowej Niedzieli Cittaslow, czyli Imprezy nawiązującej do idei spokojnych miast np. rajdy rowerowe, koncerty, wycieczki, prezentacja lokalnego rękodzieła i żywności, konkursy i atrakcje dla dzieci i dorosłych, wystawy.

Gmina-Miasto Działdowo ma olbrzymi potencjał w zakresie turystyki. Szansą jest chociażby budowa lokalnej marki wokół Muzeum Państwa Krzyżackiego. Istnieją ogromne możliwości w zakresie dywersyfikacji gospodarki – generowanie nowych miejsc pracy na rynku usług dedykowanych odsłonie ruchu turystycznego. Barięą na tym polu dla Gminy-Miasto Działdowo jest z pewnością brak zintegrowanej promocji turystyki oraz ciągle niedostateczna jakość świadczonych usług. Należy wykorzystać pojawiającą się niszę rynkową w postaci turystyki biznesowej dla której istnieje dobre zaplecze konferencyjne.

3.9 Kultura, sport i rekreacja

Sfery kultury jest niezwykle ważna w kształtowaniu wrażliwości społecznej. Dobrze rozwinięta oferta kulturalna jest efektem umiejętności identyfikacji potrzeb mieszkańców. W Działdowie działa lokalny Miejski Dom Kultury, w ramach którego organizowane są wydarzenia kulturalne; tam też znajdują się mała sala kinowa i teatralna. Siedzibą główną MDK jest budynek przy ul. Wolności 64. Główne obszary działalności związane z realizacją statutowych zadań to:

- rozpoznanie i rozbudzanie zainteresowań oraz potrzeb kulturalnych,
- przygotowanie do odbioru i tworzenia wartości kulturalnych,
- kształtowanie wzorców i nawyków aktywnego uczestnictwa w kulturze,
- tworzenie warunków dla rozwoju amatorskiego ruchu artystycznego,
- edukacja kulturalna i wychowanie przez sztukę

Wyżej wymienione zadania MDK realizuje przede wszystkim poprzez organizowanie:

- spektakli, koncertów, festiwali, przeglądów, wystaw, odczytów,
- zleconych imprez rozrywkowych i artystycznych,
- pracowni artystycznych dla dzieci, młodzieży i dorosłych

W ramach działalności MDK działają grupy teatralne (5), grupy i zespoły taneczne (6), pracownia muzyczna, sekcja wokalna, sekcja plastyczna, orkiestra dęta, pracownia modelarni, sekcja brydżowa.

W poniższej tabeli znajdują się podstawowe dane na temat działalności sektora kultury w mieście.

Warto podkreślić wzrost liczby imprezy masowych oraz liczby uczestników imprez.

Kolejną placówką kulturalną jest Miejska Biblioteka Publiczna, której siedziba mieści się przy ul. Wolności 64A. W skład biblioteki wchodzi dział: Gromadzenia, Wypożyczalnia i Czytelnia, Oddział dla Dzieci i Mediateka. Biblioteka podejmuje również działania na rzecz osób chorych, prowadząc filię biblioteczną w Samodzielnym Publicznym Zakładzie Opieki Zdrowotnej w Działdowie. Biblioteka ma bogatą ofertę dla swoich użytkowników, poza księgozbiorem, udostępnia też zbiory audiowizualne. Dodatkowo biblioteka ma wykupiony dostęp do platformy z e-bookami (ibuk.libra.pl). Od października 2015 roku udostępnia też książki osobom słabowidzącym i niewidomym. Lokalni twórcy mogą wystawić tu swoje prace. Biblioteka prowadzi edukację nieformalną: m.in. szkoli z podstawowej obsługi komputera i usług internetowych. Instytucja jest miejscem spotkań 6 Dyskusyjnych Klubów Książki, Klubu Rękodzieła, Klubu Malucha. Współpracuje ze szkołami na terenie miasta Działdowa i okolic, Towarzystwem Miłośników Ziemi Działdowskiej, Stowarzyszeniem „Wolność od Strachu”, Stowarzyszeniem Działdowska Kuźnia Słowa, Uniwersytetem Trzeciego Wieku, Aresztem Śledczym, lokalną prasą i innymi instytucjami.

Tabela 19 Instytucje kultury w Gminie-Miasto Działdowo w latach 2011-2014

	2011	2012	2013	2014
Muzea łącznie z oddziałami	-	-	1	1
Zwiedzający muzea i oddziały	-	-	7 316	14 857
Biblioteki i filie	1	1	1	1
Czytelnice w ciągu roku	553	489	376	313
Domy i ośrodki kultury, kluby i świetlice	2	2	2	2
Imprezy organizowane przez domy i ośrodki kultury	116	151	162	163
Uczestnicy imprez	61 104	51 604	53 235	53 315
Koła i kluby	11	5	5	5
członkowie klubów	302	70	65	70

Źródło: dane Banku Danych Lokalnych GUS

Dziedzictwo kulturowe Działdowa to w dużej części zabytkowe obiekty znajdujące się w rejestrach zabytków. W poniższej tabeli wyszczególniono najważniejsze obiekty.

Tabela 20 Zabytki nieruchome na terenie Gminy-Miasto Działdowo

Lp.	zabytki nieruchome
1.	Założenie urbanistyczne Starego Miasta, 1 poł. XIV, nr rej.: 488 z 22.08.1960
2.	Kościół par. P.w. Św. Wojciecha, ul. Nidzicka 4, 1896-97, nr rej.: a-1678 z 26.04.2000
3.	Plebania, ul. Nidzicka 4, po 1860, nr rej.: a-4459 z 20.03.2007
4.	Kościół ewangelicki, ob. Rzym.-kat. Par., pl. Biedrawy, XIV, 1796, xx, nr rej.: 690/67 z 21.10.1967
5.	Cmentarz przykościelny, nr rej.: j.w.
6.	Zamek zakonny, 1340, 1676, 1794, nr rej.: 510 z 14.06.1961
7.	Ratusz, 1796, 1922, nr rej.: 683 z 19.10.1967
8.	Kamienica, ul. Bielnikowa 4, 1922, nr rej.: a-4565 z 23.03.2011
9.	Dom, ul. Bielnikowa 14, 2 poł. XVIII, nr rej.: a-4546 z 17.10.2011
10.	D. Koszary, ul. Chopina 6, nr rej.: 341 z 12.03.1993
11.	Kasyno oficerskie, ob. Szkoła muzyczna, ul. Grunwaldzka 3, nr rej.: a-347 z 17.05.1993
12.	Budynek koszarowy, ul. Grunwaldzka 5, 1886, nr rej.: a-2211 z 26.10.2005
13.	Hotel z oficyną, pl. Mickiewicza 26/ pl. Biedrawy, 1917-1920, nr rej.: a-372 z 8.11.1994
14.	Dom, ul. Władysława Jagiełły 3, poł. XIX, 1916, nr rej.: a-360 z 26.04.1994
15.	Dom, ul. Władysława Jagiełły 5, 1920, nr rej.: a-343 z 16.04.1993
16.	Dom, ul. Władysława Jagiełły 7, 1920, nr rej.: a-344 z 16.04.1993
17.	Dom, ul. Władysława Jagiełły 10, XIX, ok. 1920, nr rej.: a-367 z 3.06.1994
18.	Willa, ul. Władysława Jagiełły 15, 1898, nr rej.: a-2209 z 19.10.2005
19.	Dom, ul. Władysława Jagiełły 32, po 1920, nr rej.: a-359 z 20.04.1994
20.	Willa, ul. Władysława Jagiełły 35, 1935, nr rej.: a-411 z 16.03.1998
21.	Willa, ul. Władysława Jagiełły 42, k. XIX, nr rej.: a-412 z 23.03.1998
22.	Ogród, nr rej.: j.w.
23.	D. Szpital, ul. Wolności 64, nr rej.: a-348 z 17.05.1993
24.	Hotel, ul. Zamkowa 2, 1875, nr rej.: a-323 z 9.06.1992
25.	D. Gazownia, ul. Hallera, XIX/XX, nr rej.: 357 z 20.01.1994

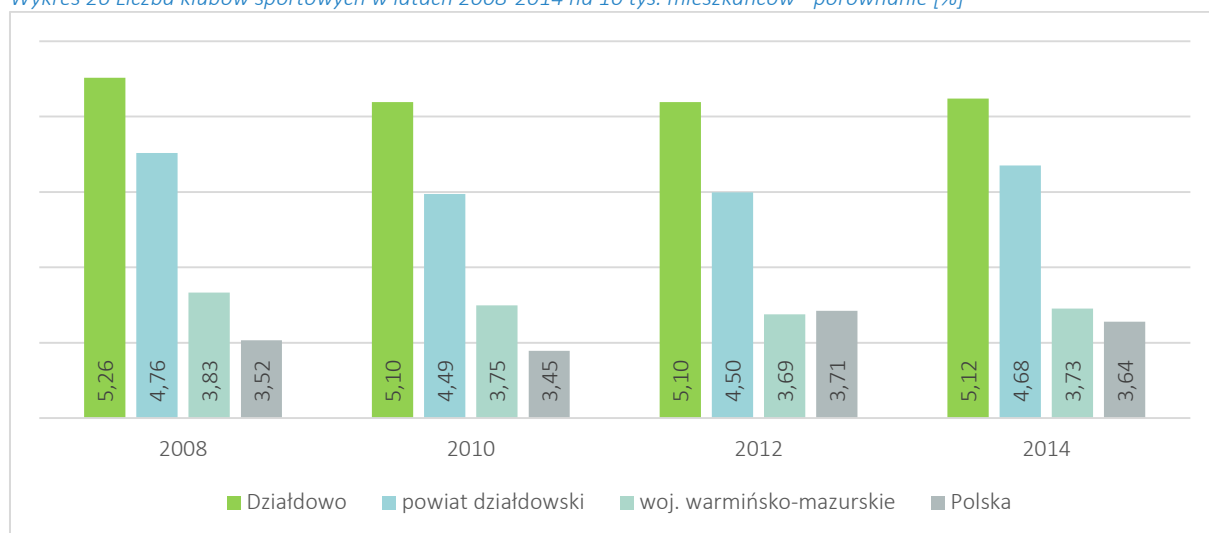
www.wuoz.olsztyn.pl/

Działalność prasową prowadzi lokalna „Gazeta Działdowska”, będąca filią „Gazety Olsztyńskiej”, a także „Tygodnik Działdowski”.

W Działdowie znajduje się rozwinięta baza sportowa. Miasto posiada siedem boisk wielofunkcyjnych wybudowanych w ramach programu Orlik 2012. Na terenie Działdowa funkcjonują następujące kluby

sportowe: Klub Sportowy „Dekorglass”, którego zawodnicy występują w Superlidze Tenisa Stołowego, piłkarski Start Kombet Działdowo, biorący udział w rozgrywkach III ligi, młodzieżowy piłkarski KS Wkra Działdowo, siatkarski SPS Działdowo oraz Działdowski Klub Teakwondo. Działają również Uczniowskie Kluby Sportowe specjalizujące się w lekkoatletyce, koszykówce, siatkówce, piłce ręcznej, base- i softballu. Koordynacją imprez sportowych w Działdowie zajmuje się Miejski Ośrodek Sportu i Rekreacji. Szeroka baza sportowa daje odzwierciedlenie we wskaźnikach. Gmina-Miasto Działdowo wyraźnie wyróżnia się na tle kraju, województwa i powiatu w zakresie liczby klubów sportowych przypadających na 10 tys. mieszkańców.

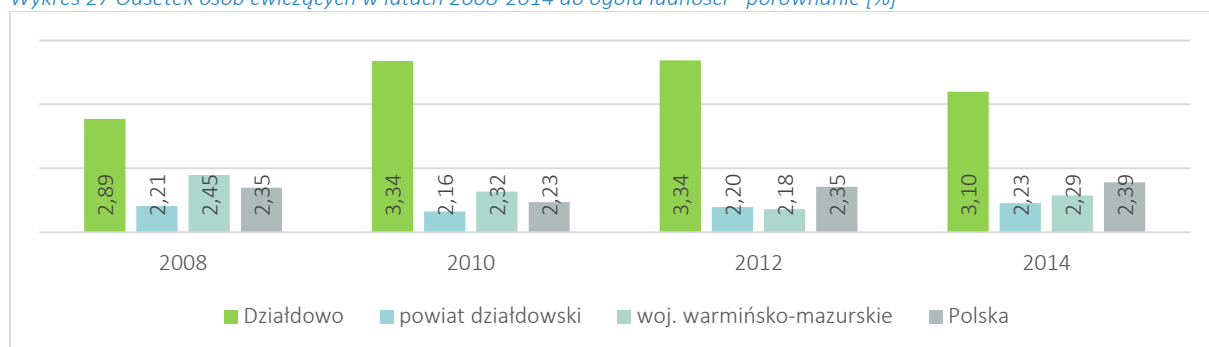
Wykres 26 Liczba klubów sportowych w latach 2008-2014 na 10 tys. mieszkańców - porównanie [%]

Źródło: dane Banku Danych Lokalnych GUS

Na liczbę klubów sportowych składa się także duża liczba osób ćwiczących. W Działdowie kształtuje się korzystnie, w porównaniu ze średnimi regionalnymi oraz ogólnopolskimi. Co znamienne, liczba osób ćwiczących ogółem, składa się w 85% osób poniżej 18 r.ż.

Wykres 27 Odsetek osób ćwiczących w latach 2008-2014 do ogółu ludności - porównanie [%]

Źródło: dane Banku Danych Lokalnych GUS

Na terenie miasta objętych ochroną prawną jest 4,8 % obszarów i 9 pomników przyrody. Środowisko naturalne, zasoby terenów zielonych oraz dostępność do szeroko rozumianych stref aktywności, wypoczynku i rekreacji to co raz silniej artykułowane zagadnienia zarówno z perspektywy

mieszkańców, jak również potencjalnych inwestorów. Funkcjonowanie przemysłów czasu wolnego oraz stopień antropopresji na środowisko naturalne, silnie wpływa na odczuwaną jakość życia przez mieszkańców, stanowiącą bezpośrednie determinanty wpływające na poziom atrakcyjności osiedleńczej i inwestycyjnej miasta.

Analizując udział powierzchni terenów zielonych w powierzchni ogółem wskaźniki osiągnięte przez miasto należy ocenić jako bardzo korzystne (poziom osiągnięty przez Działdowo jest wyższy od wojewódzkiego o 1,2%). Tereny zielone w nomenklaturze GUS są definiowane jako parki spacerowo-wypoczynkowe, teren zieleni osiedlowej oraz zieleńce, czyli przestrzenie terenów zielonych o niedużej powierzchni (na gół do 2 ha) i funkcjach reprezentacyjno-wypoczynkowych.

Tabela 21 Tereny zielone w Gminie-Miasto Działdowo w 2014 roku

	Obiekty [szt.]	Powierzchnia [ha]
Parki spacerowo - wypoczynkowe	3	7,70
Zieleńce	3	1,20
Zieleń uliczna	-	1,60
Tereny zieleni osiedlowej	-	10,92
Parki, zieleńce i tereny zieleni osiedlowej	-	19,82
Cmentarze	5	10,07
Lasy gminne	-	0,20

Źródło: dane Banku Danych Lokalnych GUS

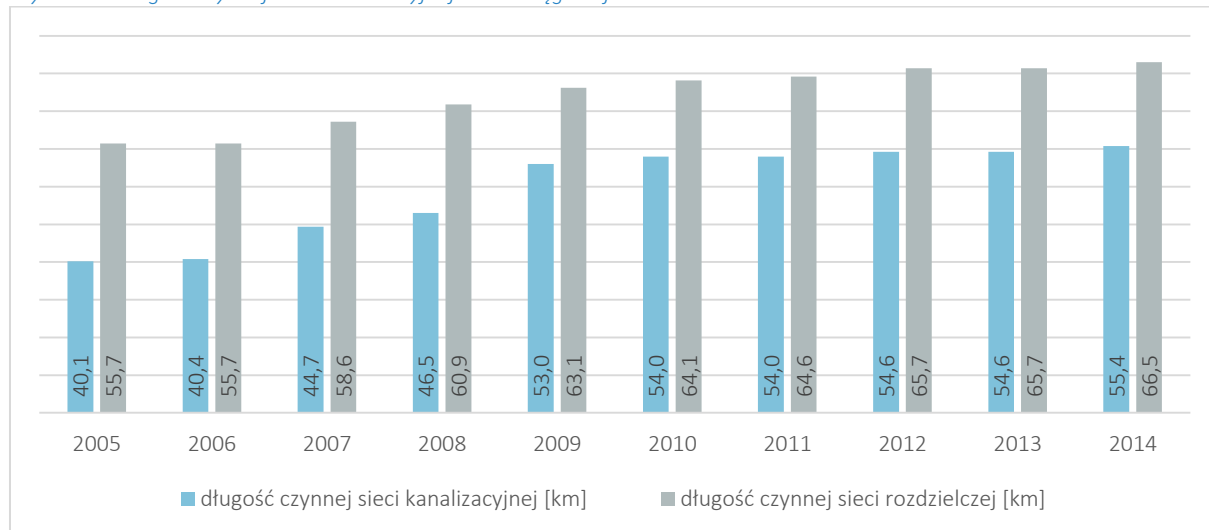
Jeden z parków na terenie Działdowa, Park im. Jana Pawła II, został poddany rewitalizacji współfinansowanej ze środków RPO Warmia i Mazury na lata 2007-2013. Powstał w ten sposób zintegrowany produkt turystyczny w postaci atrakcyjnego miejsca spędzania wolnego czasu. Park posiada walory naturalne, krajoznawcze i historyczne, m.in. pomnik Jana Pawła II, ścieżkę upamiętniającą najważniejsze wydarzenia z życia miasta, fontannę pływającą z efektami świetlnymi. Umieszczenie przedsięwzięcia przy drodze wojewódzkiej może być dla wielu turystów wjeżdżających do Krainy Wielkich Jezior Mazurskich pragnących podziwiać walory XV-wiecznego Zamku Krzyżackiego, miejscem odpoczynku. Przedsięwzięcie uporządkowało niezagospodarowaną i niewykorzystaną przestrzeń parku, wzmacniając atrakcyjność turystyczną Działdowa.

Analizując sferę rekreacyjno-wypoczynkową należy wspomnieć o potrzebie budowy basenu lub zbiornika wodnego. Najbliższy basen oddalony jest o 20 km w miejscowości Mława, natomiast najbliższy zbiornik wodny, to Jezioro Lidzbarskie, także w odległości około 20 km. Potrzeba kąpieliska była uwidoczniła w planach budowy Wodnego Centrum Rekreacji w Działdowie (2013 r.), jednak inwestycja nie doszła do skutku. Wyniki badania ankietowego również potwierdzają ogromną potrzebę budowy basenu – aż 33,9% ankietowanych uważa to za najważniejsze przedsięwzięcie, które należy zrealizować w Działdowie.

3.10 Infrastruktura techniczna

Infrastruktura sieciowa, jej dostępność, to istotny element wpływający na jakość życia mieszkańców. Łączna długość poszczególnych komponentów infrastruktury sieciowej jej systematyczny wzrost wskazuje na ograniczone potrzeby inwestycyjne w tym zakresie. Niemniej istotny w tym kontekście monitoring potrzeb związany z modernizacją i konserwacją istniejącej sieci.

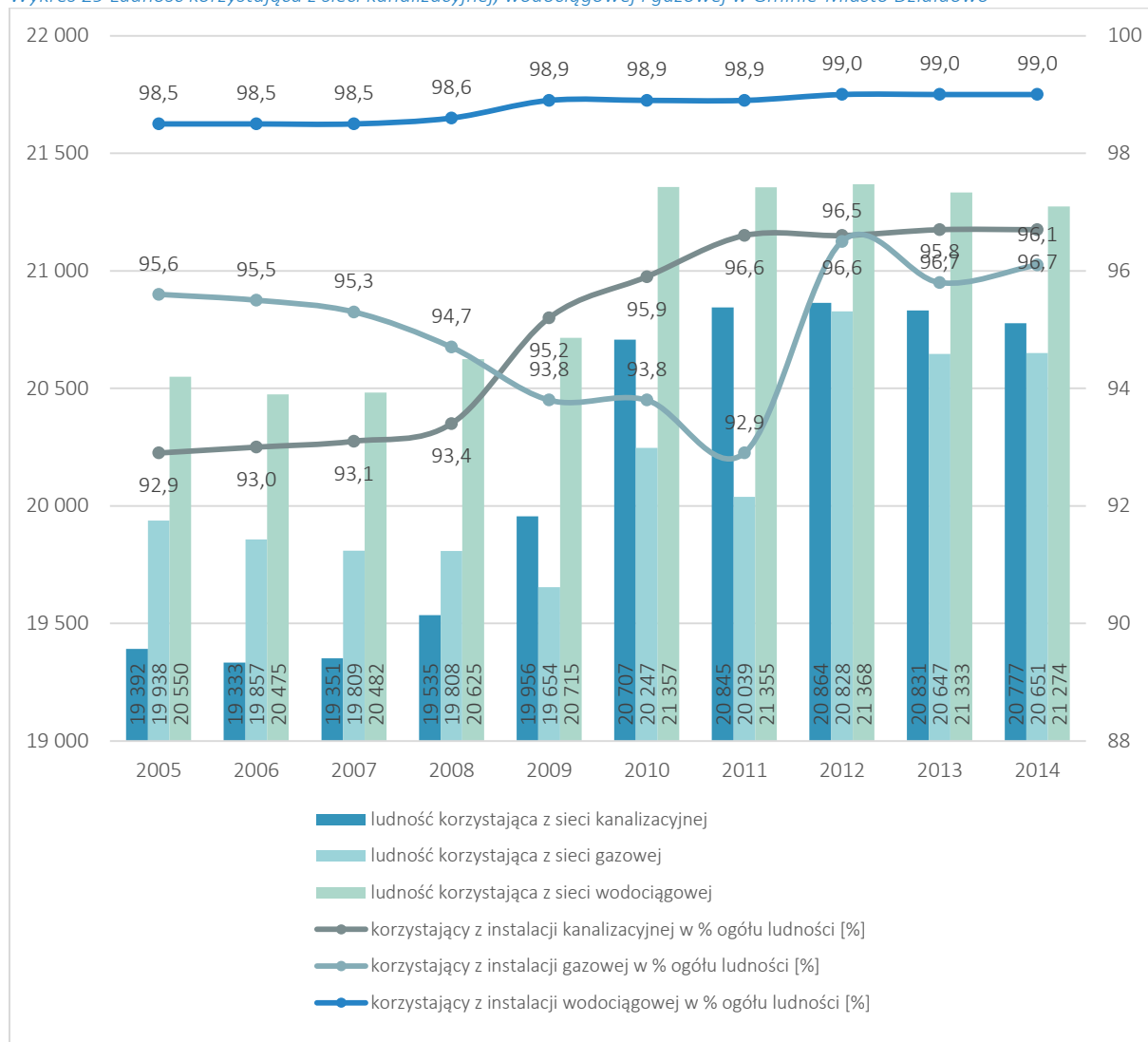
Wykres 28 Długość czynnej sieci kanalizacyjnej i wodociągowej w Gminie-Miasto Działdowo w latach 2005-2014

Źródło: dane Banku Danych Lokalnych GUS

Liczba osób korzystających z infrastruktury sieciowej w Działdowie kształtuje się na bardzo wysokim poziomie. Dostęp do sieci wodociągowej posiada 99% mieszkańców, do instalacji gazowej – 96,7, natomiast do kanalizacyjnej – 96,1%. W latach 2005-2014 wskaźniki dotyczące wodociągów i kanalizacji wzrastały. Należy podkreślić, iż dostępność do analizowanej infrastruktury stanowi bardzo mocną stronę miasta, wyróżniającą na tle otoczenia konkurencyjnego.

Wykres 29 Ludność korzystająca z sieci kanalizacyjnej, wodociągowej i gazowej w Gminie-Miasto Działdowo

Źródło: dane Banku Danych Lokalnych GUS

Porównując poziom dostępności do sieci kanalizacyjnej, wodociągowej i gazowej na tle regionu jest bardzo korzystny. Szczególnie istotne znaczenie mają wyższe wartości wskaźników w odniesieniu do najważniejszych ośrodków miejskich województwa warmińsko-mazurskiego o ponadregionalnym statusie – Elku oraz Elbląga. Dodatkowo wartości osiągnięte przez Olsztyn są tylko nieznacznie wyższe od odnotowanych w Działdowie.

Tabela 22 Ludność korzystająca z sieci kanalizacyjnej, wodociągowej i gazowej w 2014 roku – porównanie

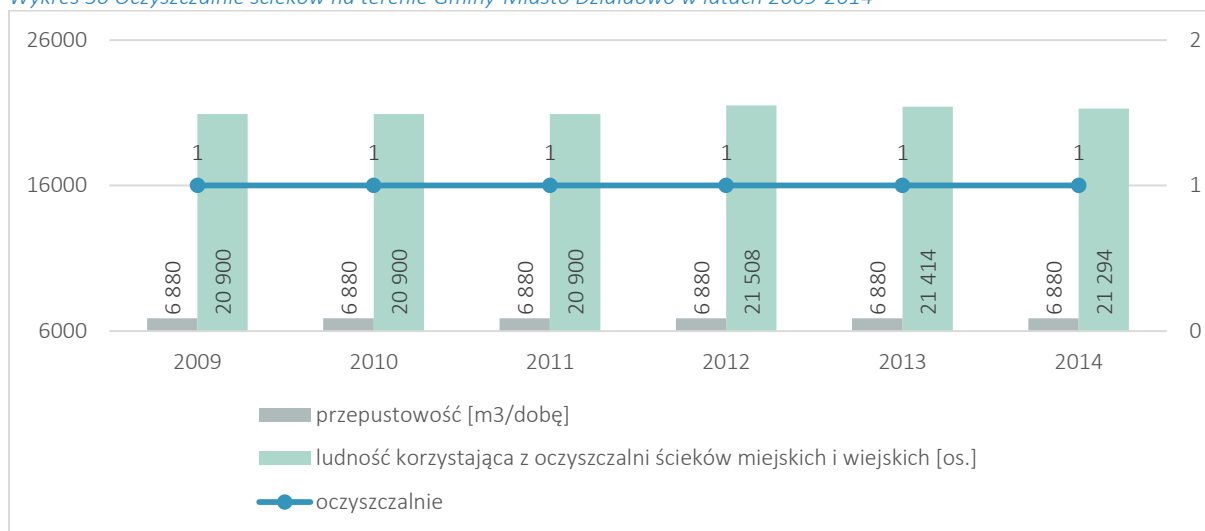
	Korzystający z instalacji wodociągowej w % ogółu ludności	Korzystający z instalacji gazowej w % ogółu ludności	Korzystający z instalacji kanalizacyjnej w % ogółu ludności
województwo warmińsko-mazurskie	94,6	73,4	42,8
podregion elbląski	95,3	71,2	39,8
powiat działdowski	92,9	64,9	46,4
Działdowo	99,0	96,7	96,1
Elbląg	98,8	94,9	87,3

	Korzystający z instalacji wodociągowej w % ogółu ludności	Korzystający z instalacji gazowej w % ogółu ludności	Korzystający z instalacji kanalizacyjnej w % ogółu ludności
Ełk	98,9	94,9	70,6
Olsztyn	99,9	99,9	80,6

Źródło: dane Banku Danych Lokalnych GUS

Na terenie Działdowa funkcjonuje jedna oczyszczalnia ścieków, liczba osób z niej korzystająca nieznacznie spada, a przepustowość jest na niezmiennym poziomie.

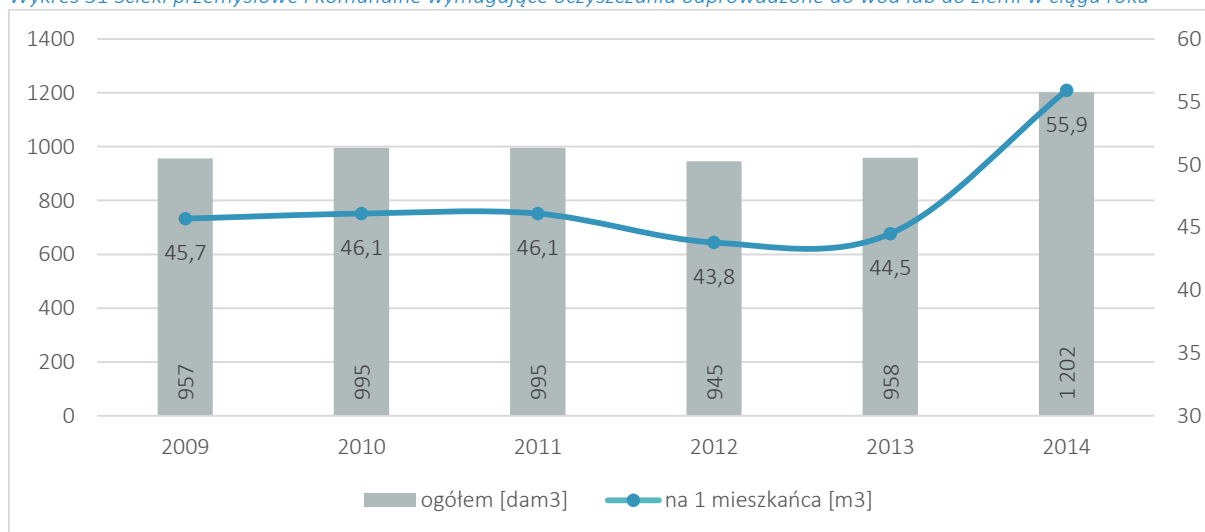
Wykres 30 Oczyszczalnie ścieków na terenie Gminy-Miasto Działdowo w latach 2009-2014

Źródło: dane Banku Danych Lokalnych GUS

Odnosi się stopniowy wzrost poziomu odprowadzanych ścieków do środowiska. W stosunku do roku 2013 przyrost liczby ścieków oraz wskaźnik w tym zakresie na 1 mieszkańca w roku 2014 podskoczył o ok. 25%.

Wykres 31 Ścieki przemysłowe i komunalne wymagające oczyszczania odprowadzone do wód lub do ziemi w ciągu roku

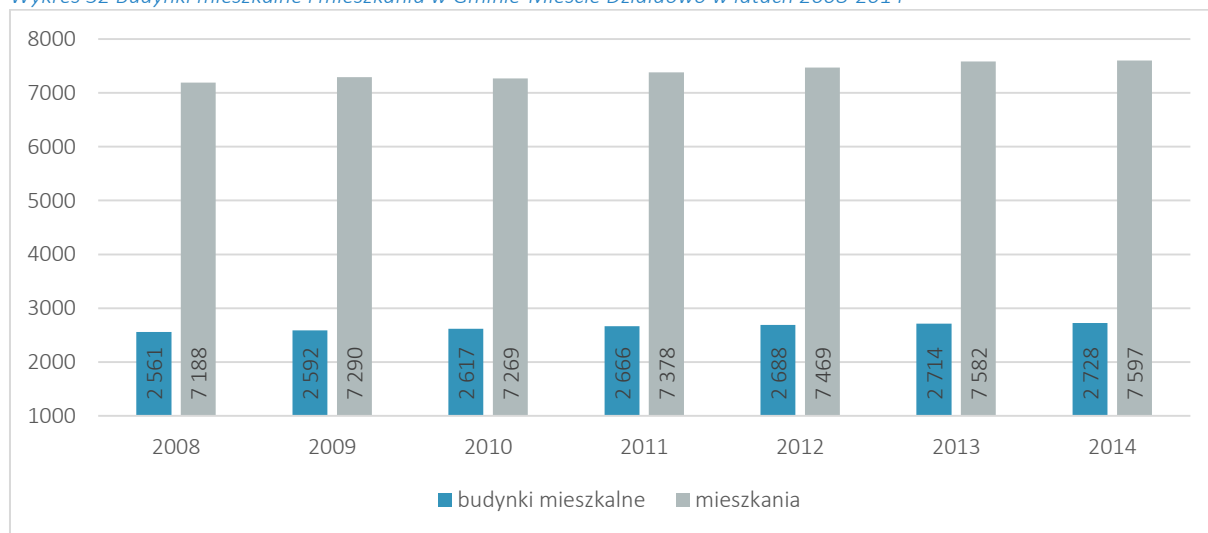
Źródło: dane Banku Danych Lokalnych GUS

Staraniem Ekologicznego Związku Gmin Działdowszczyzna (łąającego 12 samorządów), ze środków Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Warmińsko-Mazurskiego (dofinansowanie 9 456 634.67 zł) w 2013 roku powstała „Stacja przeładunkowa odpadów wraz z sortownią w Działdowie przy ul. Przemysłowej”. W tym nowoczesnym kompleksie budynków prowadzi się m.in.:

- mechaniczny rozdział odpadów zmieszanych na frakcje drobną przeznaczoną do składowania na składowisku balastu oraz frakcje użytkową przeznaczoną do recyklingu i biofrakcję do kompostowania,
- doczyszczanie odpadów pochodzących z selektywnej zbiórki z przeznaczeniem do dalszego recyklingu,
- gromadzenie i demontaż odpadów wielkogabarytowych oraz zużytego sprzętu elektrycznego i elektronicznego,
- tymczasowe gromadzenie zabezpieczonych odpadów zawierających azbest.

W Działdowie można zauważyć wzrost liczby budynków i mieszkań, niemniej jednak podczas warsztatów strategicznych, została podniesiona kwestia ograniczonych możliwości kupna mieszkania przez ludzi młodych, w związku z ich możliwościami finansowymi. Również badanie ankietowe wskazują na potrzebę budowy nowych mieszkań komunalnych. Taka odpowiedź pojawiła się w kontekście wskazania najważniejszych przedsięwzięć, które należy zrealizować w Działdowie.

Wykres 32 Budynki mieszkalne i mieszkania w Gminie-Mieście Działdowo w latach 2008-2014

Źródło: dane Banku Danych Lokalnych GUS

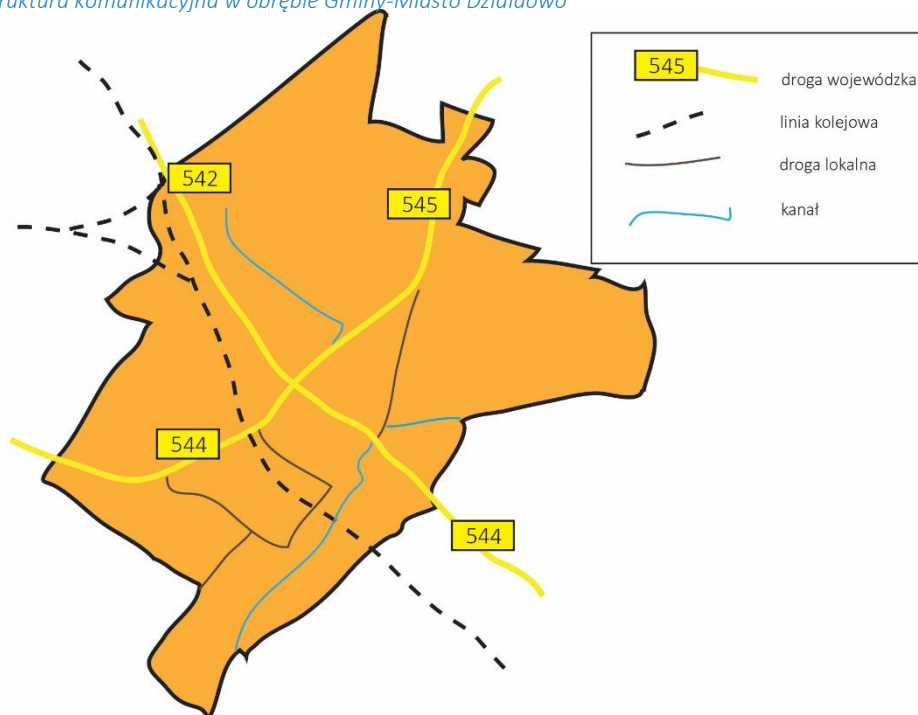
3.11 Infrastruktura komunikacyjna

W kontekście wzmacniania potencjału gospodarczego oraz stymulowania atrakcyjności inwestycyjnej kluczową rolę odgrywa infrastruktura drogowa. Na układ drogowy Działdowa składa się sieć dróg gminnych, powiatowych oraz wojewódzkich wśród, których należy wyróżnić:

- Drogę nr 542 (DW542) – droga wojewódzka łącząca Rychnowo z Działdowem,
- Drogę nr 544 (DW544) – droga wojewódzka łącząca Brodnicę z Ostrołęką o długości 164 km. W Brodnicy łączy się z DK15, która zapewnia dojazd w stronę Torunia i na zachód Polski (przebiega przez województwo kujawsko-pomorskie, warmińsko-mazurskie oraz mazowieckie),
- Drogę nr 545 (DW545) – droga wojewódzka łącząca Jedwabno z Działdowem.

W roku 2014 przeprowadzono modernizację drogi 544 i 545, dzięki czemu poprawił się ich stan techniczny, zwiększyła się szybkość przejazdu oraz poziom bezpieczeństwa.

Rysunek 2 Infrastruktura komunikacyjna w obrębie Gminy-Miasto Działdowo

Źródło: opracowanie własne

Działdowo oddalone jest o 20 km od drogi krajowej Nr S7 (Gdańsk-Warszawa-Chyżne), do której dojazd prowadzi drogą wojewódzką nr 545. Przez teren Działdowa przebiega linia kolejowa nr 9 (międzynarodowa E-65), magistrała dwutorowa o znaczeniu państwowym (z połączeniami ekspresowymi i pośpiesznymi), dzięki której Miasto posiada dogodne połączenia z wieloma miastami:

- Działdowo – Warszawa – Lublin – Przemysł,
- Działdowo – Gdańsk – Słupsk – Koszalin – Kołobrzeg,
- Działdowo – Brodnica – Grudziądz – Laskowice Pomorskie,
- Działdowo – Nidzica – Olsztyn.

Najbliższe porty lotnicze oferujące połączenia krajowe i międzynarodowe znajdują się w Modlinie, Warszawie i Gdańsku. Najbliższe porty morskie do transportu materiałów sypkich, stałych lub towarów gabarytowych w kontenerach znajdują się w Gdańsku i w Gdyni, skąd firmy z Działdowa mogą wysyłać towary najważniejszych portów w Europie i na świecie. Działdowo posiada bardzo dobrą infrastrukturę drogową, ponad 90% dróg zostało zmodernizowanych, co umożliwia szybki i płynny przejazd przez miasto. Jednocześnie powstały w 2013 wiadukt drogowy nad linią kolejową oraz wiadukt kolejowy umożliwia bezkolizyjne połączenie zachodniej i wschodniej części miasta.

3.12 Stan środowiska naturalnego

Wody

Stan środowiska w zakresie jakości wód, wg danych zaczerpniętych z Programu Ochrony Środowiska dla Miasta Działdowa określa się jako umiarkowany. Głównym źródłem zanieczyszczenia rzeki Wkry są ścieki z mechaniczno- biologicznej oczyszczalni zlokalizowanej w Piątkach, w Zagrzewie oraz oczyszczalni Zespołu Szkół Rolniczych w Gródkach. Do Kanału Młyńskiego spływają oczyszczone mechaniczno-biologicznie ścieki z Działdowa.

Hałas

Hałas komunikacyjny na terenie Miasta Działdowo WIOS definiuje jako uciążliwy dla środowiska. Warto jednak zaznaczyć, iż podwyższone natężenie hałasu występować może w pobliżu dróg oraz innych traktów komunikacyjnych.

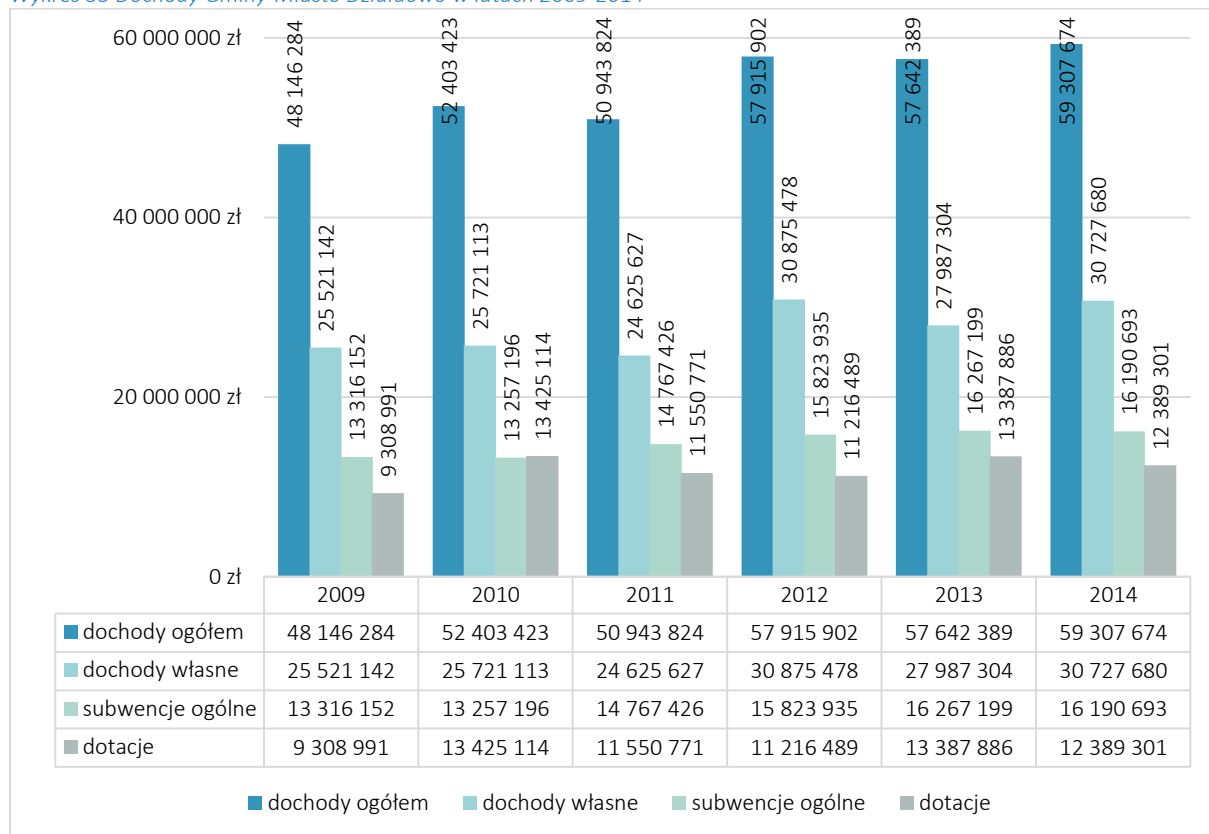
Powietrze

Negatywne oddziaływanie na stan jakości powietrza niesie ze sobą niska emisja z lokalnych kotłowni i pieców węglowych, które używane są w indywidualnych gospodarstwach domowych na terenie gminy. W lokalnych systemach grzewczych brak jest urządzeń ochrony powietrza. Emisja z tych źródeł jest trudna do oszacowania i wykazuje zmienność sezonową, która związana jest z okresem grzewczym. Na terenie Miasta Działdowo problem niskiej emisji został ograniczony poprzez wprowadzenie selektywnej i bezpłatnej zbiórki odpadów, które mogłyby trafiać do domowych kotłowni i pieców. Odpady segregowane w zabudowie wielorodzinnej są odbierane raz w tygodniu, w zabudowie jednorodzinnej dwa razy w miesiącu.

3.13 Budżet samorządowy i inwestycje

Poniższa tabela ilustruje ogólną strukturę dochodów w Gminie-Miasto Działdowo w okresie ostatnich 6 lat. Stan dochodów miasta cechuje się tendencją wzrostową, w tym wzrost następuje w zakresie dochodów własnych, natomiast subwencje i dotacje uległy od roku 2013 nieznacznemu spadkowi. Jest to związane z zamknięciem poprzedniej perspektywy finansowej UE.

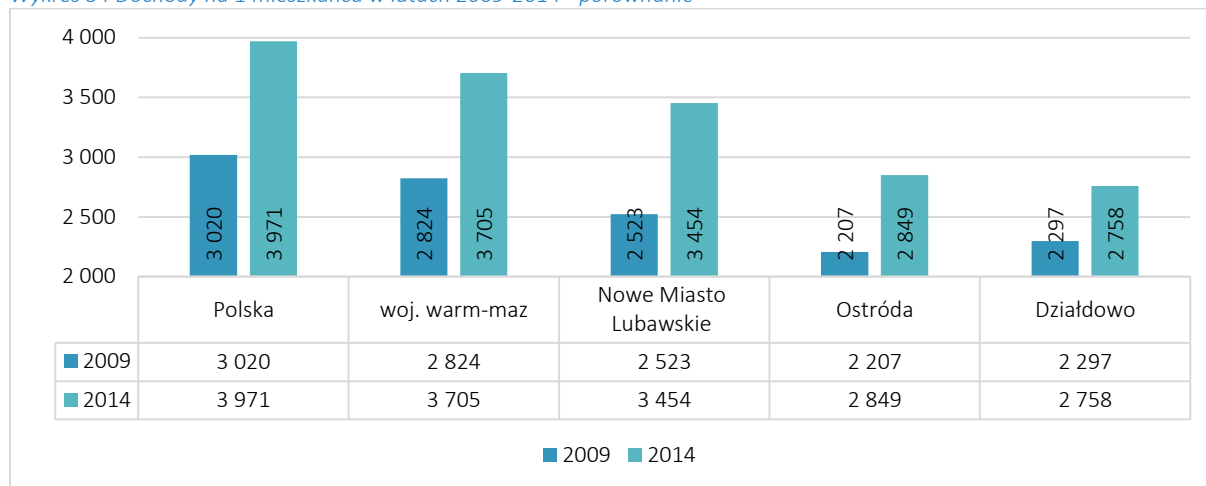
Wykres 33 Dochody Gminy-Miasto Działdowo w latach 2009-2014

Źródło: dane Banku Danych Lokalnych GUS

Według danych GUS dochody Gminy-Miasto Działdowo na 1 mieszkańca w 2014 roku osiągnęły poziom 2 758,00 zł. Dane te skonfrontowano z sąsiednimi miastami powiatowymi województwa warmińsko-mazurskiego. Porównując dochody na 1 mieszkańca, Działdowo wypada relatywnie słabo. Ponadto dynamika wzrostu od roku 2009 kształtowała się na poziomie 16%, natomiast w Nowym Mieście Lubawskim oraz w Ostródzie odpowiednio: 27% i 22,5 %. Zjawisko to niekorzystnie wpływa na konkurencyjność gospodarczą i osiedleńczą Gminy-Miasto Działdowo.

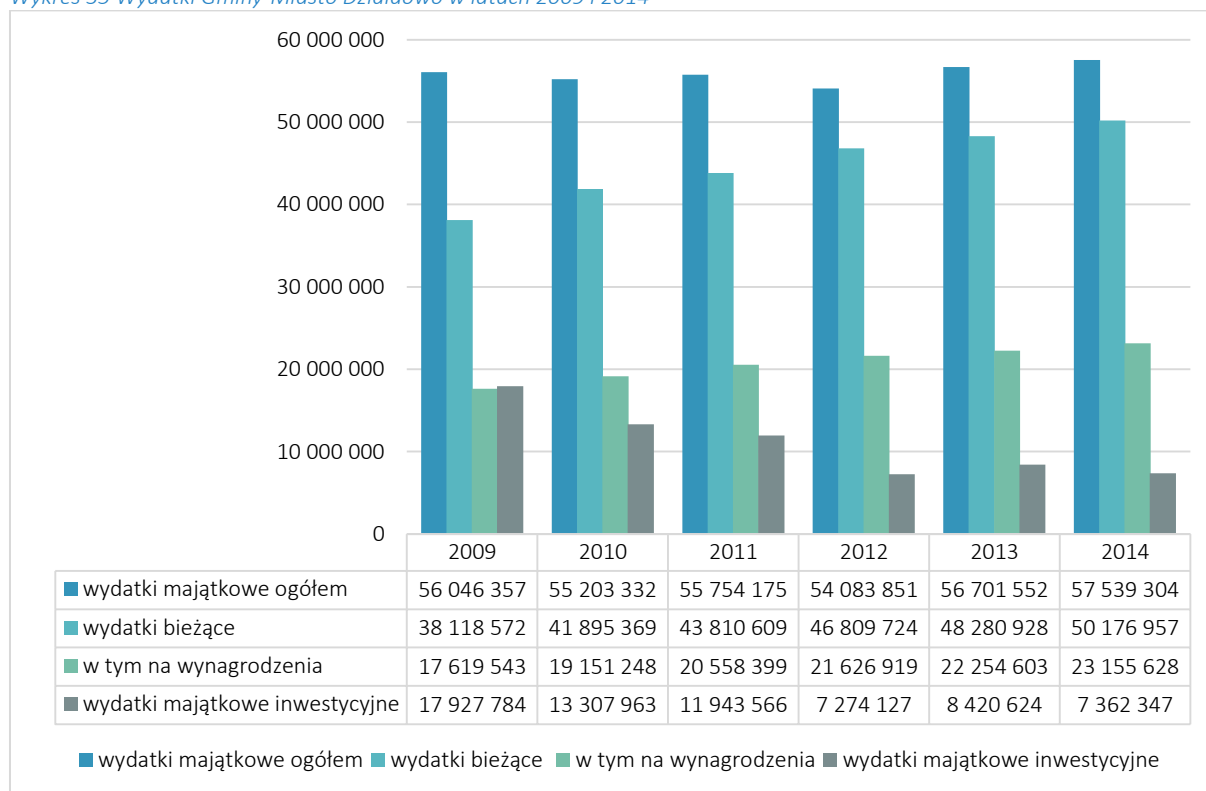
Wykres 34 Dochody na 1 mieszkańca w latach 2009-2014 - porównanie

Źródło: dane Banku Danych Lokalnych GUS

Poniższy wykres przedstawia poziom wybranych wydatków budżetu Działdowa. Większość wartości wykazuje tendencję wzrostową, nie dotyczy to jednak wydatków inwestycyjnych. Wydatki majątkowo inwestycyjne w porównaniu z rokiem 2009 spadły o 60%.

Wykres 35 Wydatki Gminy-Miasto Działdowo w latach 2009 i 2014

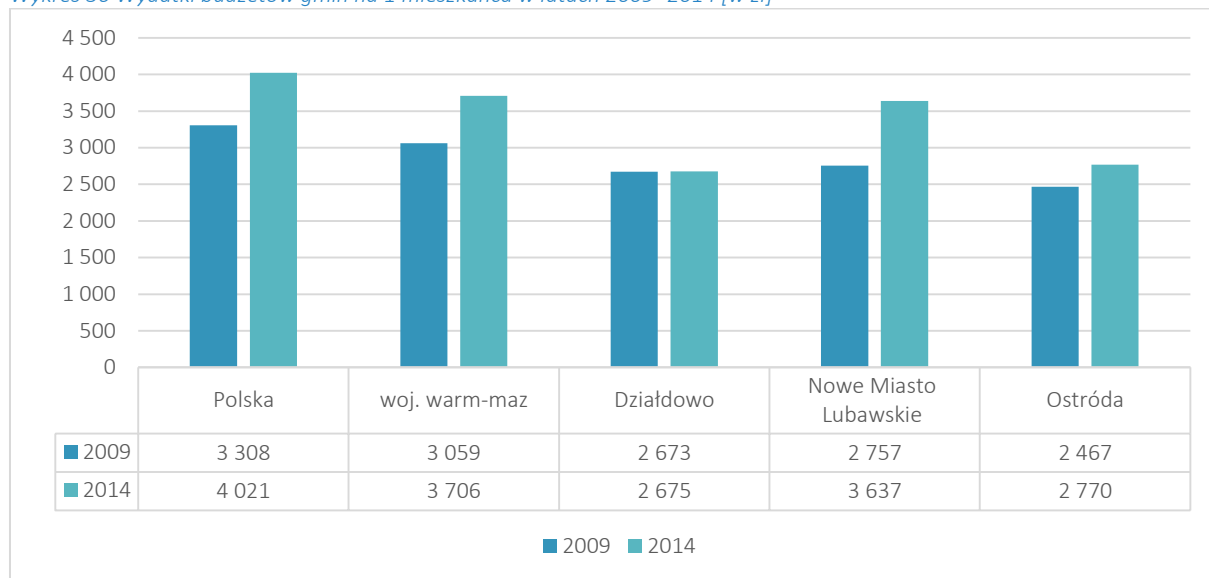

Źródło: dane Banku Danych Lokalnych GUS

Pod względem poziomu zamożności samorząd Gminy-Miasto Działdowo prezentuje stosunkowo słabą pozycję w stosunku do okolicznych miast na prawach powiatu z województwa warmińsko-mazurskiego. Jednym z ważnych współczynników, za pomocą których można dokonywać porównań poziomu zamożności danej gminy jest wartość budżetu w przeliczeniu na 1 mieszkańca danej

jednostki. W przypadku Gminy-Miasto Działdowo zestawienie z innymi wybranymi jednostkami prezentuje poniższy wykres, na którym widać brak wzrostu w tym zakresie.

Wykres 36 Wydatki budżetów gmin na 1 mieszkańca w latach 2009 -2014 [w zł]

Źródło: dane Banku Danych Lokalnych GUS

Wydatki inwestycyjne samorządu są istotną pozycją budżetową i stanowią ważną część wydatków każdej jednostki, która myśli poważnie o działaniach rozwojowych miasta, w szczególności, gdy wydatki te są nakierowane na rozwój infrastruktury. Dochody gminy powinny być tak rozlokowane, aby po pokryciu wydatków bieżących, w pierwszej kolejności zostały zrealizowane działania rozwojowe o charakterze inwestycyjnym. Poniższa tabela szczegółowo przedstawia rozkład wysiłków inwestycyjnych Gminy-Miasto Działdowo w ostatnich 10 latach, mierzony jako odsetek wydatków inwestycyjnych do wydatków gminy ogółem.

Tabela 23 Rozkład wysiłków inwestycyjnych Gminy-Miasto Działdowo w ostatnich 10 latach [w zł]

	2005	2006	2007	2008	2009
wydatki ogółem	35 088 271	39 886 821	39 726 871	49 669 864	56 046 357
wydatki majątkowe inwestycyjne	2 728 579	7 480 154	5 840 423	14 967 238	17 927 784
wysiłek inwestycyjny	7,78%	18,75%	14,70%	30,13%	31,99%
	2010	2011	2012	2013	2014
wydatki ogółem	55 203 332	55 754 175	54 083 851	56 701 552	57 539 304
wydatki majątkowe inwestycyjne	13 307 963	11 943 566	7 274 127	8 420 624	7 362 347
wysiłek inwestycyjny	24,11%	21,42%	13,45%	14,85%	12,80%

Źródło: dane Banku Danych Lokalnych GUS

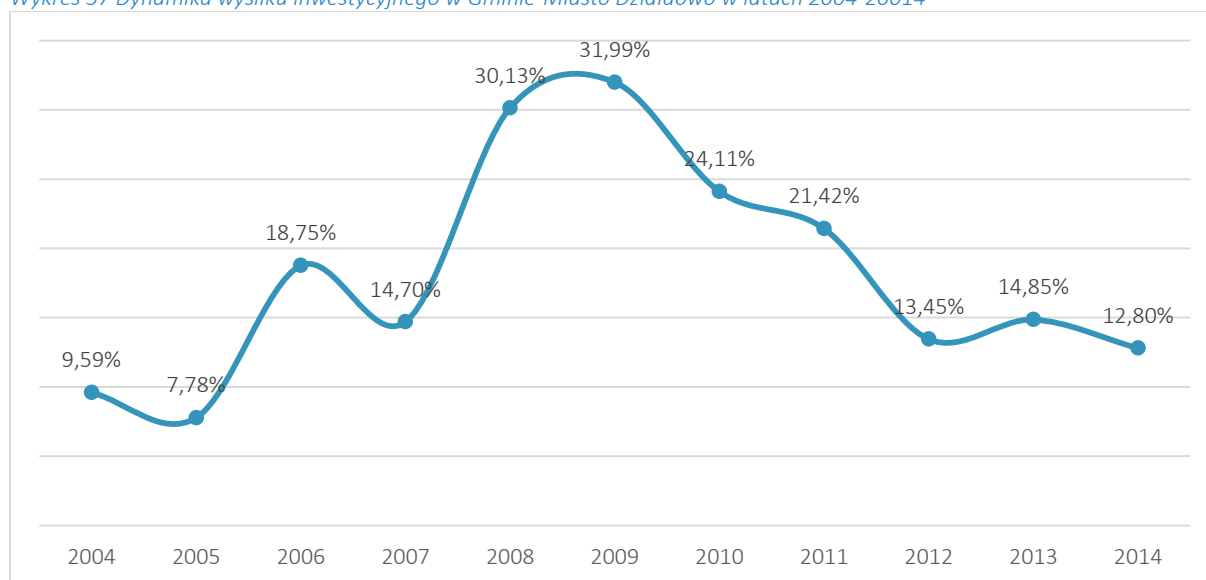
Gmina-Miasto Działdowo według danych GUS w rekordowym, 2009 roku wydała na inwestycje blisko 18 milionów złotych, co stanowiło 31,99% wszystkich wydatków. Po tym roku obserwuje się oczywisty, stopniowy spadek wydatków, do poziomu 7 milionów. Z punktu widzenia perspektywy finansowej UE,

taka sytuacja wskazuje na dobrą zdolność do absorpcji i skutecznego wykorzystywania funduszy strukturalnych. Po intensywnym wysiłku inwestycyjnym związanym z możliwościami wykorzystania dotacji i niejako „regeneracją” budżetową, prognozuje się dalsze, skuteczne wykorzystanie możliwości związanych z funduszami w nowym, wchodzącym właśnie okresie finansowania.

Przez ostatnie lata, oprócz inwestycji o strategicznym znaczeniu dla Działdowa (takich jak modernizacja linii kolejowej, przebudowa dróg wojewódzkich, wybudowanie sortowni odpadów), samorząd lokalny przeprowadził szereg innych inwestycji, nakierowanych głównie na budowę nowej infrastruktury miejskiej oraz modernizację dróg i chodników, budowy sieci oświetlenia ulicznego, budowy kanalizacji deszczowej i sanitarnej, budowy obiektów sportowych czy zagospodarowania terenów zielonych.

Poniższy wykres przedstawia % rozkład wydatków inwestycyjnych w stosunku do wydatków ogółem budżetu.

Wykres 37 Dynamika wysiłku inwestycyjnego w Gminie-Miasto Działdowo w latach 2004-2014

Źródło: dane Banku Danych Lokalnych GUS

Nowa perspektywa i uchwalony Regionalny Program Operacyjny Województwa Warmińsko-Mazurskiego 2014-2020 wyznaczają kierowane wielkości środków na konkretne zagadnienia. Na ich czele znajduje się wsparcie gospodarki. Przestrzeń do aplikowania o środki przez przedsiębiorstwa została już otwarta w kilku osiach priorytetowych Programu. W kontekście rozwoju Gminy-Miasto Działdowo istotnym będzie wykorzystanie możliwości jakie daje oś 2 Kadry dla gospodarki, którego priorytet inwestycyjnym jest: „Lepsze dostosowanie systemów kształcenia i szkolenia do potrzeb rynku pracy, ułatwianie przechodzenia z etapu kształcenia do etapu zatrudnienia oraz wzmacnianie systemów kształcenia i szkolenia zawodowego i ich jakości, w tym poprzez mechanizmy prognozowania umiejętności, dostosowania programów nauczania oraz tworzenia i rozwoju systemów uczenia się poprzez praktyczną naukę zawodu realizowaną w ścisłej współpracy z pracodawcami”.

4. Ocena jakości życia w mieście – wyniki badań ankietowych

Na przełomie listopada 2015 roku przeprowadzono badania ankietowe wśród mieszkańców Gminy -Miasto Działdowo, którego celem było uzyskanie opinii i ocen na temat jakości wybranych aspektów życia w gminie oraz poznanie najistotniejszych problemów i pozytywnych elementów Działdowa oczami mieszkańców. Respondenci zostali także poproszeni o wskazanie najważniejszych ich zdaniem kierunków rozwoju gminy. Badanie miało charakter anonimowy, a opinie i wskazania respondentów stanowiły kluczowy element procesu planowania strategicznego w Działdowie.

Ankiety rozpowszechniono w następujących formach:

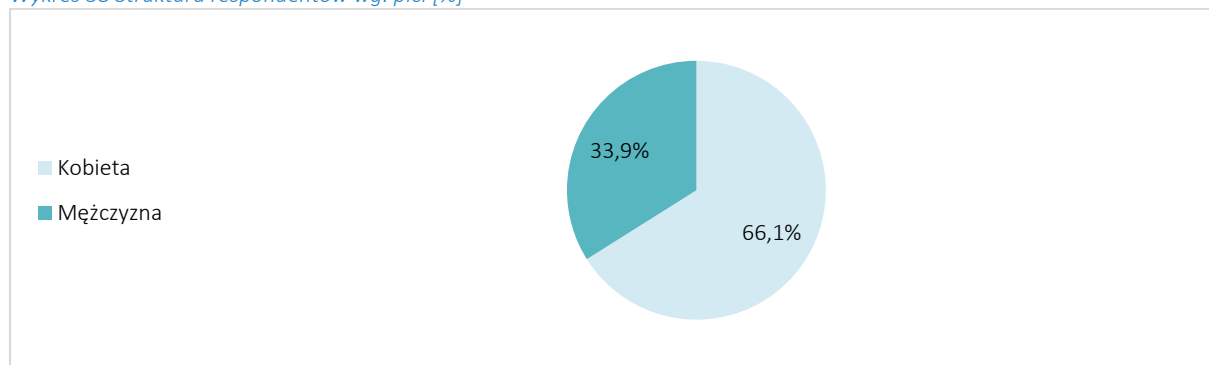
- w formie tradycyjnej w Urzędzie Miasta, ul. Zamkowa 12,13-200 Działdowo, Wydział Organizacyjny - pok. Nr 1 oraz w Urzędzie Miasta, Pl. A. Mickiewicza 43, 13-200 Działdowo, Wydział Spraw Obywatelskich,
- w formie elektronicznej na stronie www.deltapartner.pl/ankieta_dzialdowo.

Otrzymano zwrotnie 50 ankiet elektronicznych oraz 440 papierowych – łącznie 490 ankiet.

4.1 Charakterystyka badanej grupy

Wśród respondentów wypełniających kwestionariusz ankietowy dominowały kobiety – stanowiąc nieco ponad 66% badanej populacji. Niższy udział mężczyzn koresponduje ze strukturą demograficzną odnotowaną w Działdowie. Jednocześnie należy zauważyć, iż wyższa aktywność kobiet ma charakter zjawiska powszechnego.

Wykres 38 Struktura respondentów wg. płci [%]

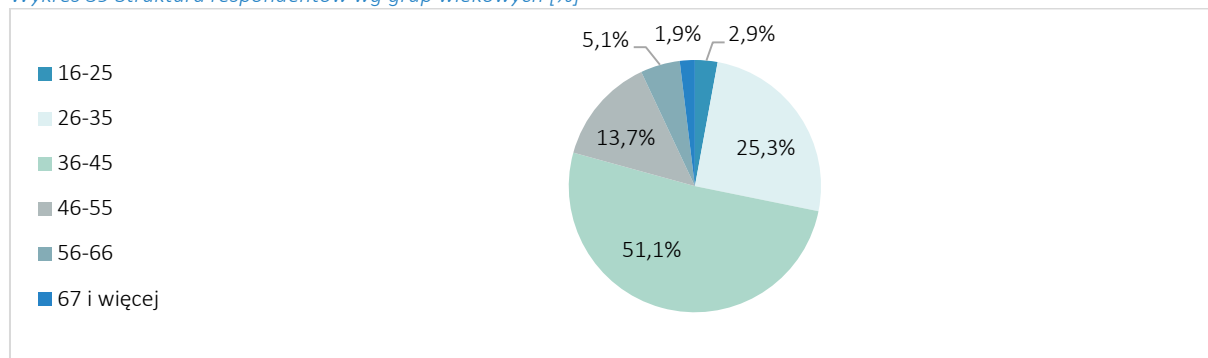

Źródło: badanie CATI, n=490

Wśród respondentów dominowały osoby od 36 do 45 roku życia, udział tej grupy w badanej populacji kształtował się na poziomie 51,1%. Aktywność osób w wieku produkcyjnym jest zjawiskiem korzystnym. Na wysoki stopień reprezentatywności tej grupy wpływ miała dystrybucja ankiet prowadzona w lokalnych szkołach podlegających pod Urząd Miasta w Działdowie. Warto zwrócić uwagę, że co czwarty ankietowany należy do przedziału wiekowego pomiędzy 26 a 35 rokiem życia.

Aktywność młodych mieszkańców Działdowa świadczy o wzrastaniu kapitału społecznego i potrzebie artykułowania swoich opinii na temat kierunków rozwoju miasta.

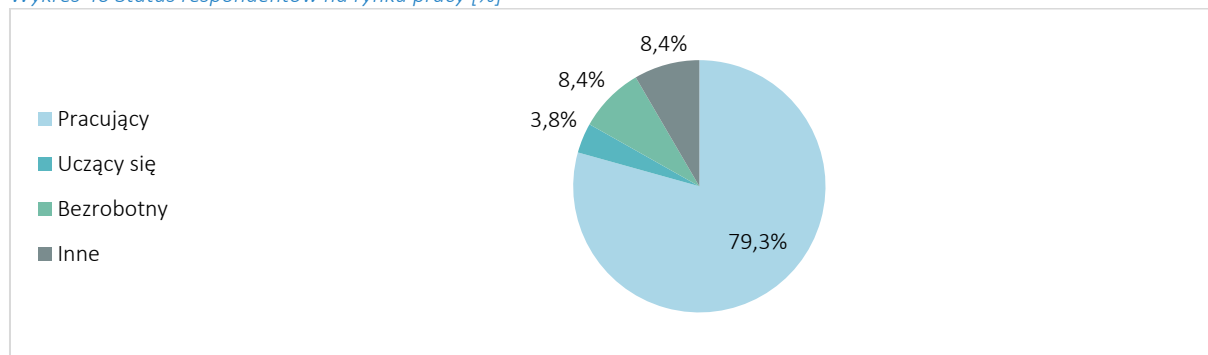
Wykres 39 Struktura respondentów wg grup wiekowych [%]

Źródło: badanie CATI, n=490

Blisko 80% ankietowanych to osoby deklarujące się jako osoby pracujące. Udział osób bezrobotnych w badaniu kształtowała się na poziomie 8,4%, natomiast uczący się to tylko 3,8%. Rozkład badanej populacji pod kątem statusu na rynku pracy należy uznać za typowy w tego typu sondażach opinii.

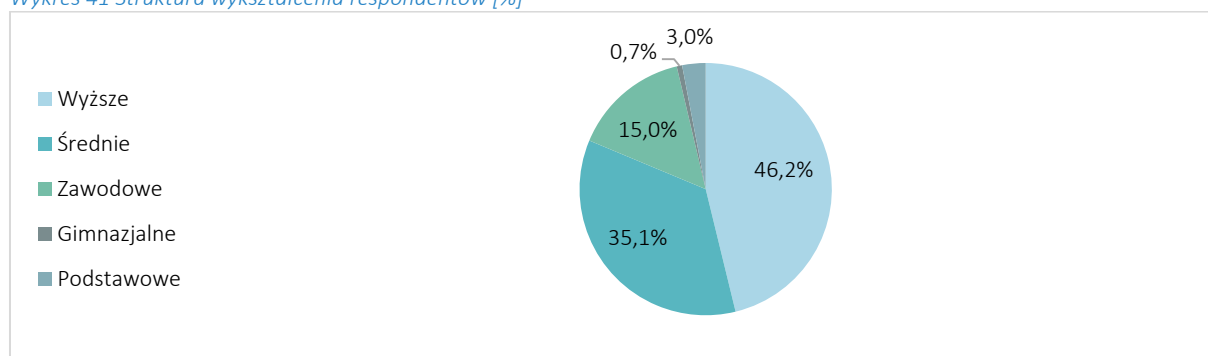
Wykres 40 Status respondentów na rynku pracy [%]

Źródło: badanie CATI, n=490

W zakresie wykształcenia zauważa się prawidłowość, iż wraz z jego wzrostem zwiększa się poziom partycypacji w badaniu. Osoby legitymujące się wyższym wykształceniem stanowią 46,2% ankietowanych, a ze średnim nieco ponad 35%.

Wykres 41 Struktura wykształcenia respondentów [%]

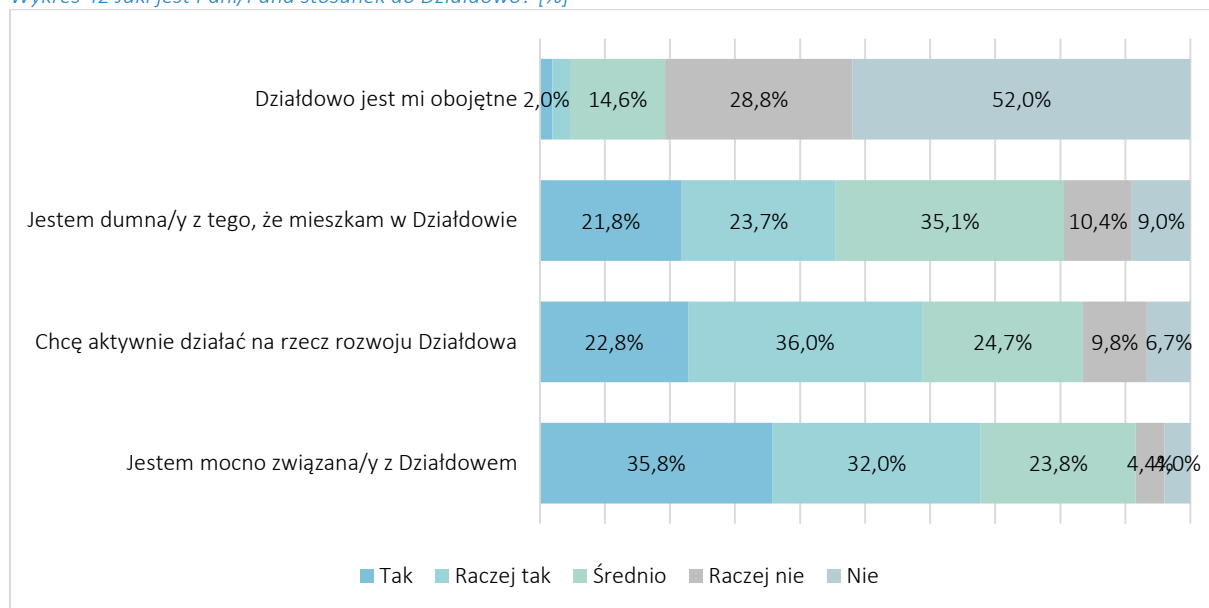

Źródło: badanie CATI, n=490

4.2 Odpowiedzi respondentów

Ankietowanych poproszono o określenie swojego stopnia przywiązania do Działdowa. W tym kontekście należy zwrócić uwagę na fakt, że blisko 80% deklaruje respondentów wprost wskazuje, iż miasto nie jest im obojętne lub raczej nie jest. Dodatkowo nieco ponad 1/3 ankietowanych wskazuje, że jest mocno związana z Działdowem, jednocześnie 22,8% respondentów chce aktywnie działać na rzecz budowy dobrostanu i szeroko pojętego dobra wspólnego w mieście.

Wykres 42 Jaki jest Pani/Pana stosunek do Działdowa? [%]

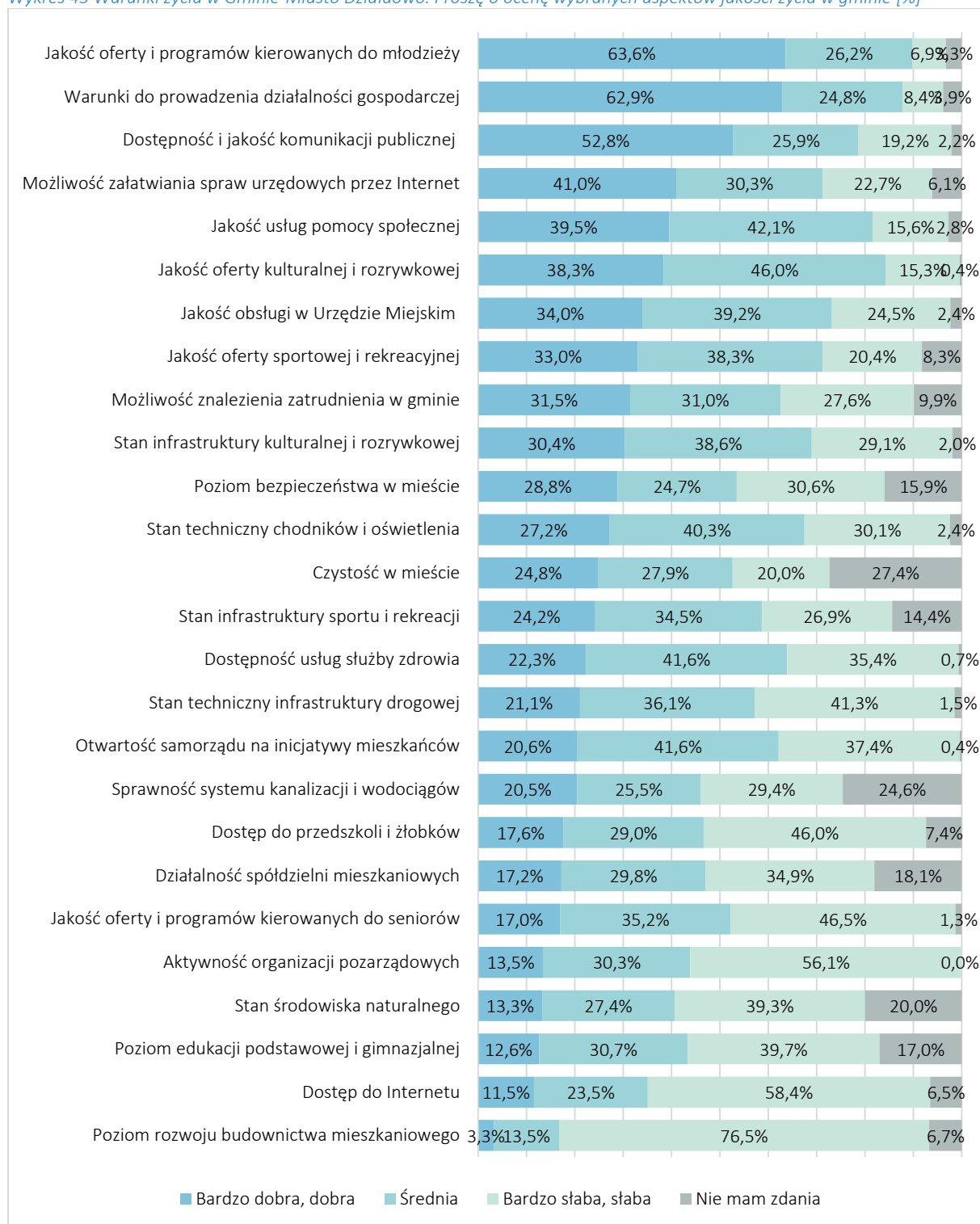

Źródło: badanie CATI, n=490

Ocena warunków życia w mieście stanowi punkt wyjścia dla wytyczania kierunków rozwoju Działdowa. W pierwszej kolejności warto zwrócić uwagę na czynniki oceniane jako dobre lub bardzo dobre. Jakość ofert i programów kierowanych do młodzieży jest najkorzystniej ocenianym czynnikiem życia w mieście przez blisko 63,6% ankietowanych. Na drugiej pozycji znajdują się uwarunkowania związane z prowadzeniem działalności gospodarczej (62,9% wskazań pozytywnych). Blisko 53% badanych deklaruje zadowolenie z dostępności i jakości transportu publicznego. W dalszej kolejności warto zwrócić uwagę na przewagę ocen pozytywnych w zakresie możliwości załatwiania spraw urzędowych drogą elektroniczną. Należy również podkreślić przewagę ocen korzystnych nad negatywnymi w obszarze pomocy społecznej oraz oferty kulturalnej, sportowej i rekreacyjnej. Deficyty Gminy-Miasto Działdowo w opiniach respondentów to głównie, w kolejności niski poziom rozwoju budownictwa mieszkaniowego, dostęp do Internetu, aktywność organizacji pozarządowych, jakość oferty i programów kierowanych do seniorów, dostęp do przedszkoli i żłobków oraz stan techniczny infrastruktury drogowej. Wskazuje to z jednej strony na konieczność profesjonalizacji i rozszerzania ofert w kontekście stymulowania polityki prorodzinnej oraz odpowiadaniu na potrzeby związane ze starzeniem się społeczeństwa. W kontekście wyzwań związanych z nową perspektywą finansową

UE i trendami rozwojowymi warto zwrócić szczególną uwagę na kwestie dostępności do Internetu oraz wzmocnienia potencjału trzeciego sektora, szczególnie w ramach współpracy z władzami publicznymi.

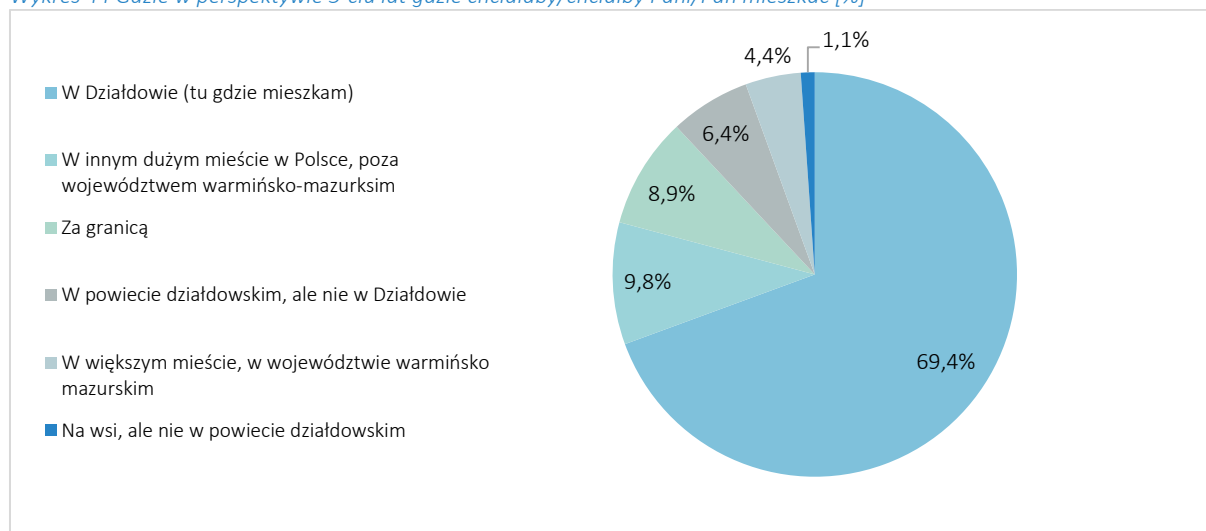
Wykres 43 Warunki życia w Gminie-Miasto Działdowo. Proszę o ocenę wybranych aspektów jakości życia w gminie [%]

Źródło: badanie CATI, n=490

Blisko 70% respondentów nie planuje wyprowadzenia się z miasta Działdowa. Spośród osób rozważających różne kierunki migracyjne dominują odpowiedzi wskazujące na chęć zmiany miejsca zamieszkania na duże miasto poza obrębem województwa warmińsko-mazurskiego (9,8%) oraz wyjazdy zagraniczne (8,9%). Biorąc pod uwagę powyższe dane, atrakcyjność osiedleńcza Działdowa jest w ograniczonym stopniu determinowana sytuacją w regionie lub powiecie, a identyfikowane postawy promigracyjne są wypadkową zjawisk makroekonomicznych. Niemniej należy zwrócić uwagę na konieczność wzmacniania atrakcyjności osiedleńczej miasta i przyciąganie nowych mieszkańców, szczególnie biorąc pod uwagę funkcjonujące tendencje w ramach procesu suburbanizacji.

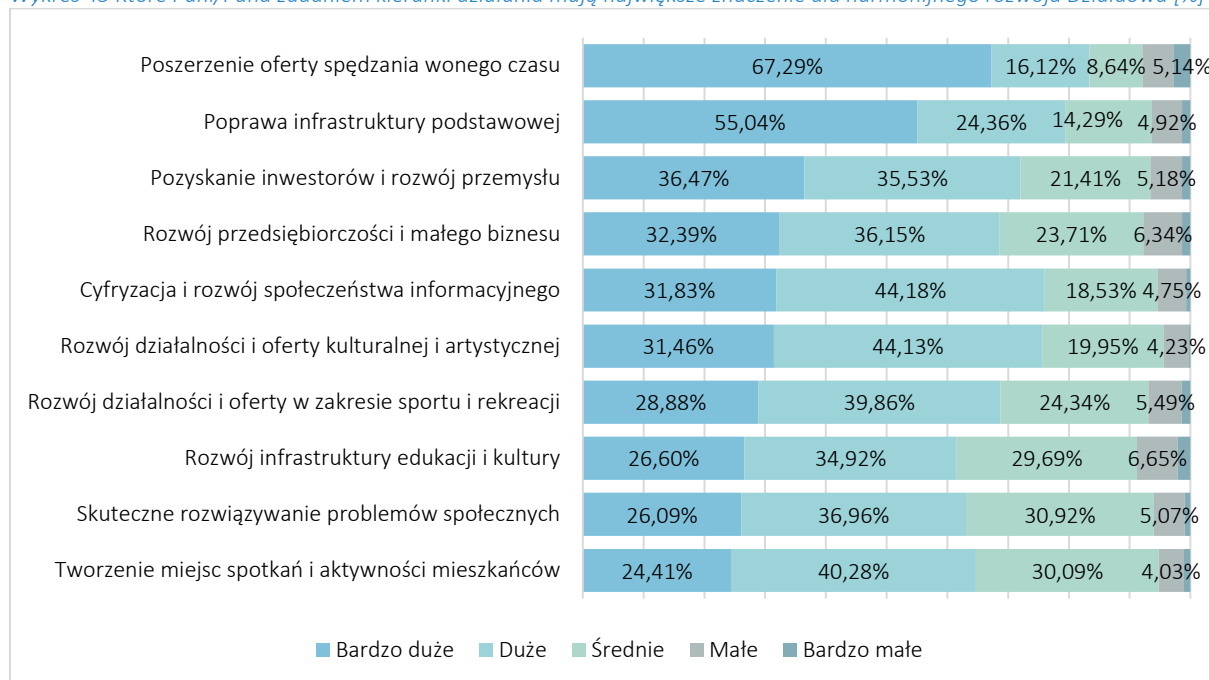
Wykres 44 Gdzie w perspektywie 5-ciu lat gdzie chciałaby/chciałby Pani/Pan mieszkać [%]

Źródło: badanie CATI, n=490

Ankietowani zostali poproszeni o wskazanie głównych kierunków rozwoju miasta, które determinują jego harmonijny rozwój. Dominująca opinia odnosiła się do konieczności poszerzania ofert czasu wolnego, co koresponduje ze wzrastającymi aspiracjami i oczekiwaniami mieszkańców, jak również świadczy o poprawiającym się statusie ekonomicznym respondentów. Drugi silnie artykułowany czynnik to kwestie związane z infrastrukturą podstawową – dla nieco ponad 55% badanych zagadnienia inwestycyjne w tym kontekście pełnią dominującą rolę. Kwestia utrzymania infrastruktury technicznej i sieciowej to elementy silnie obciążające budżet samorządu, niemniej wskazane zagadnienie jest bardzo silnie artykułowane przez respondentów. Warto zwrócić uwagę, że dopiero na trzecim i czwartym miejscu znajdują się kierunki wprost odnoszące się do gospodarki: tworzenia miejsc pracy, pozyskiwania inwestorów czy też wzmacniania przedsiębiorczości.

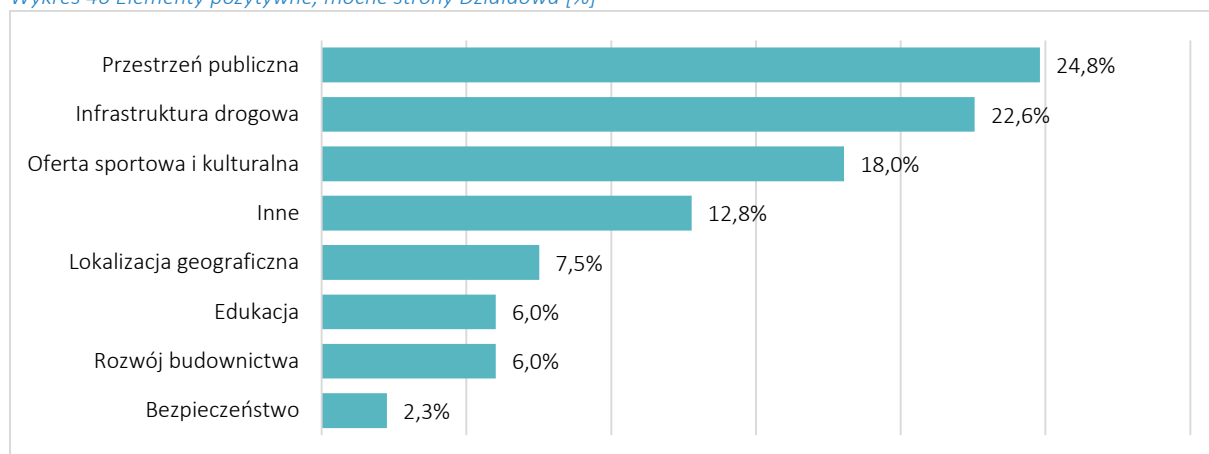
Wykres 45 Które Pani/Pana zadaniem kierunki działania mają największe znaczenie dla harmonijnego rozwoju Działdowa [%]

Źródło: badanie CATI, n=490

W ramach przeprowadzonego badania ankietowego zadano mieszkańcom również pytania o charakterze otwartym umożliwiające respondentom wskazanie mocnych i słabych stron Działdowa, jak również zdefiniowania zadań, których realizacji ma charakter kluczowy w perspektywie roku 2025. Ze względu na formułę pytania odpowiedzi zostały skategoryzowane i przedstawione w formie zbiorczej. Co czwarty ankietowany jest zadowolony z jakości przestrzeni publicznej w zakresie tej odpowiedzi ankietowani wskazywali m.in. jej estetykę czy też funkcjonalność. Korzystnie oceniana infrastruktura drogowa wskazuje na pozytywny odbiór inwestycji lokalnego samorządu w tym zakresie. 18% ankietowanych wskazuje jako silną stronę ofertę sportową i kulturalną, co świadczy o efektywnym zaspokajaniu potrzeb mieszkańców poprzez świadczenie usług publicznych w tym zakresie.

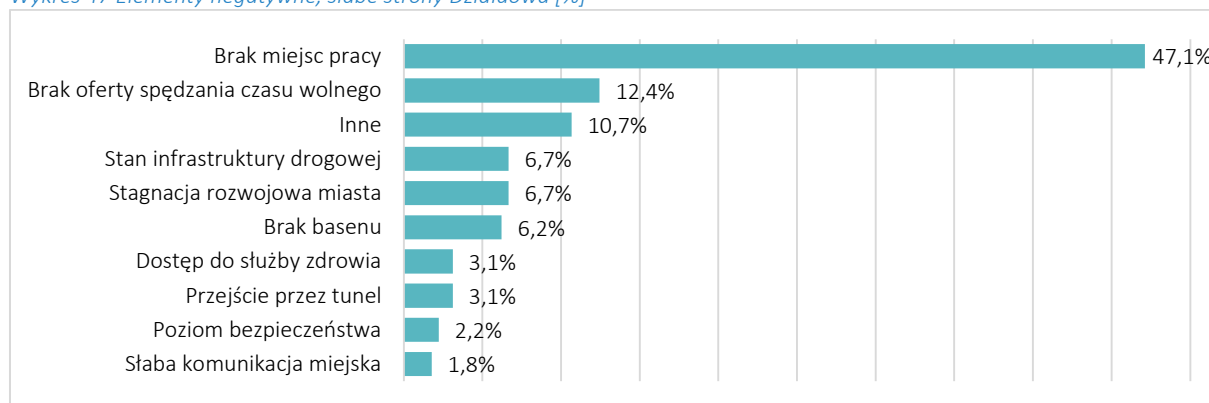
Wykres 46 Elementy pozytywne, mocne strony Działdowa [%]

Źródło: badanie CATI, n=490

Na zasadzie antytezy do omówionego powyżej pytania, poproszono mieszkańców o wskazanie słabych stron, deficytów, które w perspektywie okresu wdrażania strategii powinny być niwelowane. Czynnikiem dominującym, zwłaszcza biorąc pod uwagę fakt, iż respondenci byli proszeni o wpisanie jednego czynnika/elementu jest stan lokalnej gospodarki rozpatrywanej w kontekście liczby miejsc pracy ich dostępności oraz jakości. Nieco ponad 47% mieszkańców deklaruje, że szeroko rozumiany brak miejsc pracy stanowi ważny problem wymagający rozwiązania i zarazem słabą stroną Działdowa. Dopiero na drugim miejscu respondenci plasują brak oferty spędzania czasu wolnego, ten element jest bezpośrednio związany z rosnącymi wymaganiami mieszkańców w odniesieniu do warunków życia.

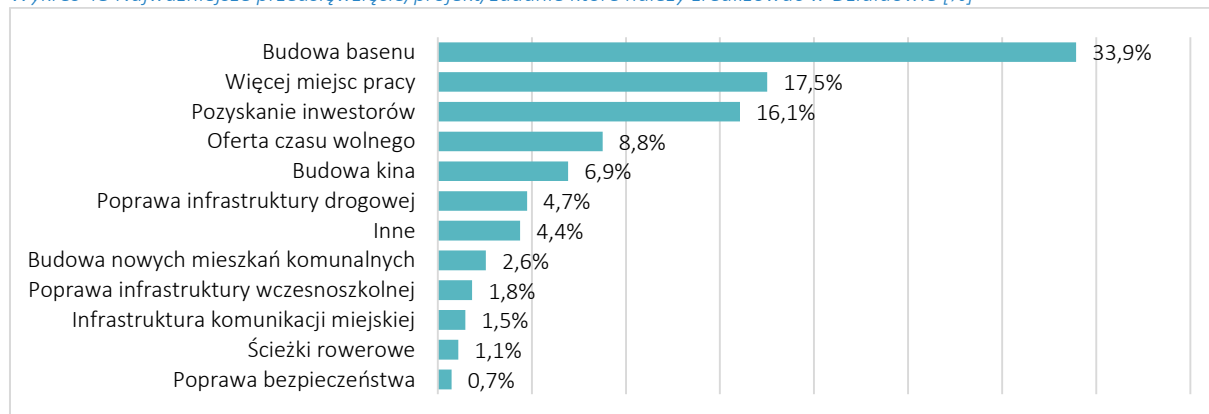
Wykres 47 Elementy negatywne, słabe strony Działdowa [%]

Źródło: badanie CATI, n=490

Ostatnim pytaniem kwestionariusza stanowiło prośbę o wskazanie najważniejszych projektów/zadań, które są najważniejsze dla mieszkańców. Odpowiedzi w tym kontekście można podzielić na dwie grupy. Pierwsza z nich dotyczy gospodarki m.in. skategoryzowane wskazania więcej miejsc pracy (17,5%) oraz pozyskanie inwestorów (16,1%). Druga to tzw. przemysły czasu wolnego wynikające, ich deficyty, artykułowane już w zakresie analizy słabych stron. W tym kontekście ankietowani wskazują na potrzebę budowy m.in. basenu (33,9%) oraz kina (6,9%), jak również odnoszą się ogólnie do niedostatecznej oferty spędzania czasu wolnego.

Wykres 48 Najważniejsze przedsięwzięcie/projekt/zadanie które należy zrealizować w Działdowie [%]

Źródło: badanie CATI, n=490

5. Analiza SWOT

Analiza SWOT jest podstawowym narzędziem umożliwiającym diagnozowanie obecnej sytuacji danego podmiotu w kontekście planowania jego dalszego rozwoju. Jako główne zalety tej metody należy wskazać:

- generowanie z otoczenia szans rozwoju oraz zagrożeń hamujących rozwój miasta, szczególnie w kontekście efektywnego wykorzystania lokalnego potencjału,
- diagnoza bliższego oraz dalszego otoczenia miasta,
- określenie mocnych punktów oraz wskazania jej słabych stron pod kątem zasobów,
- poznanie otoczenia konkurencyjnego (szczególnie ważne w kontekście samorządów zorientowanych na rozwój oparty na turystyce).

Przeprowadzona w ramach procesu planowania strategicznego analiza SWOT opiera się na następujących kluczowych źródłach:

- Wyniki prac warsztatowych,
- Wyniki badań ankietowych,
- Syntetyczne ujęcie analizy danych pochodzących ze źródeł wtórnych.

Mocne strony		Słabe strony	
Dobra infrastruktura kolejowa	Aktywne Instytucje Otoczenia Biznesu, m.in. Działdowska Agencja Rozwoju	Brak nowych miejsc pracy	Szkolnictwo zawodowe niedostosowane do potrzeb rynku pracy
Ponadlokalny charakter -siedziba instytucji publicznych takich jak powiat, sądy, prokuratura	Dostępne uzbrojone tereny inwestycyjne	Słaby dostęp do specjalistycznej opieki zdrowotnej	Brak zintegrowanej promocji turystyki
Funkcjonowanie Warsztatów Terapii Zajęciowej, dzienny dom pobytu, Uniwersytet III Wieku	Relatywnie wysoki odsetek podmiotów gospodarczych na tle powiatu działdowskiego	Wysoki udział wydatków budżetu na edukację	Ograniczone możliwości mieszkaniowe młodych ludzi przy ich ograniczonych możliwościach finansowych

Mocne strony		Słabe strony	
Wysoka ocena atrakcyjności inwestycyjnej w raportach branżowych	Centrum gospodarcze powiatu działdowskiego	Stopniowa degradacja infrastruktury technicznej (sieciowej) spowodowana naturalnymi procesami starzenia się infrastruktury	Brak źłobków
Relatywnie niskie bezrobocie, wynoszące ok. 10%	Wysoki odsetek osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą	Jednorodny charakter oferty edukacyjnej na poziomie ponadgimnazjalnym	Ograniczona oferta spędzania wolnego czasu
Zasoby środowiska kulturowego (zamek, wieża ciśnień, obóz karny, obiekty pamięci)	Rozbudowana i modernizowana sieć drogowa i kolejowa	Niska relacja przeciętnych wynagrodzeń w stosunku do średniej krajowej	Wzrastający odsetek ludności niepracującej względem grupy osób w wieku produkcyjnym
System ułatwień dla inwestorów	Spadająca stopa bezrobocia, w tym znacząco dla kobiet	Niekorzystna relacja podmiotów rozpoczynających działalność rynkową do podmiotów wyrejestrowujących się	Relatywnie niska liczba podmiotów w III sektorze na tle wojewódzkim i ogólnopolskim
Obniżające się wskaźniki odsetka mieszkańców objętych pomocą społeczną	Funkcjonujące programy na rzecz rodzin wielodzietnych		
Wzrastająca liczba organizacji pozarządowych	Dobry stan środowiska naturalnego		

W ramach analizy SWOT standardową procedurą jest także ocena szans i zagrożeń zewnętrznych z punktu widzenia rozwoju danej organizacji czy jednostki. W tabeli poniżej wskazano czynniki, które występują niezależnie od działań samorządu, lecz stanowią jednocześnie konkretne uwarunkowania dla projektowanego w niniejszej strategii zakresu interwencji samorządu.

Szanse

Zagrożenia

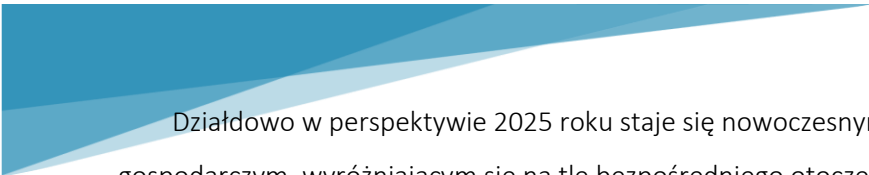
Wysoki poziom uzbrojenia terenów miejskich	Rozwój szkolnictwa wyższego na terenie miasta	Starzenie się społeczeństwa, 20% populacji w wieku emerytalnym, trend wzrastający	Niedostosowana oferta spędzania czasu wolnego- brak kina, basenu
Zdolność do skutecznej absorpcji środków z funduszy strukturalnych UE	Dostępność komunikacyjna miasta, drogi wojewódzkie oraz krajowa	Zły stan dróg w strefie przemysłowej	Drenaż mózgów związany z niską atrakcyjnością osiedleńczą
Wzrastająca liczba zatrudnionych osób powyżej 45 r.ż.	Rozwój ruchu turystycznego wokół Interaktywnego Muzeum Państwa Krzyżackiego	Powszechność zjawiska emigracji	Występujące patologie, uzależnienia
Posiadanie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla całego miasta	Dobra lokalizacja terenów pod inwestycje	Radykalne zmniejszanie się bazy podatkowej w efekcie problemu populacyjnego	Słaby system współpracy szkół z przedsiębiorcami
Duża liczba małych i średnich przedsiębiorstw na terenie miasta, w tym z kapitałem zagranicznym	Wolne moce w mediach komunalnych	Skłonność do lokowania się biznesu w bardziej rozwiniętych rejonach kraju	Spadek wydatków na inwestycje w perspektywie poprzednich lat
Potencjał w zakresie zasobów ludzkich – duża liczba młodych, wykształconych i aktywnych zawodowo osób	Modernizacja linii kolejowej – możliwość przejazdów dla szybkich pociągów, skrócenie czasu podróży do dużych aglomeracji	Perspektywa wyraźnego zmniejszenia się kwoty pomocy unijnej dla Polski	Rosnące zagrożenia uzależnieniami wśród ludzi młodych

6. Założenia planistyczne

6.1 Wizja

Zaprezentowana w niniejszym rozdziale wizja rozwoju Gminy-Miasto Działdowo wyznacza horyzont strategiczny w sensie aspiracji lokalnej społeczności i władz samorządowych. Wizja zawiera ogólny obraz miasta w roku 2025. Przedmiotowy rozdział jest po pierwsze – syntezą potrzeb i oczekiwań mieszkańców Gminy-Miasto Działdowo – artykułowanych podczas badań sondażowych oraz spotkań warsztatowych. Po drugie, zapisy w obrębie wizji to wyraz możliwości działania struktur samorządowych, organizacji społecznych oraz inwestorów i przedsiębiorców prowadzących działalność gospodarczą w gminie. Zapisy sformułowane w ramach wizji to w istocie deklaracja samorządu definiująca docelowy stan miasta w efekcie zaplanowanych na najbliższą dekadę przeobrażeń.

Wizja rozwoju Gminy-Miasto Działdowo w perspektywie roku 2025 została zdefiniowana następująco:

Działdowo w perspektywie 2025 roku staje się nowoczesnym ośrodkiem miejskim i centrum gospodarczym, wyróżniającym się na tle bezpośredniego otoczenia konkurencyjnego, skutecznie wykorzystującym korzystne położenie geograficzne i posiadane zasoby wewnętrzne na rzecz wzmacniania atrakcyjności osiedleńczej i inwestycyjnej miasta.

Miasto dysponuje nowoczesną i systematycznie modernizowaną infrastrukturą techniczną oraz obiektami umożliwiającymi atrakcyjne spędzanie czasu wolnego, a przestrzeń publiczna stanowi estetyczne i funkcjonalne miejsce spotkań dostosowanych do potrzeb wszystkich grup mieszkańców i środowisk lokalnych.

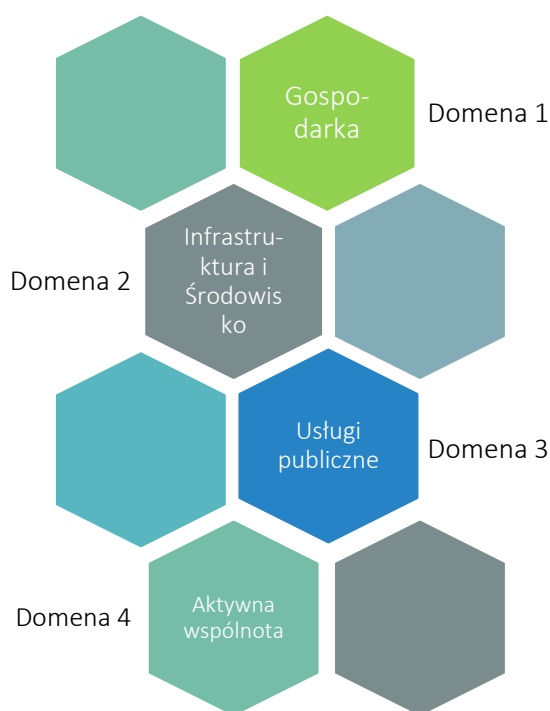
Działdowo jest miastem przyjaznym dla osób młodych, rodzin z dziećmi oraz seniorów i osób potrzebujących poprzez zbudowany zintegrowany system usług publicznych, efektywność instytucji oświatowych i kulturalnych, rozbudowę oferty czasu wolnego oraz skoordynowanie polityki prorodzinnej.

Harmonia i zrównoważony rozwój miasta są realizowane dzięki wspieraniu lokalnej gospodarki, promocji przedsiębiorczości oraz aktywnym działaniom na rzecz trzeciego sektora i ożywienia społeczeństwa obywatelskiego.

Rozwinięciem wizji rozwoju stanowią domeny planowania strategicznego, które są ściśle powiązane z celami strategicznymi i planami operacyjnymi przewidzianymi do realizacji. Wizja w syntetyczny sposób wskazuje kluczowe determinanty warunkujące rozwój gminy w perspektywie roku 2020. Dodatkowo wyartykułowana wizja to pożądaný stan gminy – docelowy w perspektywie przyjętego horyzontu czasowego przedmiotowego opracowania.

6.2 Struktura koncepcji rozwoju

Strategia rozwoju miasta, aby mogła stanowić narzędzie dla skutecznego zarządzania zmianą i stymulowania rozwoju, musi odnosić się treściowo do konkretnych obszarów lub dziedzin, które zostały uznane za kluczowe z punktu widzenia zaspokajania potrzeb mieszkańców. W odniesieniu do zawartości misji i wizji określono kluczowe obszary planowania strategicznego, które definiują także strukturę operacyjną wdrażania strategii jako wieloletniego programu działania samorządu. Dla każdego z obszarów wskazano również cel strategiczny, definiujący pożądaný kierunek rozwoju dla danej domeny planistycznej. Obszary (domeny) planowania strategicznego zostały zaprezentowane poniżej.

Strategia rozwoju miasta, aby mogła stanowić narzędzie dla skutecznego zarządzania zmianą i stymulowania rozwoju, musi odnosić się treściowo do konkretnych obszarów lub dziedzin, które zostały uznane za kluczowe z punktu widzenia zaspokajania potrzeb mieszkańców. Obszary te są często nazywane „domenami planowania strategicznego”, a ich zdefiniowanie jest fundamentalne z punktu widzenia ostatecznej zawartości celów strategicznych.

Struktura koncepcji strategicznej Działdowa jest prosta i jednocześnie kompletna – domeny planowania strategicznego wyznaczają obszary, które rozpatrywane łącznie pozwalają myśleć o przyszłym rozwoju miasta jako całości. Poniżej zaprezentowano diagram pokazujący relację pomiędzy zdefiniowanymi obszarowo kluczowymi dziedzinami interwencji strategicznej a skonkretyzowanymi celami o charakterze strategicznym.

Zaprezentowane cele strategiczne precyzyjnie identyfikują pożądane kierunki działań, na których koncentrować będzie się interwencja samorządowa w Działdowie w latach 2015 – 2025. W ramach 4 celów strategicznych opisano rzeczywisty wymiar realizacji wizji Gminy-Miasto Działdowo. Zapisy celów strategicznych odzwierciedlają po pierwsze identyfikowane potrzeby, a po drugie wskazują na specyfikę Działdowa w obrębie jego potencjałów oraz zasobów wewnętrznych.

Cel strategiczny 1

**KSZTAŁTOWANIE WARUNKÓW DLA ROZWOJU
GOSPODARKI Z ZACHOWANIEM ZRÓWNOWAŻONEGO
ROZWOJU MIASTA I ŁADU PRZESTRZENNEGO**

Współczesne tendencje w gospodarce wskazują na rosnącą rywalizację ośrodków miejskich w staraniach o przyciągnięcie innowacyjnych przedsiębiorstw. Efekty globalizacji powodują, iż tendencje te będą się nasilać. Należy zatem zintensyfikować działania mające na celu wzrost atrakcyjności inwestycyjnej miasta. Nieco ponad 47% badanych mieszkańców miasta wskazując najłagodniejszą stronę Działdowa deklaruje brak miejsc pracy. Czynniki gospodarcze jawi się jako jeden z najważniejszych dla lokalnej społeczności, dlatego też interwencja samorządu będzie ukierunkowana na zmniejszanie negatywnych zjawisk w tym obszarze. Należy pamiętać, że kompetencje gminy jako jednostki samorządu terytorialnego są w tym zakresie ograniczone, niemniej stymulowanie atrakcyjności gospodarczej i inwestycyjnej jest elementem umożliwiającym dokonanie zmiany w tym obszarze. Uwzględniając obecne trendy gospodarcze, priorytetem dla Działdowa jest wspieranie rozwoju lokalnej przedsiębiorczości, a w szczególności podmiotów kształtujących innowacyjność. Działania przewidziane w strategii ukierunkowane zostały na wzmocnienie rynkowe podmiotów rodzimych, powstawanie nowych i stworzenie warunków do wzrostu przedsiębiorczości mieszkańców. Biorąc pod uwagę te uwarunkowania kluczowe jest wspieranie i promowanie inicjatyw pobudzających przedsiębiorczość, głównie wśród młodzieży oraz pobudzanie lokalnego rynku pracy na rzecz generowania miejsc pracy cechujących się wysoką jakością. W perspektywie roku 2025 zakłada się, że Gmina-Miasto Działdowo będzie opierać swoją atrakcyjność o pozapłatowe czynniki takie jak dostęp do wykwalifikowanej kadry i zasoby doświadczonych pracowników, poszukiwanych na rynku.

CEL STRATEGICZNY 2

**POPRAWA JAKOŚCI ŻYCIA MIESZKAŃCÓW
W OPARCIU O MODERNIZACJĘ I ROZBUDOWĘ INFRASTRUKTURY
TECHNICZNEJ ORAZ OCHRONĘ ŚRODOWISKA NATURALNEGO**

W odróżnieniu od poziomu życia, będącego pojęciem obiektywnym, możliwym do określenia na podstawie niezależnych danych i wskaźników statystycznych, komfort i jakość życia są pojęciami subiektywnymi, bazującymi na osobistych odczuciach mieszkańców. Wysoka jakość życia w mieście powoduje, że ludzie chętnie decydują się w nim mieszkać i pracować, a inwestorzy chętniej podejmują decyzję o ulokowaniu w nim swojej działalności. Mając na uwadze powyższe założenia drugi cel strategiczny ogniskuje się wokół kompleksowo rozumianej infrastruktury oraz środowiska naturalnego.

Oba wymienione czynniki tworzą swoisty pierwotny ekosystem, którego wysoki standard stanowi pierwotną potrzebę dla mieszkańców, udowadniają to również przeprowadzone badania ankietowe. Zakres zadań przewidziany do realizacji w ramach interwencji infrastrukturalnej jest szeroki i obejmuje remonty i modernizacje. Kierunki rozwoju w zakresie ochrony środowiska koncentrują się przede wszystkim na działaniach, które sprawią, że miasto będzie bardziej ekologiczne. Ponieważ podstawą ochrony środowiska jest świadomość ekologiczna, poszanowanie i troska o środowisko, prowadzona będzie szeroko rozumiana edukacja ekologiczna. Wysoka jakość środowiska naturalnego m.in. powietrza, nowoczesna infrastruktura to elementy wprost wpływające na jakość życia mieszkańców ale również są to czynniki wpływające na budowanie potencjału osiedleńczego Działdowa.

CEL STRATEGICZNY 3
PROFESJONALIZACJA SYSTEMU
ŚWIADCZENIA USŁUG PUBLICZNYCH ORAZ BUDOWANIE
PRZEMYSŁÓW KREATYWNYCH I CZASU WOLNEGO

Wysoka jakość życia oznacza dumę i zadowolenie ze swojego miasta. Do najważniejszych wyznaczników jakości życia można zaliczyć m.in. zróżnicowaną ofertę usług, dostępność wysokiej jakości oferty edukacyjnej, bezpieczeństwo, stan środowiska naturalnego, a także atrakcyjną ofertę „czasu wolnego”. Rozpatrując powyższe założenia należy stwierdzić, że w kontekście działań samorządu kluczowa jest realizacja zadań własnych gminy, które w większości są usługami publicznymi. Poza działaniami w obszarze oświaty czy też pomocy społecznej oraz szeroko definiowanego bezpieczeństwa publicznego jako bardzo ważne jawi się budowanie oferty dla seniorów oraz działania na rzecz tworzenia przemysłów czasu wolnego. Rosnące aspiracje mieszkańców oraz zmieniające się uwarunkowania socjo-ekonomiczne wpływają na silniejsze orientowanie się władz lokalnych na potrzeby seniorów ale również najmłodszych mieszkańców miasta, którzy w sporej części rozpatrują migrację. Zjawisko tzw. drenażu mózgów stanowi jedno z największych zagrożeń dla miasta, a tym samym dla urzeczywistnienia wizji przedmiotowej Strategii. Jakość usług publicznych to ważny element, który może ograniczyć potencjalne negatywne skutki omawianych procesów.

Cel strategiczny 4

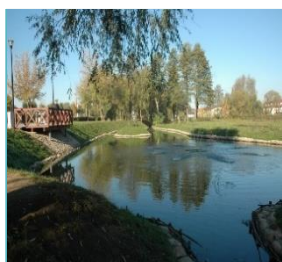
INTELIGENTNY ROZWÓJ SPOŁECZNY WYKORZYSTUJĄCY
AKTYWNOŚĆ SPOŁECZNĄ I EKONOMICZNĄ, DZIEDZICTWO
KULTUROWE ORAZ WSPÓŁPRACĘ ŚRODOWISK LOKALNYCH

Dostrzegając rolę znaczenia tzw. trzeciego sektora w kształtowaniu życia miejskiego, przyjęty kierunek działań zakłada między innymi wsparcie wzrostu aktywności różnych środowisk, przede wszystkim twórczych oraz wykorzystanie ich różnorodności i potencjału do budowy silnego wizerunku miasta. Omawiany cel składa się z silnych komponentów proobywatelskich, których skuteczna realizacja umożliwi na dokonanie realnej zmiany jakościowej w Działdowie. Mając na uwadze, iż w centrum działań każdego samorządu jest mieszkaniec, niniejszy cel wprost odwołuje się do potencjału wszystkich środowisk i społeczności lokalnych zainteresowanych budowaniem dobrostanu społecznego Działdowa. Założenia celu obejmują również działania kulturowe oraz turystyczne, ważne w optyce interesariuszy. Zaangażowanie mieszkańców w lokalne życie publiczne powinno dotyczyć nie tylko udziału w podejmowaniu decyzji, ale także wykonywaniu tych decyzji, a więc udziału w realizacji zadań publicznych. Istotne jest aby systematycznie poszerzać zakres i wartość zadań, których realizację gmina powierza organizacjom społecznym. Polityka państwa premiuje realizację projektów w formule partnerstwa z organizacjami pozarządowymi. Ten w zasadzie nowy model zarządzania gminą wymaga stymulowania aktywności mieszkańców oraz profesjonalizacji działania organizacji. W tym zakresie rekomenduje zwiększanie zakresu konsultacji podejmowanych działań z organizacjami, w tym w szczególności wykorzystanie ich potencjału eksperckiego w takim zakresie, które nie będzie wpływał negatywnie na skuteczność realizowanych procesów decyzyjnych.

7. Plany operacyjne

Zaprezentowana powyżej koncepcja rozwojowa obejmująca wizję Działdowa do 2025 roku oraz zestawienie celów strategicznych w ramach 4 wyznaczonych obszarów planistycznych wyznacza przestrzeń dla sformułowania strategicznych planów operacyjnych. Obejmują one tzw. cele operacyjne na poziomie obszarów interwencji, których realizacja jest rekomendowana w ramach danego celu.

Plany operacyjne w ramach niniejszej strategii są częściowo „otwarte” tzn. definiują rekomendowane obszary wsparcia, wyznaczając grupy / sekwencje projektów, co oznacza że zdefiniowanie konkretnych, szczegółowych zakresów poszczególnych zadań pozostaje w kompetencjach struktur oddelegowanych do ich realizacji. W tym sensie również implementacja projektów, które nie zostały bezpośrednio wskazane w ramach planów operacyjnych jest pożądana, o ile wpisują się one w określone cele na poziomie strategicznym i operacyjnym. Daje to samorządowi możliwość elastycznego działania w kontekście dynamicznie zmieniających się uwarunkowań zewnętrznych, w tym pojawiających się możliwości pozyskiwania funduszy zewnętrznych ze źródeł krajowych i zagranicznych. Katalog zadań i projektów jest wypadkową prac warsztatowych i eksperckich, niemniej warto zwrócić uwagę na aktywność mieszkańców w ramach badań ankietowych. Opinie pozyskane w ramach tych prac umożliwiły zbudowanie interwencji na miarę oczekiwań respondentów – mieszkańców miasta Działdowa.

Cel strategiczny I

Kształtowanie warunków dla rozwoju gospodarki z zachowaniem zrównoważonego rozwoju miasta i ładu przestrzennego

1.1	Wspieranie przedsiębiorczości mieszkańców i rozwój gospodarki opartej na wiedzy
	Wspieranie istniejących i wsparcie dla nowych instytucji okołobiznesowych
	Utworzenie inkubatora przedsiębiorczości
	Skoordynowana promocja gospodarcza
	Rozwijanie inteligentnych specjalizacji gospodarczych w Działdowie
	Wspieranie przedsiębiorczości wśród uczniów i absolwentów placówek oświatowych
1.2	Wzmacnianie atrakcyjności inwestycyjnej miasta
	Intensyfikacja rozwoju gospodarczego miasta poprzez rozbudowę i promocję strefy przemysłowej miasta
	Współpraca z przedsiębiorcami na rzecz wykorzystania istniejących terenów inwestycyjnych

1.2	Wzmacnianie atrakcyjności inwestycyjnej miasta
Współpraca Urzędu Miasta z organizacjami przedsiębiorców	
Stworzenie i koordynacja zintegrowanego systemu obsługi inwestorskiej	
Prowadzenie gospodarki nieruchomościami na rzecz rozwoju gospodarczego i pozyskiwania inwestorów	

Cel strategiczny II

Poprawa jakości życia mieszkańców w oparciu o modernizację i rozbudowę infrastruktury technicznej oraz ochronę środowiska naturalnego

2.1	Rozwój i poprawa funkcjonowania infrastruktury technicznej
Modernizacja sieci kanalizacyjnej	
Modernizacja sieci wodociągowej	
Posiadanie atrakcyjnej oferty mieszkaniowej, w tym wspieranie budowy mieszkań w ramach społecznego budownictwa czynszowego	
Wspieranie budownictwa komunalnego, socjalnego oraz mieszkań chronionych	
2.2	Modernizacja i dostosowywanie do potrzeb infrastruktury drogowej i okołodrogowej
Usprawnienie systemu sieci dróg na terenie miasta	
Lobbying na rzecz zwiększenia zewnętrznej dostępności komunikacyjnej Działdowa względem sieci TEN-T	
Usprawnienie ruchu kołowego i parkowania pojazdów na terenie miasta	
Polepszenie standardu nawierzchni dróg na jezdniach i chodnikach	
Budowa tras i ścieżek rowerowych	
Działania na rzecz dywersyfikacji transportu zbiorowego w oparciu o rozwiązania intermodalne	
2.3	Rozwój infrastruktury społeczeństwa informacyjnego
Wdrożenie dziedzinowych systemów informatycznych świadczenia elektronicznych usług publicznych	
Rozbudowa infrastruktury informacyjnej i informatycznej	
Zwiększenie dostępu do Internetu i informacji w przestrzeni publicznej	

2.4	Modernizacja i poprawa funkcjonowania systemu energetycznego
	Rozbudowa i modernizacja oświetlenia ulicznego
	Stymulowanie modernizacji i poprawy funkcjonowania systemu energetycznego
	Stymulowanie realizacji przedsięwzięć z zakresu odnawialnych źródeł energii
2.5	Poprawa funkcjonalności i estetyki przestrzeni publicznej
	Rewitalizacja parków
	Zapewnienie wysokiej estetyki przestrzeni miejskich
	Rewitalizacja obszarów zdegradowanych w wymiarze przestrzennym, ekonomicznym i społecznym
2.6	Troska o środowisko naturalne i ograniczenie niskiej emisji
	Budowa i modernizacja sieci ciepłowniczych i zewnętrznych instalacji odbiorczych wraz z przyłączami do nowych odbiorców
	Ograniczenie emisji zanieczyszczeń do powietrza
	Rozbudowa systemu gospodarki odpadami
	Ochrona przyrody i środowiska
	Edukacja w zakresie poczucia odpowiedzialności za stan i ochronę środowiska

Cel strategiczny III
Profesjonalizacja systemu świadczenia usług publicznych oraz budowanie przemysłów kreatywnych i czasu wolnego

3.1	Wzrost poziomu bezpieczeństwa socjalnego i publicznego mieszkańców
	Podniesienie sprawności i skuteczności zarządzania w sytuacjach kryzysowych
	Systematyczna likwidacja barier architektonicznych dla osób niepełnosprawnych
	Poszerzenie zakresu usług świadczonych i dostępnych dla osób niepełnosprawnych oraz seniorów
	Podnoszenia jakości i poszerzenie dostępu mieszkańców do podstawowej opieki medycznej oraz profilaktyki zdrowia
	Wsparcie osób wykluczonych i zagrożonych wykluczeniem

3.2	Wykorzystanie nowoczesnych technologii w zarządzaniu miastem
	Poprawa jakości i dostępności usług administracyjnych
	Wdrożenie innowacyjnych technologii w zakresie obsługi mieszkańców
	Poprawa jakości usług miejskich poprzez wykorzystanie nowoczesnych technologii
	Digitalizacja zasobów archiwalnych i użytkowych
	Upowszechnienie praktycznych zastosowań rozwiązań teleinformatycznych
	Współpraca z Gminą Działdowo
3.3	Zwiększanie atrakcyjności lokalnej infrastruktury edukacyjnej
	Poszerzenie oferty edukacyjnej dla dzieci i młodzieży
	Racjonalizacja i usprawnienie zarządzania oświatą oraz systemu szkół miejskich
	Wsparcie dla rozwoju szkolnictwa wyższego
	Krzewienie idei kształcenia ustawicznego (kształcenie przez całe życie) – „Edukacja pokoleń”
	Analiza i ocena sieci placówek oświatowych na terenie miasta w aspekcie aktualnej demografii
	Doposażenie placówek oświatowych w pomoce dydaktyczne
	Modernizacja i remonty budynków oświatowych wraz z zagospodarowaniem terenów przyszkolnych
	Wzmocnienie atrakcyjności działdowskiej oferty kształcenia zawodowego
	Rozbudowa infrastruktury przedszkolnej oraz żłobka
3.4	Działdowo – ponadlokalne centrum czasu wolnego
	Budowa basenu krytego
	Wzmocnienie siły oddziaływania działdowskiej oferty cyklicznych imprez kulturalnych o znaczeniu ponadlokalnym
	Stworzenie atrakcyjnej oferty czasu wolnego dla mieszkańców subregionu
	Stworzenie oferty inwestycyjnej, kulturalnej i infrastrukturalnej o charakterze ponadlokalnym
	Rozwijanie aktywności ponadlokalnej m.in. w ramach Cittaslow - Międzynarodowej Sieci Miast Dobrego Życia
3.5	Rozbudowa oferty dedykowanej seniorom
	Poszerzenie oferty usług aktywizacyjnych dla osób starszych oraz usług opiekuńczych w miejscu zamieszkania
	Wsparcie instytucji zajmujących się wsparciem seniorów
	Wsparcie dla infrastruktury dziennego pobytu dla seniorów

Cel strategiczny IV

Inteligentny rozwój społeczny wykorzystujący aktywność społeczną i ekonomiczną, dziedzictwo kulturowe oraz współpracę środowisk lokalnych

4.1	Tworzenie przestrzeni dla realizacji celów społecznych
	Wspieranie osób uzdolnionych i podnoszenie jakości kształcenia i wyników nauczania
	Wspieranie społecznych inicjatyw (w szczególności: edukacyjnych, kulturalnych, sportowych, zdrowotnych)
	Katalizowanie aktywności i kreatywności mieszkańców
	Wzmacnianie społecznej tożsamości i więzi działdowian ze swoim miastem
	Wzmacnianie współpracy w ramach istniejących struktur samorządowych
4.2	Zachowanie dziedzictwa kulturowego i wspieranie instytucji kultury
	Tworzenie warunków dla rozwoju postaw i kompetencji mieszkańców w zakresie kultury i sztuki
	Rozwijanie aktywności społecznej mieszkańców poprzez angażowanie do uczestnictwa w kulturze
	Tworzenie warunków infrastrukturalnych dla działalności kulturalnej
	Wykorzystanie potencjału obiektów historycznych i zabytkowych miasta
	Wspieranie działalności biblioteki publicznej
4.3	Wspieranie aktywności lokalnej organizacji społecznych
	Intensyfikacja współpracy samorządu z organizacjami „trzeciego sektora”
	Promocja wolontariatu oraz ekonomii społecznej
	Wspieranie inicjatyw wzmacniających potencjał sektora społeczeństwa obywatelskiego w Działdowie
4.4	Wzmocnienie atrakcyjności turystycznej miasta
	Stworzenie unikatowej propozycji turystycznej
	Poprawa atrakcyjności wizualnej najbardziej atrakcyjnych turystycznie rejonów miasta
	Rozwój nowoczesnych form informacji turystycznej oraz identyfikacji wizualnej miasta
	Wzmocnienie wizerunku Działdowa jako miasta atrakcyjnego turystycznie
	Rozwój infrastruktury przyjaznej dla turysty
	Wykorzystanie potencjału Zamku oraz Interaktywnego Muzeum Państwa Krzyżackiego

8. Zintegrowany wymiar Strategii

Strategię można uznać za zintegrowaną, gdy jest zgodna z innymi wieloletnimi planami rozwoju dla danego kraju, regionu, a także uprzednio zatwierdzonymi przez samorząd dokumentami planistycznymi. Strategia rozwoju musi wyrażać główne założenia rozwojowe tych dokumentów poprzez konkretne propozycje projektów i rozwiązań, uwzględniając jednocześnie specyfikę, przewagi i ograniczenia gminy, której ma służyć. Poniżej wymieniono dokumenty planistyczne, z którymi zgodne jest niniejsze opracowanie. Przedstawiono również podstawowe trendy i prognozy, jakie zostały uwzględnione przy definiowaniu poszczególnych celów strategicznych, operacyjnych oraz określaniu konkretnych zadań.

Założenia makro:

Strategia Rozwoju Gminy-Miasto Działdowo na lata 2015-2025 jest komplementarna w odniesieniu do następujących dokumentów o charakterze programowym i strategicznym obowiązujących (lub znajdujących się w fazie konsultacji) na poziomie wspólnotowym, krajowym i regionalnym:

- Europa 2020. Strategia na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu,
- Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju Polska 2030. Trzecia fala nowoczesności,
- Strategia Rozwoju Kraju 2020. Aktywne społeczeństwo, konkurencyjna gospodarka, sprawne państwo,
- Koncepcja Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030,
- Strategia Innowacyjności i Efektywności Gospodarki „Dynamiczna Polska 2020”,
- Strategia Rozwoju Kapitału Ludzkiego 2020,
- Strategia Rozwoju Transportu do 2020 roku (z perspektywą do 2030 roku),
- Strategia Bezpieczeństwo Energetyczne i Środowisko. Perspektywa 2020 r.,
- Strategia Sprawne Państwo 2020,
- Strategia Rozwoju Kapitału Społecznego 2020,
- Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2010-2020 – Regiony, Miasta, Obszary wiejskie,
- Strategia Rozwoju Systemu Bezpieczeństwa Narodowego Rzeczypospolitej Polskiej 2022,
- Strategia rozwoju społeczno-gospodarczego województwa warmińsko-mazurskiego do roku 2025
- Projekt Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich 2014-2020,
- Program Operacyjny Wiedza Edukacja Rozwój 2014-2020,
- Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko 2014-2020,
- Program Operacyjny Inteligentny Rozwój 2014-2020,

- Program Operacyjny Polska Cyfrowa 2014-2020,
- - Regionalny Program Operacyjny Warmia i Mazury na lata 2014-2020,
- Strategia Rozwoju Turystyki Województwa Warmińsko-Mazurskiego

Szczególną uwagę zwracano także na prognozy oraz trendy o charakterze ponadlokalnym:

- Możliwości absorpcji środków pomocowych pochodzących z funduszy strukturalnych Unii Europejskiej,
- Prognozy wzrostu gospodarczego w Polsce,
- Możliwości wystąpienia zjawiska deficytu siły roboczej (w szczególności osób młodych – trwałe, niekorzystne tendencje demograficzne),
- Rozwój w kierunku społeczeństwa informacyjnego – możliwości i wyzwania związane z komputeryzacją i Internetem.

Założenia mikro:

Wykorzystano również następujące dokumenty o zasięgu lokalnym:

- Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Miasta Działdowo,
- Strategia Rozwoju Społeczno-Gospodarczego Powiatu Działdowskiego,
- Strategia Integracji i Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Działdowo,
- Program Ochrony Środowiska dla miasta Działdowo na lata 2013-2016 z perspektywą na lata 2017-2020

9. Wdrażanie, monitoring i promocja Strategii

9.1 Wdrażanie Strategii

System wdrażania Strategii rozwoju Gminy-Miasto Działdowo obejmuje szereg procesów niezbędnych do jego realizacji oraz podmioty i jednostki, które będą zaangażowane w ich implementację. Procesy wdrażania i zakres odpowiedzialności zaprezentowano poniżej:

- Przygotowanie projektu Strategii lub zmian do Strategii – Burmistrz, eksperci zewnętrzni, Rada Miasta, organizacje, mieszkańcy,
- Wybór zadań do realizacji w ramach Strategii – Burmistrz, Rada Miasta,
- Zabezpieczenie środków w budżecie na realizację zadań, umieszczenie poszczególnych zadań w budżecie oraz Wieloletnim Planie Inwestycyjnym – Skarbnik, Burmistrz, Rada Miasta,
- Przygotowanie projektów od strony technicznej – Urząd Miasta, jednostki organizacyjne i spółki podległe.
- Przygotowanie wniosków o dofinansowanie – Urząd Miasta, jednostki podległe,
- Przeprowadzenie postępowań o udzielenie zamówienia publicznego – Urząd Miasta,
- Nadzór nad realizacją projektów, rozliczenia, raporty – Burmistrz, Urząd Miasta,
- Ewaluacja osiągania poszczególnych celów operacyjnych - Urząd Miasta, Burmistrz, Rada Miasta, dyrektorzy jednostek podległych.

We wdrażanie Strategii w zależności od typu projektu, będą również zaangażowane inne jednostki lub organy – spółki komunalne lub jednostki organizacyjne Miasta. Promocja zaangażowania organizacji pozarządowych we wdrażanie strategii pozwoli na uzyskanie gwarancji przejrzystości stosowanych procedur.

9.2 Monitorowanie, ewaluacja i system aktualizacji

Planuje się następującą procedurę monitorowania Strategii Rozwoju Gminy-Miasto Działdowo. Przegląd Strategii będzie przeprowadzany przez cały okres jej obowiązywania, przynajmniej raz w roku. Wynikiem przeprowadzenia przeglądu będzie sprawozdanie zawierające informacje na temat zaawansowania poszczególnych zadań wybranych do realizacji w danym okresie.

- Burmistrz, który jest odpowiedzialny za wdrażanie Strategii składa Radzie Miasta sprawozdanie z jej realizacji,
- Zmiany w dokumencie dokonywane będą uchwałą Rady Miasta na wniosek Burmistrza po wydaniu stosownej opinii przez komisję (komisje) odpowiedniej dla danego typu zadania.

Ocena średniookresowa realizacji Strategii zostanie dokonana w pierwszym kwartale 2017. Jej celem będzie porównanie założonych w Strategii efektów jej wdrażania z faktycznie osiągniętymi wynikami.

Na tej podstawie formułowane będą zalecenia na kolejne lata wdrażania Strategii. Ocena dokonywana będzie przez Burmistrza we współpracy z właściwymi referatami UM, które przedstawiają ją do przyjęcia Radzie Miasta.

Ocena końcowa zostanie przeprowadzona po zakończeniu całego okresu, w jakim realizowane mają być zadania ujęte w Strategii. Wnioski z oceny, sporządzone w trybie analogicznym jak dla oceny średniookresowej, posłużą jako rekomendacje w kolejnych procesach planowania strategicznego.

9.3 Komunikacja społeczna Strategii

W ramach upowszechniania planu podejmowane będą następujące działania:

- Umieszczenie streszczenia strategii na stronie www Miasta oraz pełnej wersji w Biuletynie Informacji Publicznej,
- Zamieszczenie na tablicy ogłoszeń w Urzędzie Miasta podstawowych założeń Strategii, informacji o przyjęciu Strategii, warunkach jej dostępności,
- Publikacja strategii (proponowana publikacja całości dokumentu w formie broszury),
- Informowanie o zawartych w dokumencie planach inwestycyjnych na zebraniach osiedli i innych spotkaniach,
- Zapewnienie możliwości zapoznania się przez mieszkańców z treścią dokumentu poprzez udostępnienie go w Urzędzie Miasta.

Dodatkowo wszystkie sprawozdania i oceny powstające w ramach monitorowania Strategii, jak również jej zmiany, będą publikowane w Biuletynie Informacji Publicznej.

Samorząd gminy będzie w sposób otwarty podchodził do projektów zgłaszanych przez podmioty prywatne oraz organizacje pozarządowe, fundacje, stowarzyszenia, kościoły i związki wyznaniowe, mogące pozytywnie wpłynąć na osiągnięcie celów rozwojowych miasta. Współpraca z wyżej wymienionymi podmiotami życia społecznego będzie inicjowana poprzez organizację spotkań z mieszkańcami, podczas których przedstawiciele władz gminy i Urzędu Miasta prezentować będą możliwości współpracy w nadchodzącym okresie.

Inicjatorem współpracy mogą być również mieszkańcy i organizacje działające na terenie Miasta Działdowa. Propozycje wspólnej realizacji przedsięwzięć mogą być kierowane do samorządu w trybie ciągłym, zarówno poprzez zwrócenie się na piśmie, jak i w czasie spotkań z Radnymi lub władzami Miasta.

10. Źródła finansowania

Przy planowaniu zamierzeń inwestycyjnych wskazanych w Strategii Rozwoju Gminy-Miasta Działdowo, uwzględniono potencjalne zewnętrzne źródła dofinansowania. Wskazane w Strategii cele oraz zidentyfikowane w ich ramach zadania czynią Strategię polem wielostronnej współpracy samorządów terytorialnych, administracji publicznej, podmiotów gospodarczych, instytucji oraz mieszkańców Miasta Działdowa. Wskazane podejście wymaga dokonania przeglądu szerokiego spektrum potencjalnych źródeł finansowania realizacji Strategii.

Podstawowym źródłem finansowania Strategii są:

- środki budżetu państwa,
- środki JST,
- fundusze celowe,
- środki pochodzące z instrumentów finansowych Unii Europejskiej.

Wśród wspólnotowych środków i instrumentów publicznych, które wspierają realizację Strategii, a także przyczynią się do osiągnięcia jej celów, znajdują się:

- Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego – finansujący działania zmierzające do zmniejszenia różnic w rozwoju gospodarczym pomiędzy regionami Unii Europejskiej,
- Europejski Fundusz Społeczny – finansujący działania związane z polityką zatrudnienia i rozwoju zasobów ludzkich,
- Fundusz Spójności – instrument polityki spójności gospodarczej i społecznej, współfinansujący projekty w dziedzinie środowiska naturalnego oraz sieci transeuropejskich w zakresie infrastruktury transportu.

Osiągnięciu zakładanych celów Strategii będą sprzyjały również następujące instrumenty finansowe:

- Krajowe fundusze celowe – Ekofundusz, Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej, Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej,
- Fundusze Ministerstwa Edukacji i Nauki oraz inne źródła finansujące projekty naukowo-badawcze i wdrożeniowe,
- Fundusze Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego oraz inne źródła finansujące projekty w obszarze kultury i dziedzictwa narodowego,
- Krajowy Fundusz Drogowy – fundusz celowy gromadzący środki finansowe na budowę i przebudowę dróg krajowych (w tym autostrad i dróg ekspresowych), z wyłączeniem dróg krajowych w miastach na prawach powiatu,

- Fundusze poręczeniowe i pożyczkowe dla MSP – instrument ma na celu zwiększenie dostępności do zewnętrznych źródeł finansowania, wzrost aktywności inwestycyjnej oraz wzrost aktywności na polu podejmowania działalności gospodarczej,
- Krajowy Fundusz Kapitałowy (KFK) – instrument, którego istotą jest inwestowanie w fundusze *venture capital* (VC) przez zasilenie kapitałów własnych funduszy lub poprzez udzielenie długoterminowego finansowania dłużnego. Działalność KFK polega na inwestowaniu w fundusze VC, które zasilają kapitałowo małe i średnie przedsiębiorstwa, a w szczególności przedsiębiorstwa innowacyjne, prowadzące działalność w obszarze B+R oraz przedsiębiorstwa o wysokim potencjale rozwoju,
- Partnerstwo publiczno-prywatne – jako mechanizm pobudzenia inwestycji sektora publicznego, zwłaszcza infrastrukturalnych, poprzez stworzenie optymalnych warunków dla realizacji przedsięwzięć publicznych z udziałem partnerów prywatnych.

Przy określaniu poszczególnych celów należy uwzględnić założenia nowego okresu programowania funduszy Unii Europejskiej w województwie warmińsko-mazurskim. W opracowaniu uwzględniono zatem plany i zamierzenia władz Województwa w zakresie programowania funduszy Unii Europejskiej na lata 2014 – 2020, które w dużej mierze umożliwią zewnętrzne finansowania kluczowych kierunków interwencji publicznej w Działdowie

11. Uspołecznienie Strategii i partycypacja społeczna

Metodologia opracowania Strategii Rozwoju Gminy-Miasto Działdowo na lata 2015-2025 w sposób szczególny uwzględnia partycypację społeczną podczas prac nad zawartością opracowania (poprzez m.in. uwzględnienie wyników badań, warsztatów), a gotowy projekt podlega konsultacjom społecznym. Zastosowanie różnych sposobów przeprowadzenia konsultacji oraz dotarcie do zróżnicowanego kręgu adresatów, gwarantuje dotarcie do relatywnie szerokiego grona społeczności lokalnej obszaru.

Rozdział zostanie uzupełniony po zakończeniu konsultacji społecznych Strategii.

12. Strategiczna ocena oddziaływania na środowisko

Rozdział zostanie uzupełniony po uzyskaniu stanowiska Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska i Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego, co do konieczności przeprowadzenia SOOŚ i zakończeniu ww. procedury, o ile będzie ona wymagana.

Spis tabel

Tabela 1 Wskaźniki obciążenia demograficznego dla Gminy-Miasto Działdowo w latach 2004-2014	14
Tabela 2 Podmioty gospodarcze wg klas wielkości zatrudnienia - stan na rok 2014 - porównanie	18
Tabela 3 Wskaźniki gospodarcze w roku 2014 - porównanie	18
Tabela 4 Potencjalna atrakcyjność inwestycyjna gmin miejskich województwa warmińsko-mazurskiego	20
Tabela 5 Tereny inwestycyjne Gminy-Miasto Działdowo	22
Tabela 6 Bezrobotni będący w szczególnej sytuacji na rynku pracy w Działdowie [os.]	25
Tabela 7 Bezrobotni oraz poszukujący pracy według poszczególnych kategorii w Działdowie	25
Tabela 8 Przedszkola i kluby dziecięce na terenie Gminy-Miasto Działdowo	26
Tabela 9 Szkoły podstawowe na terenie Gminy-Miasto Działdowo	27
Tabela 10 Wyniki sprawdzianu szóstoklasisty w roku 2015 - porównanie	28
Tabela 11 Wyniki egzaminu gimnazjalnego w roku 2015 - porównanie	29
Tabela 12 Szkoły średnie na terenie Gminy-Miasto Działdowo	30
Tabela 13 Kierunki kształcenia w szkołach zawodowych i technicznych na terenie Gminy-Miasto Działdowo	31
Tabela 14 Inne jednostki oświatowe, w tym szkoły pomaturalne na terenie Gminy-Miasto Działdowo	31
Tabela 15 Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Działdowie - dane podstawowe	36
Tabela 16 Instytucje zajmujące się pomocą społeczną na terenie Gminy-Miasto Działdowo	37
Tabela 17 Aktywność obywatelska fundacje, stowarzyszenia i organizacje społeczne na 10 tys. mieszkańców	39
Tabela 18 Atrakcje turystyczne Gminy-Miasto Działdowo	43
Tabela 19 Instytucje kultury w Gminie-Miasto Działdowo w latach 2011-2014	46
Tabela 20 Zabytki nieruchome na terenie Gminy-Miasto Działdowo	46
Tabela 21 Tereny zielone w Gminie-Miasto Działdowo w 2014 roku	48
Tabela 22 Ludność korzystająca z sieci kanalizacyjnej, wodociągowej i gazowej w 2014 roku – porównanie	50
Tabela 23 Rozkład wyśiłków inwestycyjnych Gminy-Miasto Działdowo w ostatnich 10 latach [w zł]	57

Spis wykresów

Wykres 1 Ludność zamieszkująca Gminę-Miasto Działdowo w latach 2005-2014	11
Wykres 2 Ludność Gminy-Miasto Działdowo według ekonomicznych grup wieku w latach 2005-2014	12
Wykres 3 Ludność Gminy-Miasto Działdowo według grup wiekowych oraz płci w 2014 roku	13
Wykres 4 Przyrost naturalny w Gminie-Miasto Działdowo w latach 2005-2014	13
Wykres 5 Bilans migracji w Gminie-Miasto Działdowo w latach 2005-2014	14
Wykres 6 Podmioty gospodarki narodowej oraz osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą	15
Wykres 7 Podmioty gospodarcze zarejestrowane i wyrejestrowane w Gminie-Miasto Działdowo w latach 2009-2014	16
Wykres 8 Podmioty gospodarki narodowej w Działdowie wg sekcji PKD 2007 w roku 2014	17
Wykres 9 Pracujący w Gminie-Miasto Działdowo w latach 2005-2014	23
Wykres 10 Przeciętne wynagrodzenie brutto w relacji do średniej krajowej w 2014 roku	24
Wykres 11 Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym wg płci	24
Wykres 12 Liczba dzieci oraz liczba miejsc w przedszkolach w Gminie-Miasto Działdowo w latach 2008-2015	27
Wykres 13 Liczba uczniów i absolwentów szkół podstawowych na terenie Gminy-Miasto Działdowo	27
Wykres 14 Liczba uczniów i absolwentów gimnazjum na terenie Gminy-Miasto Działdowo	28
Wykres 15 Współczynnik skolaryzacji w Gminie-Miasto Działdowo w latach 2005-2013	30
Wykres 16 Gospodarstwa domowe korzystające z pomocy społecznej w latach 2009-2014	33
Wykres 17 Odsetek mieszkańców objętych pomocą społeczną w latach 2009-2014 - porównanie	34
Wykres 18 Świadczenia rodzinne na terenie Działdowa w latach 2009-2014	35
Wykres 19 Apteki i przychodnie w Gminie-Miasto Działdowo w latach 2005-2014	36
Wykres 20 Liczba organizacji społecznych i stowarzyszeń w Gminie-Miasto Działdowo w latach 1996-2014	38
Wykres 21 Frekwencja w wyborach samorządowych w Gminie-Miście Działdowo na tle regionu oraz kraju	39

Wykres 22 Liczba korzystających z noclegów i udzielonych noclegów w Gminie- Miasto Działdowo w latach 2009-2015 r.....	41
Wykres 23 Dynamika liczby miejsc noclegowych całorocznych (rok poprzedni = 100) w Gminie-Miasto Działdowo.....	41
Wykres 24 Miejsca noclegowe w Gminie-Miasto Działdowo na tle powiatu oraz województwa w latach 2009-2014	42
Wykres 25 Obiekty noclegowe w Gminie-Miasto Działdowo na tle powiatu oraz województwa w latach 2009-2014	42
Wykres 26 Liczba klubów sportowych w latach 2008-2014 na 10 tys. mieszkańców - porównanie [%]	47
Wykres 27 Odsetek osób ćwiczących w latach 2008-2014 do ogółu ludności - porównanie [%].....	47
Wykres 28 Długość czynnej sieci kanalizacyjnej i wodociągowej w Gminie-Miasto Działdowo w latach 2005-2014.....	49
Wykres 29 Ludność korzystająca z sieci kanalizacyjnej, wodociągowej i gazowej w Gminie-Miasto Działdowo.....	50
Wykres 30 Oczyszczalnie ścieków na terenie Gminy-Miasto Działdowo w latach 2009-2014.....	51
Wykres 31 Ścieki przemysłowe i komunalne wymagające oczyszczania odprowadzone do wód lub do ziemi w ciągu roku.....	51
Wykres 32 Budynki mieszkalne i mieszkania w Gminie-Miasto Działdowo w latach 2008-2014.....	52
Wykres 33 Dochody Gminy-Miasto Działdowo w latach 2009-2014.....	55
Wykres 34 Dochody na 1 mieszkańca w latach 2009-2014 - porównanie	56
Wykres 35 Wydatki Gminy-Miasto Działdowo w latach 2009 i 2014.....	56
Wykres 36 Wydatki budżetów gmin na 1 mieszkańca w latach 2009 -2014 [w zł]	57
Wykres 37 Dynamika wysiłku inwestycyjnego w Gminie-Miasto Działdowo w latach 2004-2014.....	58
Wykres 38 Struktura respondentów wg. płci [%].....	59
Wykres 39 Struktura respondentów wg grup wiekowych [%].....	60
Wykres 40 Status respondentów na rynku pracy [%]	60
Wykres 41 Struktura wykształcenia respondentów [%].....	60
Wykres 42 Jaki jest Pani/Pana stosunek do Działdowo? [%].....	61
Wykres 43 Warunki życia w Gminie-Miasto Działdowo. Proszę o ocenę wybranych aspektów jakości życia w gminie [%].....	62
Wykres 44 Gdzie w perspektywie 5-ciu lat gdzie chciałaby/chciałby Pani/Pan mieszkać [%]	63
Wykres 45 Które Pani/Pana zadaniem kierunki działania mają największe znaczenie dla rozwoju Działdowa [%].....	64
Wykres 46 Elementy pozytywne, mocne strony Działdowa [%]	64
Wykres 47 Elementy negatywne, słabe strony Działdowa [%].....	65
Wykres 48 Najważniejsze przedsięwzięcie/projekt/zadanie które należy zrealizować w Działdowie [%]	65

Spis rysunków

Rysunek 1 Gmina Miasto-Działdowo na tle powiatu działdowskiego	9
Rysunek 2 Infrastruktura komunikacyjna w obrębie Gminy-Miasto Działdowo.....	53

Załącznik nr 1: Ankieta

Strategia Rozwoju Gminy-Miasto Działdowo na lata 2015-2025

Szanowni Państwo,
w związku z pracami nad Strategią rozwoju Gminy-Miasto Działdowo, prosimy o odpowiedź na kilka pytań dotyczących obecnej kondycji gminy oraz ważnych Państwa zdaniem zadań rozwojowych. Państwa opinie oraz wskazania będą stanowić kluczowy element procesu planowania strategicznego w Działdowie.
Dziękuję za udział w badaniu

Burmistrz Miasta Działdowo
Grzegorz Mrowiński

Ankieta jest anonimowa, a jej wypełnienie zajmuje około 5 minut. W przypadku pól wyboru, proszę zaznaczyć tylko jedną odpowiedź. Wypełnioną ankietę proszę złożyć w Urzędzie Miasta w Działdowie (Wydział Organizacyjny – pokój Nr 1) lub przesłać elektronicznie na adres: umd@dzialdowo.pl do dnia 20 listopada 2015 r. do godz. 14.00
Wersja elektroniczna ankiety została zamieszczona na stronie internetowej Urzędu Miasta.

1. Warunki życia w Gminie Mieście Działdowo. Proszę o ocenę wybranych aspektów jakości życia w gminie

Dostęp do przedszkoli i żłobków	☐ bardzo dobra	☐ dobra	☐ średnia	☐ słaba	☐ bardzo słaba	☐ nie mam zdania
Poziom edukacji podstawowej i gimnazjalnej	☐ bardzo dobra	☐ dobra	☐ średnia	☐ słaba	☐ bardzo słaba	☐ nie mam zdania
Stan techniczny infrastruktury drogowej	☐ bardzo dobra	☐ dobra	☐ średnia	☐ słaba	☐ bardzo słaba	☐ nie mam zdania
Stan techniczny chodników i oświetlenia	☐ bardzo dobra	☐ dobra	☐ średnia	☐ słaba	☐ bardzo słaba	☐ nie mam zdania
Dostępność kanalizacji i wodociągów	☐ bardzo dobra	☐ dobra	☐ średnia	☐ słaba	☐ bardzo słaba	☐ nie mam zdania
Czystość w gminie	☐ bardzo dobra	☐ dobra	☐ średnia	☐ słaba	☐ bardzo słaba	☐ nie mam zdania
Stan środowiska naturalnego	☐ bardzo dobra	☐ dobra	☐ średnia	☐ słaba	☐ bardzo słaba	☐ nie mam zdania
Dostęp do Internetu	☐ bardzo dobra	☐ dobra	☐ średnia	☐ słaba	☐ bardzo słaba	☐ nie mam zdania
Stan infrastruktury kulturalnej i rozrywkowej	☐ bardzo dobra	☐ dobra	☐ średnia	☐ słaba	☐ bardzo słaba	☐ nie mam zdania
Jakość oferty kulturalnej i rozrywkowej	☐ bardzo dobra	☐ dobra	☐ średnia	☐ słaba	☐ bardzo słaba	☐ nie mam zdania
Stan infrastruktury sportu i rekreacji	☐ bardzo dobra	☐ dobra	☐ średnia	☐ słaba	☐ bardzo słaba	☐ nie mam zdania
Jakość oferty sportowej i rekreacyjnej	☐ bardzo dobra	☐ dobra	☐ średnia	☐ słaba	☐ bardzo słaba	☐ nie mam zdania
Dostępność usług służby zdrowia	☐ bardzo dobra	☐ dobra	☐ średnia	☐ słaba	☐ bardzo słaba	☐ nie mam zdania
Jakość usług pomocy społecznej	☐ bardzo dobra	☐ dobra	☐ średnia	☐ słaba	☐ bardzo słaba	☐ nie mam zdania
Jakość obsługi w Urzędzie Miasta i jego jednostkach	☐ bardzo dobra	☐ dobra	☐ średnia	☐ słaba	☐ bardzo słaba	☐ nie mam zdania
Aktywność organizacji pozarządowych	☐ bardzo dobra	☐ dobra	☐ średnia	☐ słaba	☐ bardzo słaba	☐ nie mam zdania
Poziom rozwoju budownictwa mieszkaniowego	☐ bardzo dobra	☐ dobra	☐ średnia	☐ słaba	☐ bardzo słaba	☐ nie mam zdania
Poziom bezpieczeństwa	☐ bardzo dobra	☐ dobra	☐ średnia	☐ słaba	☐ bardzo słaba	☐ nie mam zdania
Dostępność i jakość komunikacji publicznej	☐ bardzo dobra	☐ dobra	☐ średnia	☐ słaba	☐ bardzo słaba	☐ nie mam zdania
Możliwość załatwiania spraw urzędowych przez Internet	☐ bardzo dobra	☐ dobra	☐ średnia	☐ słaba	☐ bardzo słaba	☐ nie mam zdania
Warunki do prowadzenia działalności gospodarczej	☐ bardzo dobra	☐ dobra	☐ średnia	☐ słaba	☐ bardzo słaba	☐ nie mam zdania
Działalność spółdzielni mieszkaniowych	☐ bardzo dobra	☐ dobra	☐ średnia	☐ słaba	☐ bardzo słaba	☐ nie mam zdania

Możliwość znalezienia zatrudnienia w gminie	☐ bardzo dobra	☐ dobra	☐ średnia	☐ słaba	☐ bardzo słaba	☐ nie mam zdania
Jakość oferty czasu wolnego kierowanej do młodzieży	☐ bardzo dobra	☐ dobra	☐ średnia	☐ słaba	☐ bardzo słaba	☐ nie mam zdania
Jakość oferty czasu wolnego kierowanej do seniorów	☐ bardzo dobra	☐ dobra	☐ średnia	☐ słaba	☐ bardzo słaba	☐ nie mam zdania
Otwartość samorządu na inicjatywy mieszkańców	☐ bardzo dobra	☐ dobra	☐ średnia	☐ słaba	☐ bardzo słaba	☐ nie mam zdania

2. Co jest największym pozytywnym elementem w Gminie-Miasto Działdowo, a co największym problemem w gminie?

Element pozytywny, mocna strona		
Element negatywny, słaba strona		

3. Jaki jest Pani / Pana stosunek do Gminy Miasto-Działdowo?

Jestem mocno związana/y z Działdowem	☐ tak	☐ raczej tak	☐ średnio	☐ raczej nie	☐ nie
Działdowo jest mi obojętne	☐ tak	☐ raczej tak	☐ średnio	☐ raczej nie	☐ nie
Jestem dumna/y z tego, że mieszkam w Działdowie	☐ tak	☐ raczej tak	☐ średnio	☐ raczej nie	☐ nie
Chcę aktywnie działać na rzecz rozwoju Działdowa	☐ tak	☐ raczej tak	☐ średnio	☐ raczej nie	☐ nie

4. W perspektywie 5-ciu lat chciałabym / chciałbym mieszkać (proszę wybrać tylko 1 odpowiedź):

☐ W Działdowie (tu gdzie mieszkam)	☐ W powiecie działdowskim, ale nie w Działdowie
☐ W większym mieście, w województwie warmińsko-mazurskim	☐ W innym dużym mieście w Polsce, poza województwem warmińsko-mazurskim
☐ Na wsi, ale nie w powiecie działdowskim	☐ Za granicą

5. Proszę wskazać 1 najważniejsze przedsięwzięcie / projekt / zadanie, które należy zrealizować w Gminie- Miasto Działdowo

.....

.....

6. Które Pani/Pana zadaniem kierunki działania mają największe znaczenie dla harmonijnego rozwoju Działdowa

Poprawa infrastruktury podstawowej (drogi, wod-kan)	☐ bardzo duże	☐ duże	☐ średnie	☐ małe	☐ bardzo małe
Rozwój infrastruktury dla edukacji i kultury	☐ bardzo duże	☐ duże	☐ średnie	☐ małe	☐ bardzo małe
Rozwój działalności i oferty kulturalnej i artystycznej	☐ bardzo duże	☐ duże	☐ średnie	☐ małe	☐ bardzo małe
Rozwój działalności i oferty w zakresie sportu i rekreacji	☐ bardzo duże	☐ duże	☐ średnie	☐ małe	☐ bardzo małe
Pozyskanie inwestorów i rozwój przemysłu	☐ bardzo duże	☐ duże	☐ średnie	☐ małe	☐ bardzo małe
Rozwój przedsiębiorczości i małego biznesu	☐ bardzo duże	☐ duże	☐ średnie	☐ małe	☐ bardzo małe
Tworzenie miejsc spotkań i aktywności mieszkańców	☐ bardzo duże	☐ duże	☐ średnie	☐ małe	☐ bardzo małe
Cyfryzacja i rozwój społeczeństwa informacyjnego	☐ bardzo duże	☐ duże	☐ średnie	☐ małe	☐ bardzo małe
Poszerzenie oferty spędzania wolnego czasu	☐ bardzo duże	☐ duże	☐ średnie	☐ małe	☐ bardzo małe
Skuteczne rozwiązywanie problemów społecznych	☐ bardzo duże	☐ duże	☐ średnie	☐ małe	☐ bardzo małe

7. Metryczka – podstawowe dane respondenta

Płeć	☐	Kobieta	☐	Mężczyzna	Wiek	☐	16-25	☐	26-35	☐	36-45	☐	46-55
Status	☐	Pracujący	☐	Uczący się	☐	Bezrobotny	☐	Inne	☐	☐	56-66	☐	67 i więcej
Wykształcenie	☐	Wyższe	☐	Średnie	☐	Zawodowe	☐	Gimnazjalne	☐	☐	Podstawowe		

Dziękujemy za udział w badaniu! Państwa opinie będą stanowić podstawę dla planowania rozwoju Gminy-Miasto Działdowo.

Ankieta jest anonimowa, a jej wypełnienie zajmuje około 5 minut. W przypadku pól wyboru proszę zaznaczyć tylko jedną odpowiedź. Wypełnioną ankietę prosimy złożyć w Urzędzie Miasta w Działdowie – Wydział Organizacyjny – pok. Nr 1 lub przesłać elektronicznie na adres: umd@dzialdowo.pl do dnia 20 listopada 2015 r. do godz. 14.00